

ПОЛИТИКИН

21. 5. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII • 20 ДИН.

БРОЈ

1586

НАД
КУПИШ
НОВИ
МОТОЦИКЛ

(СТР. 16-17)

3

Фирма

Веровали или не!

ЏЕЈМС ЛИНД

(1716 - 1794)

ПОШТО ЈЕ ОТКРИО ДА ЛИМУН И ПОМОРАНЦА ЛЕЧЕ СКОРБУТ, ИСКОРЕНИО ЈЕ ОВУ БОЛЕСТ ОД КОЈЕ СУ БРИТАНСКИ МОРНАРИ МНОГО ВИШЕ УМИРАЛИ НЕГО У РАТУ.

РИЧАРД ХЕКНИ

ИЗ ДАЛАСА (САД), ПРЕТРЧАО ЈЕ РАЗДАЉИНУ ОД 1007 КИЛОМЕТАРА ЗА 137 ЧАСОВА И 30 МИНУТА.

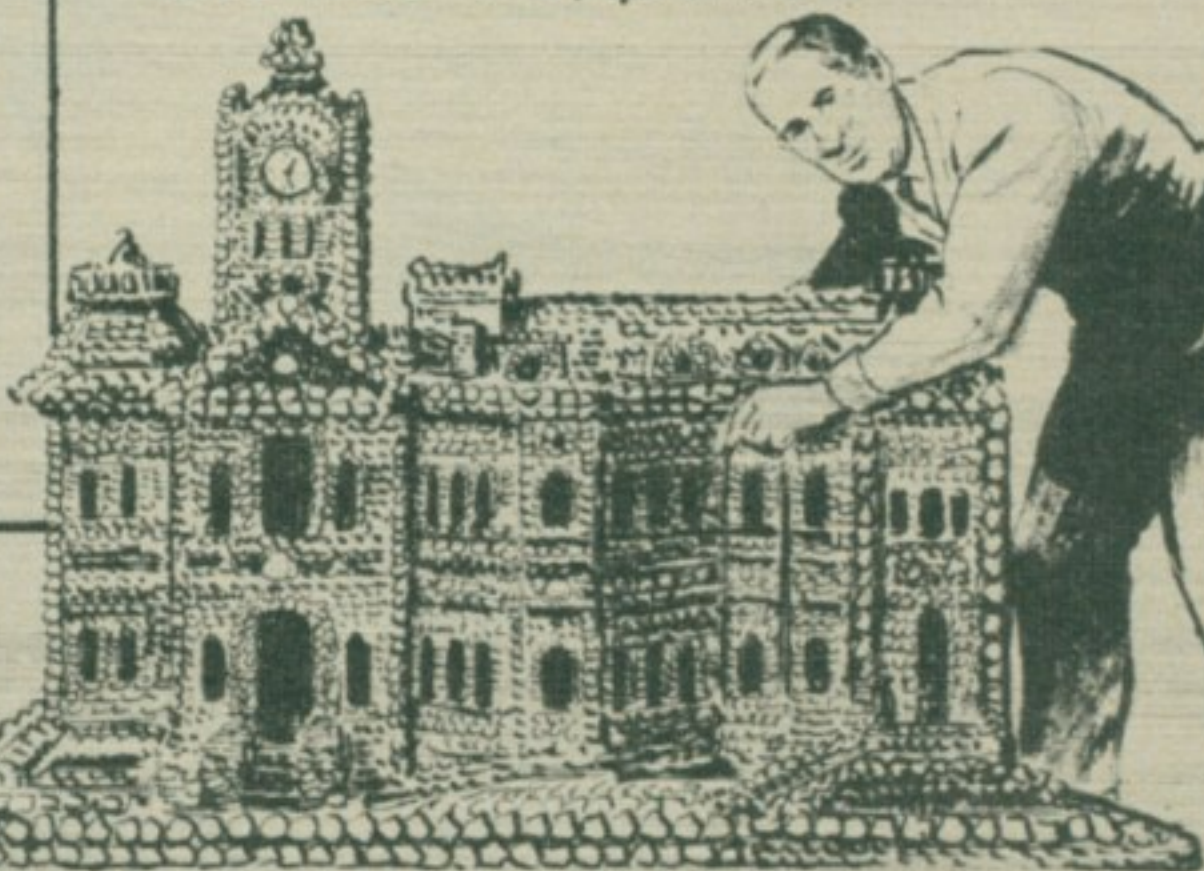

МЕРИ ЕЛЕН ПЕЈТ

ИЗ ДАКОТЕ (САД), ПРВИ ПУТ СЕ ОШИШАЛА У СТОТОЈ ГОДИНИ.

КРОМПИР-ПИЛЕ

ОДГАЗИО ЈЕ У СВОЈОЈ БАШТИ ЕЛМЕР БОМЕН ИЗ ЈУЖНЕ КАРОЛИНЕ, (САД)

СИД ДАРНЛИ

ИЗ СИДНЕЈА (АУСТРАЛИЈА), САГРАДИО ЈЕ МОДЕЛ СИДНЕЈСКЕ ГРАДСКЕ ВЕЊИЦЕ ОД 74000 МОРСКИХ ШКОЉКИ.

МЛАДУНЧАД РОВЧИЦЕ

КАД ИМ ЗАПРЕТИ ОПАСНОСТ, ИДУ ЈЕДАН ИЗА ДРУГОГ ТАКО ШТО ЗАРИЈУ ЗУБЕ У ОНОГ ИСПРЕД СЕБЕ, ДОК ИМ ЈЕ МАЈКА НА ЧЕЛУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● црногорски књаз Никола (1841—1921) издао је 1890. године наредбу према којој је сваки бригадир био дужан да посади по 20 садница маслина, командир и поткомандир по 10, официри и барјактари по 5, водници по две, а десетари по једну садницу.

●●● када је време лепо, са врха Ловћена види се италијанска обала Јадрана — полуострво Монте Гаргано које је удаљено 150 километара.

●●● примећено је да је туатара, гуштеролики гмизавац са Новог Зеланда, неосетљив на бол. Једна туатара коју је добило зоолошко друштво у Чикагу 1952. године имала је сломљену бутну кост, али је редовно узимала храну, а при-

ликом покретања ноге — за време рендгенског снимања животиња се уопште није отимала. Временом кост није срасла већ се на месту прелома створио лажни зглоб.

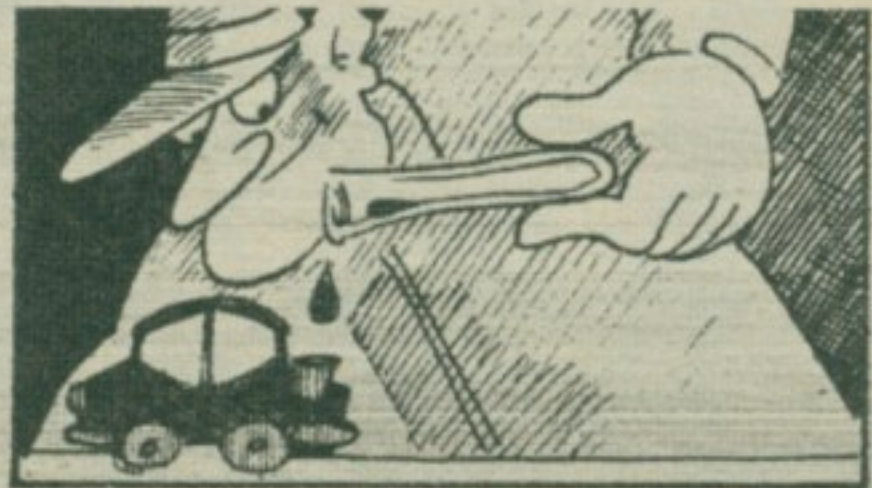

●●● жаба dendrobates tinctorius, која настањује тропске пределе Америке, преко коже лучи један веома јак отров у који су Индијанци умакали врхове копља или стрела. Када се стрела забодје у тело животиње, она се тренутно паралише, али овај отров не делује на човека и неке веће животиње.

●●● британска полиција усавршава метод откривања отисака прстију помоћу ласерских зракова на материјалима на којима их је иначе тешко открити као што су, на пример, тканине, дрво или папир за банконе

чекове и новчанице. Значајно за овај метод је и то што се помоћу њега могу откривати отисци стари и по неколико година

●●● на свету се годишње произведе око двадесет хиљада тона разних инсектицида. Човек их нештедимице троши тако да је ДДТ, на пример, пронађен у организму фока и пингвина на Антарктику.

●●● „зелени петролеј“ је име једне нове врсте горива кога су из минералних и биљних материја израдила двојица перуанских научника. После извршених проба установљено је да је предност овог горива над бензином у томе што даје већу снагу мотору и много мање загађује околину.

●●● према твђењу психијатра Карлоса Бељуса са универзитета у Барселони преко 150 милиона људи на земљи пати од депресије.

●●● према најновијем открићу мозак делфина садржи магнетит који му омогућава лаку и добру оријентацију. Овај елементат је први пут откривен у мозгу неких сисара као и пчела и голубова писмоноша, што потврђује теорију да нека бића за оријентацију користе магнетно поље Земље.

●●● управа скијашког центра Алта у држави Јутах (САД) нашла је начин како да доскочи оним смучарима који бацају отпатке на све стране. Ако случајно примети да излетник баца и најмањи папирчић, одузима му се карта за успиначу све док се не „искупи“ тиме што ће напунити врећу отпа-

цима које су бацили други смучари. Када је цак пун, враћа му се карта и може да настави да се спушта низ снежне падине.

ЦВЕЋЕ КОЈЕ ЈЕ УШЛО У ИСТОРИЈУ

ВРАТИЋУ

ЉУБИЧИЦАМА

ОБЕЋАО ЈЕ

НАПОЛЕОН

БОНАПАРТА

ПРИЈАТЕЉИМА

И ПРИСТАЛИЦАМА

ПРЕД

ОДЛАЗАН У

ИЗГНАНСТВО.

У чувеном роману „Дама с камелијама“ према коме је направљен либрето за оперу „Травијата“ Александар Дима Син створио је главну личност, даму с камелијама, према животу Мари Диплесис, француске лепотице и познате куртизане из средине деветнаестог века. Ова дама била је позната и по великој љубави према цвећу. Кад је Мари Диплесис у двадесет трећој години умрла од туберкулозе, Александар Дима, један из серије њених интимних пријатеља, написао је роман у коме се сећао и дана проведених с њом као и њене упадљиве наклоности према камелијама. Јунакиња романа Маргарита Готије никада није виђена без камелија. Двадесет пет дана у месецу лепотица се китила белим камелијама, а пет дана црвеним.

Завера с каранфилом

Двадесет осмог августа 1793. један каранфил послужио је као последњи очајнички покушај да се краљица Марија Антоанета, супруга Луја XVI, спасе гилотине. Она је била заточена у париском затвору Консијержери кад је витез од Ружвила, племић одан монархији и спреман да ризикује живот да би је спасао, продрио до краљичине ћелије у пратњи једног полицијског инспектора, иначе тајног присталице краљевине. Витез је бацно каранфил иза пећи и дао краљици дискретан знак. Чим је остала сама, Марија Антоанета је узела каранфил и међу његовим латицама пронашла сићушну цедуљу с поруком да је прикупљен новац да би се подмитио њен чувар Жилбер. Како није имала ни пера ни мастила, краљица је укосницом написала одговор на комадићу папира и предала га Жилберу. План очигледно није био добро усклађен јер се сиромашни стражар уплашио огромне суме која му је понуђена и требало му је пет дана да се прибере, састави званичан рапорт о инциденту и преда га својим претпостављенима. Марија Антоанета је стављена под јачу присмотру и погубљена на гилотини шеснаестог октобра 1793. Краљица је исцепала це-

дуљу коју јој је у каранфилу дотурио витез од Ружвила, али је њен одговор дат стражару сачуван и налази се у Националном архиву у Паризу.

Нинад више хризантема

Мада су хризантеме веома популарне широм Јапана у коме уопште постоји прави култ цвећа, у граду Химеји их не гаје и чак сматрају да доносе несрећу. Према локалној легенди живела је у замку, пре много и много година, слушкињаца по имену О-Кики што преведено с јапанског значи Хризантемин Пупољак. Њена дужност између осталог била је да води рачуна о десет драгоцених златних тањира. Једног дана Хризантемин Пупољак је открила да један тањир недостаје и, уплашивши се да ће њу окривити за крађу, скочила је у дубок бунар и удавила се. Остала је прича да се од тада њен дух сваке ноћи враћа у замак да би пребројао златне тањире и да сваки пут кад дође до броја девет пусти језив крик и почиње поново да броји. Господари замка нису могли да поднесу те ноћне јауке и заувек су се иселили, а становници града Химеја одлучили су да, у знак сажаљења и поштовања према узнемиреном духу девојке О-Кики, више никад не гаје хризантеме.

Брак помирио црвену и белу руну

Године 1455. династије племенитих Ланкастера и Јорка тешко су се завадиле око енглеског престола и рат је трајао пуних тридесет година. Војвода од Ланкастера имао је у свом грбу црвену, а војвода од Јорка белу ружу. Године 1486. Хенри Тјудор, један од рођака Ланкастера, оженио се принцезом Елизабетом од Јорка и тако су се две куће ујединиле, а завладала је нова династија Тјудора. Николас Монардес је 1551. дамаску хибридную ружу коју је одгајио назвао „Јорк и Ланкастер“ за успомену на рат

познат под именом „Рат двеју ружа“. Ружа је, иначе, симбол Енглеске.

Лале или пропаст

Лала се данас сматра доста обичним и честим цветом, али није баш увек било тако. На врхунцу „тулипоманије“ (лала се у већини језика назива тулип, а код нас и тулипан) која је тресла Холандију од 1634. до 1637. године лалине луковице достизале су астрономске суме. Тако је, на пример, анонимни купац за једну једину луковицу ретког варијетета лале зване „Вицекраљ“ дао: четири хиљаде килограма јечма, осам хиљада килограма ражи, четири дебела вола, осам утојених свиња, дванаест првокласних оваца, два бурета одличног вина, хиљаду галона пива, пет стотина килограма сира, раскошну спаваћу собу, туце одела и

Брбљиви нинески љиљан

У књизи познатог енглеског математичара и писца дечијих књига Луиса Карола „Кроз огледало“ постоји башта цвећа које говори, а најбрбљивији је кинески љиљан. Он тврди да сваки цвет уме да говори, али то чини само с неким ко је вредан разговора. На Алисино питање зашто ни у једној другој башти није чула цвеће како прича кинески љиљан одговара: „У већини вртова кревети (леје) су сувише меки, па цвеће стално спава“.

пехар за вино од чистог сребра. Скупљање лала постало је ствар престижа међу богатацима и то због њихове лепоте и реткости. Манија је убрзо захватила и средњу и нижу класу које су у лалама виделе начин за брзо богаћење. Новац је пљуштао са свих страна, а Холанђани су у лале улагали све што су имали. Мода је дошла и прошла, неки су се и обогатили, али је већина остала без игде ичега. Свет се једноставно заситио лала. Посматрано надалеко Холандија је од тулипоманије имала и те какве користи јер јој је гајење и извоз лала данас један од значајних извора прихода.

Генерал је одржао обећање

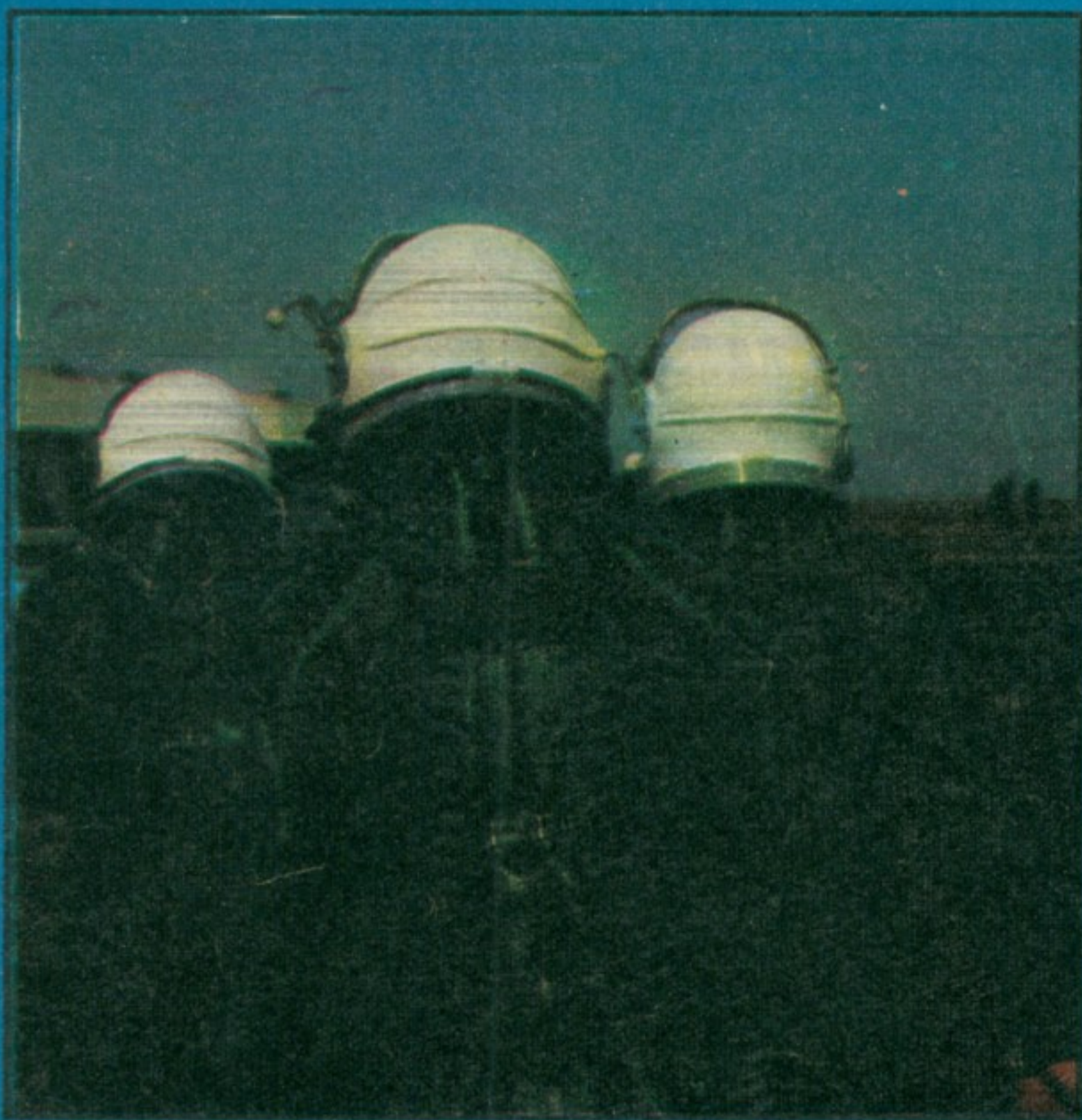
Омиљени цвет Наполеона Бонапарте била је љубичица. Када је Наполеон изгнан на острво Елбу, поручио је пријатељима и присталицама да ће се „вратити с љубичицама“. И овај цвет и његова боја постали су симбол бонапартиста и начин на који су се међусобно распознавали. Наполеона су тајно називали Љубичасти Генерал или Љубичасти Каплар. Двадесетог марта 1815. године Наполеон Бонапарта се вратио у Париз и то, као што је обећао, баш у време када су цвеле љубичице. Љубичица је остала цвет царства све до битке код Ватерлоа коју је Наполеон изгубио. Њега су Енглези касније прогнали на Свету Јелену где је и умро, а једно време постало је веома опасно не само китити се љубичицама већ и дивити се њиховој лепоти и мирису.

Б. Д.

НАЈМЛАЂИ
ПИЛОТИ
СУПЕРМЛАЗНИХ
ЛОВАЦА

МЛАДИЋИ

ДО НЕБЕСКОГ ПЛАФОНА — За летење на преко 12 хиљада метара пилоти облаче специјална одела, а на главу стављају скафандере (на фотографијама). Та, уз тело тесно припитјена одела праве су мале лабораторије које летачу омогућавају нормалан доток ваздуха, греју га и штите. Да њих нема — организам би једноставно преснуо као балон! Захваљујући овој опреми пилоти нашег Ратног ваздухопловства безбедно лете и до такозваног „плафона авиона“, односно на висину и до 20 километара. Јер, границе Југославије нису само на копну и мору, већ и тим висинама. Али, ни после ове једногодишње преобуке, нико од наших пилота неће рећи да је готов пилот. Долази на ред специјална обука у јединицама: пи-

лот учи све док лети. А оно што научи у кабинетама, од искусних наставника летења, примењује у ваздуху. Тамо се, једноставно, не сме погрешити. Зато је међу овим летачима популарна изрека да је добар пилот онај ко на земљи све зна за петницу, а у ваздуху за тројку. Младима који желе у пилоте поручују: онај ко не воли рад и стално усавршавање, нека се не одлучује за овај позив. Овде се тражи много самоодрицања и непрекидно учење, касније смирен породични живот. Али, зато нема узбудљивијег и одговорнијег посла. И нигде толико другарства. Јер, у ваздуху су сви једнаки, другови који би дали све један за другог. Без обзира на године и чинове. Кажу: то авион у ваздуху не признаје!

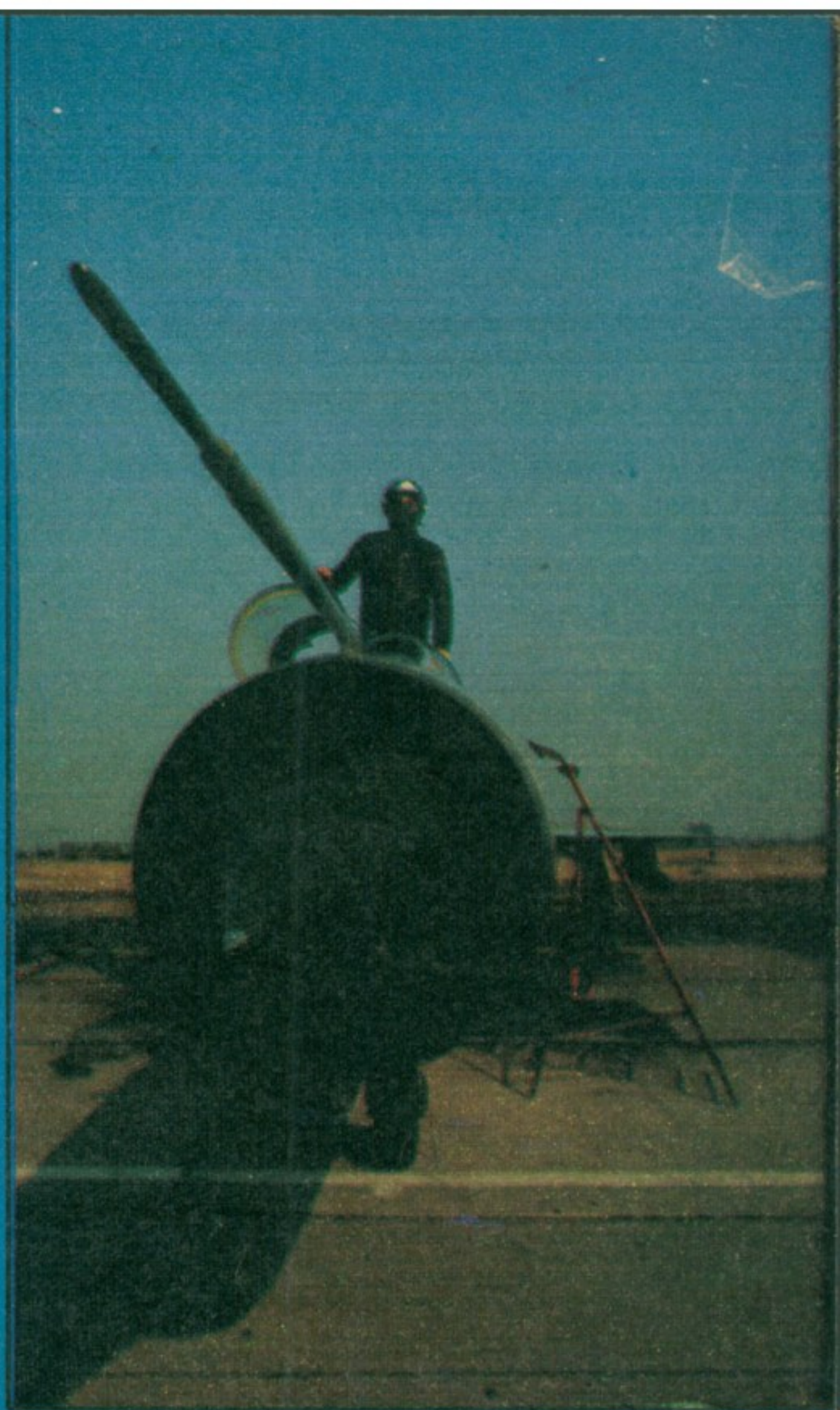
МОМАК ОД ПОЛА ТОНЕ! — Само најобученији, најздравији и најхрабрији могу да буду пилоти ловца пресретача. Стручне и лекарске комисије су при провери знања и медицинским прегледима неумољиве. Јер, у пуној брзини, те-

жива тела пилота повећава се и преко шест пута, што може да издржи само савршено здрав организам: ако је пилот, на пример, тежак 80 килограма, та се тежина понекад увећава готово до пола тоне! Када после летења у „галебовима“ и

„јастребовима“, на којима су се школовали у ваздухопловној академији (о чему је Забављак писао пре годину дана) они одважни момци седну за команде суперсоничног авиона, то им изгледа као кад се из „фиће“ пређе у „фурмулу 1“!

ЈОШ МЛАЂИ? — После ваздухопловне гимназије и академије најбољи потпоручници иду на такозвану преобуку где савладају сложено летење и борбене задатке на суперсоничном ловцу пресретачу. Сада су на овој преобуци младићи рођени 1958. године! Дакле, у нашем РВ и ПВО већ двадесет трогодишњаци spremни су да се вину у небо брзином од два или три маха. А њихова обука је, по својој сложености и савремености, већ крочила у 21. век. Међутим, стручњаци размишљају о томе да се ова граница смањи, како би обучени пилоти још млађи седали за команде ловца пресретача. На фотографијама: Мирзан Шечић из Зенице, Аркадије Лалић из Новог Козјака код Алибунара, Горан Реџепагић из Босанске Дубице, Иван Лукетић из Карловца и Зоран Станковић из Београда. Група наших најмлађих пилота, спрема се за извршење задатка. Њих петорица имају заједно само 126 година, од тога се 40 година спремају за њих најлепши позив на свету — пилот ловца пресретача!

21. ВЕКА

Седећи за командама надзвучног ловца пресретача, најса времене моћне летелице која за врло кратко време може да брани сваку нашу границу, млади пилот се тог јутра са једног ратног аеродрома винуо у небо на уобичајени, свакодневни задатак.

Ништа испод, изнад и око усамљеног летача није наговештавало неовакидашњу драму: апарат је стреловито јурио слободним плавим небом. Време мирно, сложени механизам пре узлетања детаљно прегледан. Јер, ниједног припадника нашег Ратног ваздухопловства и Противва-

здушне одбране нећете чути да говори о свом позиву, а да не спомене — механичаре. То није случајно. Треба видети како ти скромни и мирни људи, не само знањем већ и љубављу помажу и летачу и летелици пре и после сваког узлетања. Они су пилотима десна рука, а пилоти њима највећи другари и понос. Машина не сме да крене на узлетиште ако све у њој не функционише на најбољи начин, без и најмањег сумњивог шума. Једино ако се не догоди нешто непредвиђено, ако неки део откаже, онако сам од себе, ако се појави онај загонетни „замор материјала“...

А овог пута догодило се управо то: упркос томе што најстручнији људи даноноћно брину о свим деловима авиона, израженим од најотпорнијих материјала и то најсавременијом техником, увек може да откаже неки део тог сложеног система. Тада на сцену ступа — опет човек.

...Кад је био на неколико хиљада метара висине, кабина од специјалног и врло чврстог стакла одједном се једноставно — распрсла. Оштри парчићи зарили су се пилоту у лице низ које је потекла крв. Притисак у кабини одједном је скочио толико да је изгледало како ни авиону ни човеку у њему нема спаса. Угрожени су били и људи на земљи: шта ако ле-

телица тешка преко десет тона, пуна горива и разних врста пројектила, падне на неко насеље?

Али, пилот је био спреман и за овакву ситуацију, добро зна све: да је летелица скупа, да падне ли, може да угрози и друге животе. Иако изграњављен, одлучио је да покушава све само да спасе авион и оне испод себе.

У тим неизвесним тренуцима, потпуно сам и у немогућности да му било ко помогне, јер је то било једноставно неизводљиво, тај одважни пилот успео је да тешко оштећени апарат спусти на један од аеродрома. Када су га угледали како крвав, али насмејан излази из авиона без кабине која живот значи, другови нису могли да верују. Ти загрља-

ји још више су учврстили њихово надалеко познато другарство.

Ово је само један од подвига који су, на неки начин, саставни део живота припадника нашег РВ и ПВО које 21. маја слави свој празник, да чине подвиге омогућује им изванредна припрема за летење и начин живота. Јер, да би самостално летео у ловцу пресретачу, неколико пута брже од звука, сваки пилот у школским клупама, кабинетима и авиону проведе девет година! Дакле, као два „обична“ факултета.

Иван Лончар
Снимио:
Зоран Трбовић

НА ВЕСТ О НАГРАДИ »ЛОМОНОСОВ«

Павле Савић је нао стипендиста францусне владе по завршетку студија отишао у Париз потпуно неупућен у оно што се тада дешавало у врхунској науци. А нада је 1939. протеран из францусне престонице, био је, уз Ирену Жолио Кири, први човек који је одшкринуо врата новој — атомској ери.

Када је академику Павлу Савићу стигла вест да је добио највише признање Совјетске академије, златну медаљу „Ломоносов“ за истакнута достигнућа у физици и хемији, на адресу породице Савић дошао је и један телеграм. Послао га је Бруно Понтекорво, један од научника са којима је Савић долазио у контакт у време док је био сарадник Ирене Жолио Кири у Паризу, у Институту за радијум. Понтекорво му честита на признању које је први пут добио један Југословен и жали што нигде није споменуто да је Павле, за-

Једина заједничка фотографија породице Савић из париских дана: — Ни данас ми није јасно како кћерки нисмо дали име Уранија, тих дана био сам сав у урану

јемо у подне, у паузи између два експеримента. У нашем друштву често је био и Бруно Понтекорво. Те супе које смо добијали биле су грозне, тешко их је било прогутати. Онда је Павле једног дана смислио јединствен рецепт — у супу би додао сирћета и она се, после тога, лакше гутала. Ето, тако је створена та чувена „супа а ла Савић“ на коју нас је, после толико година, подсетио Понтекорво.

утрона који су, ефикасније од свих пројектила, разбијали атомско језгро. Први научник који је почео да примењује честицу неутрон као пројектил био је Ферми са сарадницима. Он је испитивао елементе који су настајали бомбардовањем урана неутронима са циљем да добије елементе већег редног броја од урана, такозване трансуране. Ферми је на овом проблему до 1936. радио у Италији, док је на испитивању

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ

СМИСЛИО

једно са супругом Бранком, заслужан за још један велики изум — „супу а ла Савић“.

Иако је 1935. Павле Савић стигао у Париз као а-

систент Београдског универзитета, он је, у поређењу са научницима са којима је дошао у контакт, био готово почетник. То није ни чудно кад се зна да су услови на катедри за физичку хемију били веома слаби. За ту катедру, мада је била отворена као трећа у свету још 1903. године, одвајало се само пет хиљада динара и то и за учила, материјал за експерименте, а и за стручну литературу. Било је то исувише скромно да би био могућ неки озбиљнији рад.

Зато је за двадесет шестогодишњег Савића било од изузетног значаја што је стипендију уопште добио, јер то је коначно била прилика да нешто озбиљно ради. Али стипендија од 750 франака била је ниска, тешко је од ње било живети поготово кад се зна да је у Париз отишла и Павлова супруга Бранка, а да се ускоро родила и кћерка.

— Павле је — прича Бранка Савић — радећи у Институту, долазио у контакт са научницима из 40 различитих земаља. Многи од њих, као и ми, живели су од стипендије. Зато није ни чудо да смо се хранили скромно, најчешће по најјефтинијим ресторанима уобичавали смо да се саста-

Изненађење у библиотеци

— У Париз сам дошао са идејом да радим такозвану масену спектрографију. Неупућен у оно што се у том тренутку дешавало у науци, тада нисам знао колико је та проблематика била безначајна у односу на оно чиме су се други истраживачи бавили. У Институту за радијум нису на томе радили па ми је директор Дебиери саветовао да одем код браће Де Брољи. Морис и Луис примили су ме у свом луксузном апарману у центру Париза. Масеном спектрографијом тек су мислили да се баве, а с обзиром да сам ја тада имао одобрену стипендију само на шест месеци, нисам могао да чекам. Вратио сам се у Институт за радијум и почео да радим у Библиотеци. Долазио сам редовно и то — међу првима, требало ми је много времена да се упознам са свим што се дешавало у свету науке.

А оно чиме је велики број научника тада био заокупљен била је природа „ултра гама“ зрачења, како се у почетку називало зрачење које је, у ствари, представљало млазеве не-

трансурана у Немачкој радила екипа од три научника — Хан, Лиза Мајтнер и Штрасман. Ускоро ће сличне експерименте предузети и Ирена Жолио Кири уз сарадњу Павла Савића. Наш академик увек ће се сећати како се с њом упознао.

— Једног дана, док сам као и обично радио у Библиотеци, ушли су Халбан и Прајсверк (ова два научника завршавала су рад заједно са Иреном на издвајању синтетичких производа из торијума бомбардованог неутронима). Разговарали су о томе како је тешко ухватити неутроне, јер немају наелектрисања. Нисам одолео да се не умешам и посаветујем их да покушају са Де Брољијевим таласима. Халбан и Прајсверк извели су тако експеримент, по мојој сугестији, то је уједно био и први успешно изведен експеримент у неутронској оптици.

Ирена Жолио Кири вероватно је сазнала за сугестију коју сам дао њеним сарадницима, па ми је пришла у Библиотеци. Питала ме је желим ли да радимо заједно на бомбардовању урана неутронима. Пружила ми је најновију публикацију Хана и

ДА СЕ ПОДСЕТИТЕ

Ирена Жолио Кири, кћер Марије Склодовске Кири и Пјера Кирија; заједно са мужем Фредериком Жолиоом добила 1934. године Нобелову награду за откриће вештачке радиоактивности. Марија Кири носилац је две Нобелове награде, једну је добила заједно са мужем. Марија је била први директор новооснованог Института за радијум.

Бруно Понтекорво, данас Бруно Максимовић; радио са Фермијем у Италији на бомбардовању урана неутронима.

Енрико Ферми, заслужан за низ основних открића у физици атомског језгра; 1938. добио је Нобелову награду за физику. Руководио је грађном првог нуклеарног реактора пуштеног у погон 1942. године, учествовао је и у радовима на изградњи прве атомске бомбе у САД.

Браћа Де Брољи: Морис је био пионир на подручју рендгеноскопије и рендгенографије, Луис је открио таласе назване по њему, иначе творац је дуалистичке теорије о материјалним честицама, носилац Нобелове награде из 1929.

Ото Хан, истраживао је радиоактивност и хемију атомског језгра. Године 1945. добио је Нобелову награду за откриће физике тешких језгара.

Штрасмана у којој они и-
зносе читаву серију тран-
сурана које су нашли бом-
бардујући уран неутрони-
ма. Ја сам ту публикацију
прочитао. На Иренино пи-
тање шта о томе мислим,
одговорио сам да не могу
ништа одређено да кажем,
јер ми је то неразумљиво.
Онда ме је она једноставно
упитала: „Хоћете ли са
мном да радите на томе?“
Мислим да сам одговорио
— „биће ми част“ или
нешто слично.

су све контрадикторније и
магловитије. Некако у исто
време и у Ирени и Павлу
сазрела је одлука да на-
пусте експерименте ова два
немачка научника и крену
својим путем. Ирена ову
одлуку није донела без
консултовања са Савићем.
Ту се показао Иренин ин-
телектуални морал — та
научница породично „опте-
рећена“ Нобеловим награ-
дама уважавала је ми-
шљење једног још неи-
скусног истраживача.

бликанске војске, јасно је
да је био презаузет.

— Даномоћно сам радио
у Институту, у лаборатори-
ји сам и спавао. Експери-
менти које смо радили би-
ли су такве врсте да нисмо
смели да их оставимо ни
на тренутак, стално је тре-
бало нешто мерити и будно
пратити све промене. Тач-
но је то да сам сазревао
као истраживач, али —
испараво сам као људско
биће. Када ме је францу-
ска полиција протерала из

ИДЕЈА ЗА МЛАДЕ ИСТРАЖИВАЧЕ

Постоје многа питања којима се Павле Савић
бавио још док је био студент, али није успео да их
решаи што због недостатка времена, што због недо-
вољно материјалних средстава. Волео би да то
млади реше јер ови експерименти не би захтевали
велика материјална средства:

1. Докле иде зона оријентације кристала када
се један мали кристал умочи у свој засићени ра-
створ?

2. За други проблем дао му је идеју паук који
плете мрежу: он треба да покрије неку површину
својом мрежом, а лењ је као и сви у природи.
Како ће задату површину да покрије тако да се
удар жртве, која пада на било које место, равно-
мерно простре, а да за то паук уложи најмање
материјала и рада. Када би се овај проблем решено
добила би се најефикаснија арматура која служи
за армирање бетона.

3. Трећи проблем била би — апсорпција грави-
тације за коју је Павле Савић предложио просту
апаратуру. На жалост, тај његов рад, када га је
послао у један стручни часопис у Париз, изгу-
био се.

Бранка и Павле
Савић већ пола ве-
ка заједно. У рату
су заузимали одго-
ворне функције: из-
међу осталог Бран-
ка је била шифрант
при Врховном шта-
бу. Павле први пот-
председник АВНОЈ-
а. Павле Савић и
данас у шали ка-
же: — У рату су се
сви питали ко је
тај Паја. Тек кад
би стигло објаш-
њење: „то је Бран-
кин муж“, знали су
ко сам!

ФИЗИКУ

И тако је отпочела са-
радња ове научнице већ о-
венчане Нобеловом награ-
дом и Павла Савића тако
рећи почетника. Четири
године колико су провели
радећи заједно, у једном
одељењу, (био је то у
ствари стан који је имао
хемијску лабораторију,
мрачну комору, собу за
мерне инструменте и Ир-
енину собу) у оквиру Ин-
ститута за радијум помогле
су Павлу Савићу да у пот-
пуности сазри као научник,
и много више од тога.

— Једино што ме је тада
интересовало је да иско-
ристим животну шансу ко-
ју је пружао мој боравак у
Паризу, посебно рад са
Иреном.

— А то каква је била
као човек, нисам стигао ни
да сазнам. Само смо ради-
ли.

Празне боце — спас

У почетку, Ирена и Па-
вле почели су да раде на
проверавању оног што су
Хан и Штрасман мислили
да су трансурани (тек када
је пронађена фисија било
је јасно да су све то били
продукти цепања урановог
језгра). „Трансурана“ је
бивало све више, а њихове
хемијске особине постајале

Њих двоје су одлучили
да зрачени уран са свим
растачким радиоактивним
продуктима испитају без
хемијских операција ди-
ректно на Гајгер-Милеро-
вом бројачу. Више од три
године даномоћног труда
довели су их до открића
елемента од 3,5 часа по-
лувремена распада који је
настајао из урана бомбар-
довањем неутронима. Ово
њихово откриће изменило
је дотадашњи ток рада на
тим испитивањима и дове-
ло до открића фисије, од-
носно једног новог процеса
— цепања атомског језгра.
Откриће је било пресудно
за даљи ток науке, оно је
отворило једно ново по-
главље у историји чове-
чанства — атомско доба.

Том важном открићу
претходио је силан труд и
даномоћни рад Ирене Жо-
лио Кири, али посебно
Павла Савића. Кад се узме
у обзир да је упоредо са
радом у лабораторији Па-
вле две године још био и
председник Удружења ју-
гословенских студената са
седиштем у Паризу, да је
био у сталном контакту са
Борисом Кидричем који је
живео као илегалца, да је
помагао приликом прихва-
тања југословенских до-
бровољаца шпанске репу-

земље 1939. године (пер-
фектура је била у рукама
фашистичких официра), и-
мао сам 47 килограма што
је 20 килограма мање од
моје нормалне тежине.

Сећам се да сам једном,
при извођењу експериме-
ната, кад ме је Ирена
нешто запитала, испустио
стаклени суд са раствором
зраченог урана. Суд се, на-
равно, разбио и експери-
мент је пропао. Не знам да
ли је Ирена икада разуме-
ла зашто се то догодило —
ја сам спавао стојећи. Само
се окренула и изашла.
Експеримент је за тај дан
пропао. Ја сам одмах оти-
шао и за свој новац купио
и суд и толику количину
уранилнитрата. Тада је це-
на хемијски чистог ура-
нилнитрата била 140 фра-
нака за килограм и нала-
зио се у слободној прода-
ји.

Када се помисли колико
је Павле Савић у то време
радио, колико се одрицао,
можда би се стекао утисак
да су те париске године
биле само дуга и мучна
борба, да од приватног
живота ништа није имао.

— Павла из тог времена
не доживљавам као неког
мученика — који је ноћи и
дане проводио у лаборато-
рији — прича Бранка Са-
вић. — Не сме се заборав-

вити да смо тада били јако
млади, а младост све и-
здржава. Стигли смо ми и
да се проведемо, да изађе-
мо. Сада, када помислим
на те дане, можда бих
рекла да су били најлеп-
ши. Тачно је да је стипен-
дија од које смо живели
била мала, али и од ње
смо некако успевали да се
частимо са пријатељима.
Знали смо последњи фра-
нак да дамо у кафани, на-
равно не за ручкове, али
за кафу, неко пиће. Онда
бисмо остајали без динара
да сутрадан купимо храну.
И у таквим ситуацијама
налазила сам излаз.

У Француској, када се
купувало млеко, или било
шта друго што се продава-
ло у флашама, вредност
флаше била је урачуната у
цену. Те флаше после су
се само враћале и за њих
се добијао новац. Бранка
Савић имала је читаву ко-
лекцију разноразних фла-
ша у њиховом малом ста-
ну. Када су остајали без
основних средстава за жи-
вот, Бранка је флаше вра-
ћала и за њих добијала
новац.

— Равноправно, колико
смо се хранили по ресто-
ранима, јели смо и код
„куће“. Ја сам куповала
најјефтиније месо, слезину.
Снабдевала сам се код и-
стог месара. Једном, када
сам скупила више новца и
од месара затражила фи-
није месо, он ме је беза-
злено упитао: „Госпођо, зар
нећете да купите месо за
мачку? Да није умрла?“

Ана, не Уранија

О ономе што су Ирена
Жолио Кири и Павле Са-
вић радили, Хан и Штра-
сман дуго су одбијали и да
чују. Чак је Хан упутио
једно писмо на адресу
Фредерика Жолиоа у коме
апелује на њега да спречи
Ирену (Павла и не споми-
ње) да и даље ради такве
експерименте. Ипак, за оно
што су Павле и Ирена от-
крили, припала је част
Хану и Штрасману. Када
су ова два немачка науч-

ника коначно саслушала
резултате и испитивања
Кири-Савић и проверили
их — одмах су схватили
да су ови дошли до епо-
халног открића — цепања
урановог језгра, односно до
фисије (они су ову реакци-
ју први тако и назвали).
Нобелову награду, за коју
су Ирена Жолио Кири и
Павле Савић били пре-
дложени, предухитрио је
рат. А после рата, 1945,
Нобелову награду добио је
— Хан.

— За Хана је интервени-
сао Бор, њих двојица били
су вршњаци... Сматрам да
је неправилно што је Хан
добио Нобелову награду
сам, требало је да добију и
он и Штрасман заједно...

После рата срео сам Ха-
на у Франкфурту, био сам
на пропутавању враћајући
се из Норвешке где сам, на
позив атомског центра из
Келера, био у посети том
нуклеарном центру. Хан је
стајао у неком дугачком
реду у коме су амерички
војници делили кромпир-
чорбу. Када сам га угле-
дао, обратио сам му се на
француском, енглески ни-
сам говорио. Било ми је
непријатно што ме види,
посебно у таквој ситуацији
потпуно недоличној једног
човека. Када сам му се
представио, само ми је ре-
као да ме зна из литерату-
ре. То ми је било довољно.
Нисам више желео да раз-
говарам.

Ипак, Ирени Жолио Ки-
ри и Павлу Савићу нико
не може да оспори примат
у открићу фисије — о томе
постоје документи кроз
публикације. О томе сведо-
чи и документ УНЕСКА
заведен под римским бро-
јем XI. То потврђује и
награда „Ломоносов“ коју
је Савић добио крајем јану-
ара „за ране радове у зори
стварања нуклеарне нау-
ке“.

— А како кћер нисмо
назвали Уранија него Ана,
не знам ни данас. Истина,
за име детета нико ме није
ни питао — а и боље је
тако.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПАТО,
ШТА ЈЕ
БИЛО СА
СПАЈАЛИ-
ЦАМА КОЈЕ
САМ
ТРАЖИО?

ПОСЛАЛА
САМ ПАЈУ
ПО ЊИХ!

А, ТУ СУ
МОЈЕ СПАЈАЛИЦЕ!!!

ОХ...
ДА...

ПАТО, БРЗО ПИШИ ОБАВЕШТЕЊЕ
СВИМ ЗАПОСЛЕНИМА!

„СВАКИ ПОЈЕДИНАЦ ИЛИ
ПОЈЕДИНКА ЋЕ БИТИ
ОДГОВОРНИ ЗА СВОЈ
ПОСАО!“

„НЕЋУ ТРПЕТИ НИКАКВО
ПРЕБАЦИВАЊЕ ОДГОВОРНОСТИ
НА ДРУГЕ!“

НАПРАВИ ПЕТНАЕСТ ХИЉАДА
КОПИЈА И ПОДЕЛИ СВИМ
ЗАПОСЛЕНИМА!

РАЗУ-
МЕМ,
ШЕФЕ!

Copyright © 1982
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

ПАЈО, ПОТРУДИ СЕ
ДА ОВАЈ ПОСАО
БУДЕ УРАЂЕН!

ШТА ТО РАДИШ, ТЕТА - ЛИЈО?

Село Бошњани није далеко од Крушевца, али једна прича везана за њега далеко је од — памети.

Село Бошњани, кажу, броји 900 душа и преко 30 хиљада пилића. Људи су израчунали да им се исплати да гаје перад и у селу на обалама Мораве никло је тридесетак фарми. Право правцато царство кокошака. Ништа необично, рећи ћете, има села и са више фарми и са више пилића. Да, али у Бошњанима, селу наомак Крушевца, налази се лисица која, тако је бар говорила прича чијим смо трагом кренули, чува кокошке. Невероватно, за Риплијево „Веровали или не“. Наравно, ако је податак истинит.

— Ма ко ти то наприча, човече?! Где то може бит? — погледа нас као да смо сишли с ума један човек на периферији Крушевца кад смо се распитивали како се може стићи до Бошњана. — Брале мој, па то ти је противприродно... Ако немаш паметнија посла, ти крени овим путем... тамо су Бошњани. Петнаестак километара даље богато село Бошњани и у њему, надамо се, чудна нека лија. Нада је ускоро добила обресе стварности. Лисица какве засигурно нема надалеко налази се, кажу неки клинци на улазу у село, код Весе Васиљевића, од центра шором десно, седма кућа с леве стране.

У дворишту с десне стране нова велика зграда. Фарма пилића, дочекује нас домаћин Веса Васиљевић. Поред ње везан неки чудан пас. Кратке ноге, дугачак реп обрастао длаком, издужена њушка. Лисица!

Извађен из пластичне вреће

На жици која се протеже целом дужином фарме иза чијих зидова догире хорско пијукање из хиљаде грла привезана је лисица. Узмувала се због непознатог, каже домаћин, и прилази јој:

— Мики, дођи овамо! Мики!

Бојажљиво пратећи погледом непознатог, лисица прилази домаћину и скаче му у крило, умиљато завлачи њушку под џемпер. Дотрчава дечурлија и лија вечито немирне њушке прелази из руке у руку, не зна се ко се више радује.

— Ово ми је трећа лисица — прича Веса Васиљевић. — Пре три године имао сам једну, била је већ матора, није се дала припитомити као ова. Неколико пута ме до крви угризла, умало да ми прст откине. Шта сам друго могао, убио сам је. И данас ми је жао. Три ноћи после

тога нисам могао ока да склопим. Децу је много волела, играла се са њима до бесвести. Не знам зашто, мене није могла очима да види. Кад бих успео да је

Пред фото-апаратом Мики је потражио спас у наручју газде Весе Васиљевића.

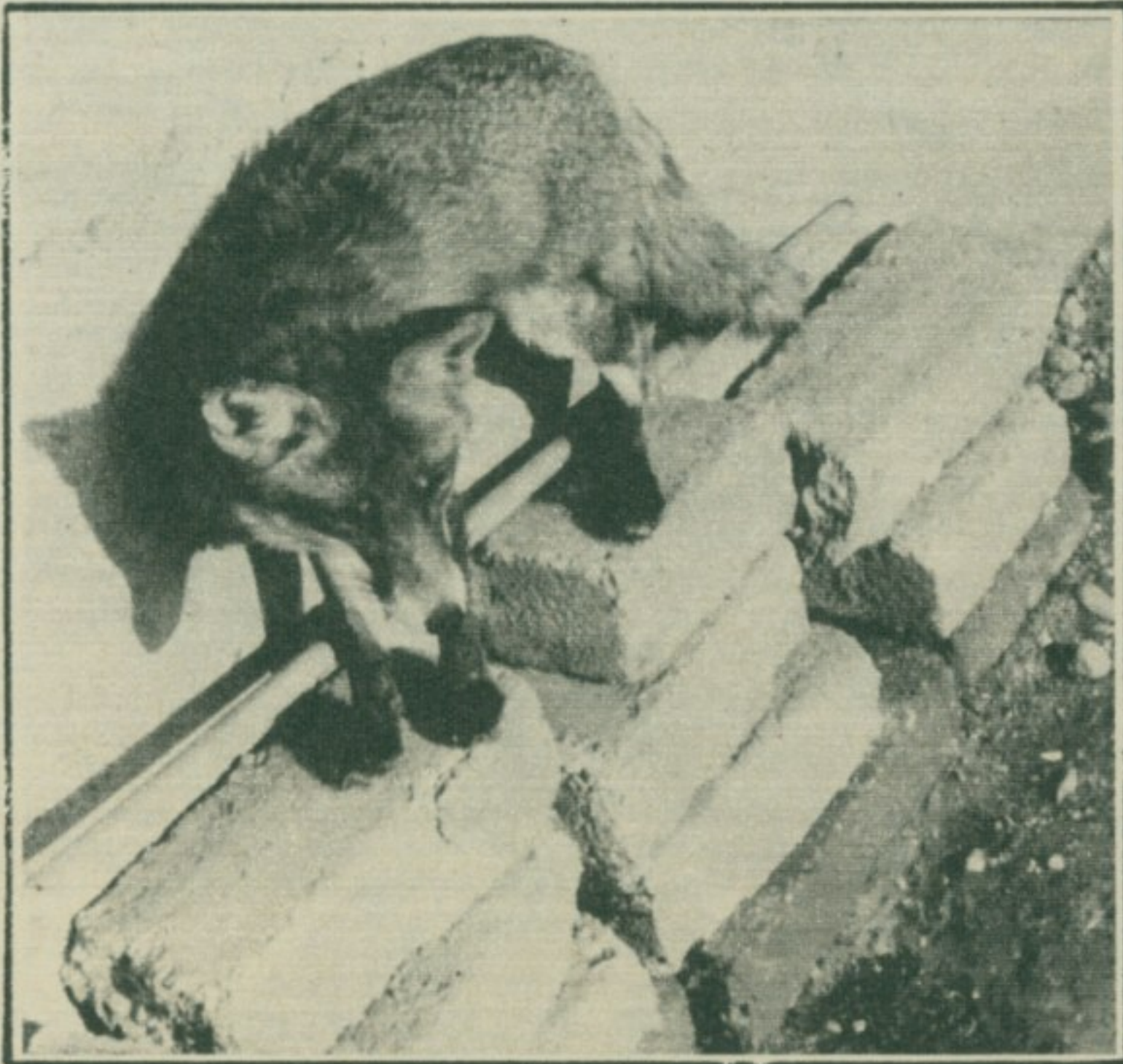
ухватим да је помилујем, обавезно би зарежала и угризла ме...

— Чудно је то — наставља домаћин причу док му се лисица мота око ногу попут мачке — ја сам ловац и много волим да убијем лисицу, штеточина је то велика. Међутим, кад сам маја прошле године чуо да је наш ловочувар ухватио шест младунчади, готово без даха отрчао сам до њега и узео два. Прави правцати мачићи, немоћни а умиљати. Ловочувар их је, ваљда да му не би побегли, жицом повезао и стрпао у некакву пластичну врећу. Ноге им поломио! Понео сам их кући и као најрођеније хранио млеком, често и на цуцу, утопљавао, носио у наручју. Ране су им зарасле. А какве су то слатке препаметне окице, као да разумеју све што им се каже.

Грубом тежачком руком Веса поглади лисицу, шљепну је по леђима и пусти из наручја. Ова се мало одмаче и баш као прави пас седе на задње ноге. Дугачак реп повремено направи полукруг и умири се као да очекује газдин позив.

— Дану су се играле по

дворишту, често саме одлазиле до реке и предвече се обавезно враћале — прича Васиљевић. — Тада сам их увече затварао у шталу. Ноћ је опака, селом

Пилићи су били сувише мали да би позирали заједно са својим другаром Микијем. Ни тета-лија није била нарочито расположена да стане пред објектив, бежала је од њега као да ће ова слика да је обрука пред лисичјим родом.

пирују пси луталице. Тако је страдао Мишко, та друга лисица. Нисам га на време нашао, морао сам на неки посао, малог Микија затворио сам у шталу и кад сам се ујутру вратио имао сам шта да видим. Суза ми је потекла — Мишка растргле сеоске цукеле...

Комшија, чувај ноношињац!

У двориште Весе Васиљевића изненада дотрча пас. Ловачки, нека мешавина теријера. Мики за тренутак застане и полете према псу. Дохватише се зубима. Сад ће... Лисица и пас који предводи ловце у лов на лисице направише кулпко и падоше на земљу. Режање и кевтање.

— То је мој пас Мића, јамар. Кад год кренем у лов на лисице, он иде испред. Мало му која лисица може умаћи. Али, не брините, он се ово са Микијем игра као са другом. Заједно су одрасли, на истом млеку се прехранили. Неколико пута је из дворишта отерао псе луталице кад су наљушили Микија... Кажу то је противприродно, али ја тако не мислим. Ако неко одрасте заједно, исто их млеко подоји — било да је човек

или животиња — природно је да се и касије, целог живота маже и пазе. То ја сматрам за природно...

Али шта је са кокошкима? Да ли је истина да их лисица чува? У дворишту нигде ниједне кокошке. Можда су се уплашиле лисице па заобилазе њен атар?

— Мики је, морам да признам, чудна лисица, мало је у њему остало оног лисичјег. Али кад су у питању кокошке, е ту има једна занимљива ствар. Мики не долази често у контакт са мојим кокошкама јер их ја, као што видите, држим затворене у згради. Где би у двориште пустио петнаестак хиљада кокошака? Али, свеједно. Било је кокошака у дворишту и Мики се никад ни на једну није ни залетео. Уосталом, дођите да видите...

Веса Васиљевић приђе лисици, скину јој ланац и, узевши је у наручје, крену у зграду из које се из хиљаде грла чуло „пију, пију“. Мали, тек две недеље стари пилићи попут таласа нагрнуше на једну страну. Домаћин спусти лисицу и она, опрезно њушећи, крену за белом плимом која се распинула просторијом стотинак метара дугачком и двадесетак широком. Ништа, као да су око ње пластичне играчке...

— Неће она, досад није ниједно пилула — уверљиво говори Веса Васиљевић. — Ове овде не. Али ми је зато прошле године направила и те какав трошак. Кришом је Мики одјездио до суседа и, под заштитом ноћи, поклао му неколико кокошака. Шта ћу, морао сам комшији да платим штету. Лисица је то! Али мени она заиста чува кокошке.

— У нашем крају има много лисица. Ваљда су некако сазнале за ову силесију перади које имамо у селу, па се навадиле. Међутим, откад је Мики ту, а ту је и пас Мића, ниједна се није приближила фарми. Неколико пута сам је ноћу налазио сву накомстрешену, а ујутру ми комшије кажу да су им лисице „претресле“ кокошнице...

Начуљених ушију тета-лија је и даље седела на задњим ногама. Можда је ипак мало жалила за приликом коју је малочас пропустила у кокошницу. Ех, што није нечији туђ!

Петар Милатовић 9

ДОБАР
СЛУГА,
ЗАО
ГОСПОДАР

АНДЕРСЕН ЈЕ
ОВЕНОВЕЧИО
ШИБИЦЕ У
ПОЗНАТОЈ БАЈЦИ

ОГАНЬ У

О ДЕВОЈЧИЦИ.
МЕЋУТИМ, МОЋДА
СУ САМО БАРУТ И
ОРУЖЈЕ УЗЕЛИ
ЉУДСКОМ РОДУ
ТАНАВ ДАНАН НАО

ОВА ОБИЧНА КУТИЈА
ПАЛИДРВАЦА.

Познати мит о Прометеју, кога неки убрајају међу седам титана, казује да је он био најмудрији у свом роду захваљујући највише наклоности богиње Атене, јер јој је, наводно, помогао да се роди из Зевсове главе. Заузврат, богиња га је упутила у тајне архитектуре, астрономије, математике, медицине, пловидбе и других знања и вештина. Све што је знао, добри Прометеј преносио је људима што се нимало није свидело љубоморном Зевсу. Схвативши, наиме, да људски род постаје све снажнији и умнији, врховни бог одлучи да га уништи, али ипак одустане од опакe намере уследивши упорне Прометејеве молбе. Међутим, у жустрој расправи које делове бика треба приносити боговима на жртву, а које остављати људима, позван је мудри Прометеј да пресуди. Он је убио бика и раскомадао, а од његове коже направио две вреће: у једну је стрпао месо, али га је прекрио нимало примамљивим бурагом, а у другу кости

сакривене наслаге сала. Кад је понудио Зевсу да изабере, бог се превари и изабере џак с костима и салом, после чега је то остао заувек део намењен боговима.

Разбесневши се, нарочито због Прометејевог подсмехивања иза леђа, Зевс га казни тиме што је одузео људима ватру. „Нека одсад једу живо месо!“ — дрекнуо је љутити бог.

Казна за храброг Прометеја

Али, Прометеј одмах оде до Атене с молбом да га на споредан улаз пусти на Олимп, што му она дозволи. Испевши се на врх планине где су обитавали богови, Прометеј запали бакљу о усијане сунчеве кочије, па је затим одмах разбије на неколико угљених угарака које сакрије у срчику диновске стабљике мирођије. Затим се, угаивши своју бакљу, искра-

мучење би се настављало.

Међутим, сујетни Зевс, не желећи да призна да је он виновник ове свирепости, поче да протура лаж како је Атена позвала Прометеја на Олимп ради тајног љубавног састанка. Уплашен за братовљеву судбину, Епиметеј пожур да се ожени Пандором, која је била лепа, али и глупа, рђава и лења. Тако је, по овом миту, то била прва од великог броја сличних жена Пандора је одмах отворила кутију у коју је Прометеј с великим напором успео да затвори све оне духове који су могли да шкоде људима: старост, тегобан рад, слабост, лудило, порок, страст... Дао ју је Епиметеју с напоменом да је чува затворену. Али кад је непромишљена жена отвори, из ње покуља облак који прво запахне Пандору и Епиметеја по свим деловима тела, а затим зарази сав људски род.

Сви ови догађаји одиграли су се због таштине, од које су патили и богови,

— шибице. Наравно, измишљени божански житељи Олимпа, којима је човек дао своје врлине и мање, нису ни слутили да ће упорни Прометеј бити у било каквој вези са неугледном дрвеном кутијом и палидрвцима која може да стане у џеп. А прича о шибици, коју је славни Андерсен овековечио у оној лепој бајци о девојчици и шибицама, истина није тако маштовита и пуна богова као мит о Прометеју, његовој крађи ватре и жртви, али је и те како занимљива.

Пожари харају...

Данас човек може пламен да изазове на безброј разних начина. Међутим, проналазак жижице, шибице или жигице, био је својевремено, вероватно, чудеснији него данашња производња безброј врста разних упаљача. Ватра више није морала да се запретава на огњишту и даноноћно чува као изузетно благо, није морао мукотрпно да се врти сув, дрвени штапић у рупи другог дрвета, није се мо-

производиле пламен на начин како се то ради са савременим, али су зато биле много практичније.

Прве, дакле, шибице које су пламен изазивале трењем, због чега су и добиле споменуто име, појавиле су се 1832. године у Енглеској. Имале су главицу од сумпора превучену слојем смеше калијевог хлората и антимоновог сулфида. Палиле су се трењем о стаклени папир, али је за то било неопходно много снаге и упорности. Међутим, три године касније у запаљиву масу уводи се фосфор, али се одмах показало да тај напредак има и своју лошу страну. Фосфорне шибице су се, на име, врло лако палиле и најмањим трењем о било какву површину. Почели су да харају врло чести пожари, нарочито при транспорту ових шибица. То није била њихова једина мана: биле су и — отровне. Али, и такве, представљале су праву скупоченост, и само виши и богатији слојеви могли су да пале шибицама.

Међутим, после проналаска неотровног и мање запаљивог црвеног фосфо-

ве у траку дебљине палидрваца која се, опет машински, сече у призматичне, најчешће четвороугласте танке шипке.

Данас маса на врху палидрваца не садржи фосфор и састоји се од смеше оксидативних и запаљивих материја и нешто туцаног стакла ради бољег трења. Опет је ту заступљен калијев хлорат који је незаобилазан још од оне париске „мочилице“, затим и антимонов трисулфид. Слично је састављена и маса нанесена на стране кутије о коју се таде глава палидрваца, само она садржи и нешто црвеног фосфора. Трењем црвени фосфор прелази у бели, који се одмах запали, преноси ватру на антимонов трисулфид, а овај преко слоја парафина на дрвце.

Као што је познато, ове, савремене шибице могу сасвим безбедно да се носе у џепу, наравно не у џепу детета или пиромана. Само се у Америци још производе шибице на бази неотровног фосфорног сулфида које могу да се пале на свакој хрпавој површини: то су оне шибице које каубоји крешу трењем

де са Олимпа и људима однесе ватру.

Када је сазнао за Прометејеву крађу, Зевс се још жешће разбесни и заклоне да ће се осветити. Нареди Хефесту да направи жену од иловаче, четворици ветрова да јој удахну живот, а свим богињама са Олимпа да је украсе што лепше знају и умеју. Тако настане чувена Пандора, лепотица над лепотицама, али изузетно зла жена. Њу је лукави Зевс наменио као дар Епиметеју, Прометејевом брату. Но, Прометеј, чије име значи „промишљен“, знао је за сву намеру бога над боговима и на време упозори брата. Епиметеј се пуно поштовања и уз извињење одбије Зевсов дар.

Заповедник Олимпа био је сада љући него икада раније. За казну окује наглог Прометеја за стуб на кавкаским планинама и гошале незаситога орла да му целог дана, из године у годину, кида цигерице. Муке су биле огромне: јетра би до сванућа потпуно зарасла, али већ са првим зрацима долетео би орао и

због злобе, нескромности и себичности, али и због — ватре. Мит о племенитом, а несрећном Прометеју присутан је у свакој причи о ватри, као што је огњ, једно од највећих чуда у природи и историји људског рода, вечан.

Ватра из гљиве

Тај „добри слуга, а зао господар“, како за ватру (и воду) каже народна изрека, одувек слављен са страхопоштовањем, некад сматран и — прапочетком свега што постоји, како је тврдио грчки филозоф Хераклит, већ ко зна колико дуго може да се носи — у џепу. Некад је то било огњило — кремен, парче челика и груд — комадић осушене гљиве, што се и данас сачувало и у неким нашим крајевима. Али, одувек, од настанка наше планете чије путовање кроз простор и време не престано прати ватра, кроз историју људског рода чији је живот без ње незамислив, није било, што се пламена тиче већег а неугледнијег проналаска од

рало чекати да гром запали неко дебло.

Сматра се да је први пламен изазван помоћу шибице синую у Паризу, „граду светлости“. Ту чукунчукунбабу данашњих шибица, такозвану „мочилицу“, пронашао је извесни Шансел 1805. године. Али, погрешно је и помислити да су те шибице личиле на ове које ми познајемо и употребљавамо: тадашње умеће добијања ватре помоћу шибица било је и тешко и сложено.

На дрвце се наносила смеша од калијевог хлората, сумпора, или шећера (!) и лепила, а затим се главица умакала у сумпорну киселину. Долазило је до разарања хлората и сумпор би плануо. Наравно, за све је било неопходно добро познавање хемије, јер је лако долазило до пожара и несреће. А они који су умели да на овај начин изазову пламен сматрани су чаробњацима. Наравно, нису постали чувени као Прометеј, али су зато на скупоченим претечама шибица згрнули велике паре.

Може се претпоставити да су ове „шибице у пелењама“ биле врло непрактичне. Много боље нису биле ни прве такозване „тарилице“, шибице које су

ра 1847. године, када је овај уведен у производњу шибица уместо опасног белог фосфора, жижице постају практичније и мање опасне. До тог доба ко зна којом су крвавом ценом наплатиле своју изузетну могућност да људима дарују неопходну ватру. Можда су само барут, експлозиви и оружје узели људском роду такав данак као обичне, наоко прозаичне шибице.

Пламен нао сувенир

А те такозване сигурносне шибице први је направио Бетгер 1848. године у Франкфурту. Десетак година касније, након упорног усавршавања, почела је у шведском граду Јенчепингу индустријска производња шибица. Оне су брзо преплавиле цео свет, а Шведска је дуго успела да сачува монопол у индустрији шибица, због чега се сигурносне жижице и данас често називају „шведским“.

За њихову производњу најбоље је дрво јасике или трепетљике, док је нешто лошије дрво тополе и липе. Специјални стругови спирално гуле обле трупо-

о ђон чизме, фармерке или стуб испред салуна!

Данас у свету постоји безброј врста шибица, и по величини, облику, боји. Многе од њих су сувенири, рекламни производи, подсетници. Неке су права мала ремек-дела примењене уметности, и одувек их људи скупљају из хобија. И ове на нашим фотографијама, с почетка овог века до другог светског рата, потичу из једне приватне збирке у Београду. Пореклом су из разних земаља.

Међутим, шибице данас као да више немају ону моћ као некада. Човек је у стању да запали пламен огромне температуре на много једноставнији начин него што је то учинио древни Прометеј. Разне врсте упаљача са различитим горивима потиснуле су шибице у други план. И дрвета је на Земљи све мање... Али, тешко да ће људи тим механизмима који се такмиче у што маштовитијим дизајнима, даровати такав мит као онај о Прометеју или такву бајку о чудесној моћи шибица као што је то учинио Андерсен.

КАКО
УЛОВИТИ
ЦУНАМИ

Цунами се
приближава
обали
у рејону
Уст-Камчатски

СТРАШНИЈИ ОД НАЈСТРАШНИЈЕГ ТАЛАСА

ПРВИ ПУТ У ИСТОРИЈИ РЕГИСТРОВАН ЈЕ ЦУНАМИ НА ОТВОРЕНОМ МОРУ!

У сред ноћи град се пробудио од тутњаве. Земља се тресла од снажних удара, зидови зграда померали су се као живи. Људи су у страху излетели на улице свесни да се догађа несрећа.

Земљотрес је престао и сто тако нагло као што је и почео. Уплашени грађани почели су да траже рођаке и пријатеље, да доводе у ред своје станове.

Четрдесет минута касније од мора се чуло хучање које је из минута у минут постајало све јаче. Огроман талас ваљао се право на град. Преплавивши за кратко време улице вода се готово одмах повукла не причинивши већу штету.

Четврт часа касније наишао је други талас висок десет метара. Сударивши се с околним брежуљцима, вода је створила изнад града циновски вртлог у коме су ишчезли многи домови, људи и животиње.

Био је то цунами који се 1952. године сручио на Камчатку и Курилска острва, један од најразорнијих који је икад захватио овај крај.

ТИХИ НИЈЕ ТИХ

„Цунами“ је релативно нов назив за појаву стару колико и свет: разорне таласе које изазивају подводни земљотреси или вулканске ерупције. У преводу с јапанског „цунами“ значи „таласи у луци“.

Око хиљаду и по година пре наше ере, како сведоче глинене таблице исписане клинастим писмом које су археолози нашли у Сирији,

талас невидјене висине уништио је престоницу царства Угарит. Узрок је, највероватније, била ерупција вулкана Санторина у источном Средоземљу. То је први помен о цунамију.

Године 869. цунами се сручио на обале острва Хонсју. Било је порушено на стотине домова, страдало је око хиљаду особа.

После земљотреса у Перуу 1568. године обалу је преплавио талас висок двадесет метара!

Године 1923. рејон руског града Уст-Камчатске нашао се под слојем воде дебелом 30 метара!

Око две стотине жртава однео је 1977. године цунами у Индонезији. Том приликом четири хиљаде особа остало је без крова.

У историји се може наћи много других сведочанстава о несрећама које је изазвао цунами. И од дана када су упознали ове разорне таласе људи нису престали да траже заштиту од њих.

О механизму цунамија наука још не зна све. Познато је само да се циновски таласи јављају за време земљотреса, при великим вертикалним померањима огромних блокова Земљине коре.

Земљотреси који изазивају цунамије ретко се догађају у Индијском и Атлантском океану, у Арабијском и Средоземном мору. Та природна појава својствена је углавном Тихом океану (80 процената свих цунамија). У том рејону најјачи, катастрофални цунами високи 20 до 30 метара јављају се просечно

једном у десет година. Учесталост најслабијих цунамија — висине до једног метра — износи четири пута годишње.

Донедавно се о стварању и приближавању цунамија могло знати тек пошто би био регистрован земљотрес. Истина, цунами се креће океаном брзином реактивног авиона — 800 километара на час — и тек кад стигне у пливаче успорава своје кретање. Ипак, од тренутка настанка таласа до његовог доласка на обалу прође између десетак минута и једног часа. Таласи од огњишта земљотреса крећу се кроз Земљину кору тридесет пута брже од цунамија.

Метод предвиђања циновских таласа који користе совјетски, амерички и јапански стручњаци од педесетих година наоვაмо у ствари је чисто статистички, то јест региструје се сваки земљотрес, али се

помоћу њега не може рећи да ли ће се цунами родити или не. У просеку на сто педесет предвиђених јаких цунамија долази један пропуштен, на једну оправдану узбуну у просеку три лажне. Прве бројке су охрабрујуће. Јаки цунами не настају тако често — отприлике једном годишње (јаки још не значе најопасније јер на скали они заузимају тек треће место иза катастрофалних и веома јаких). Другим речима, један пропуштен цунами за век и по.

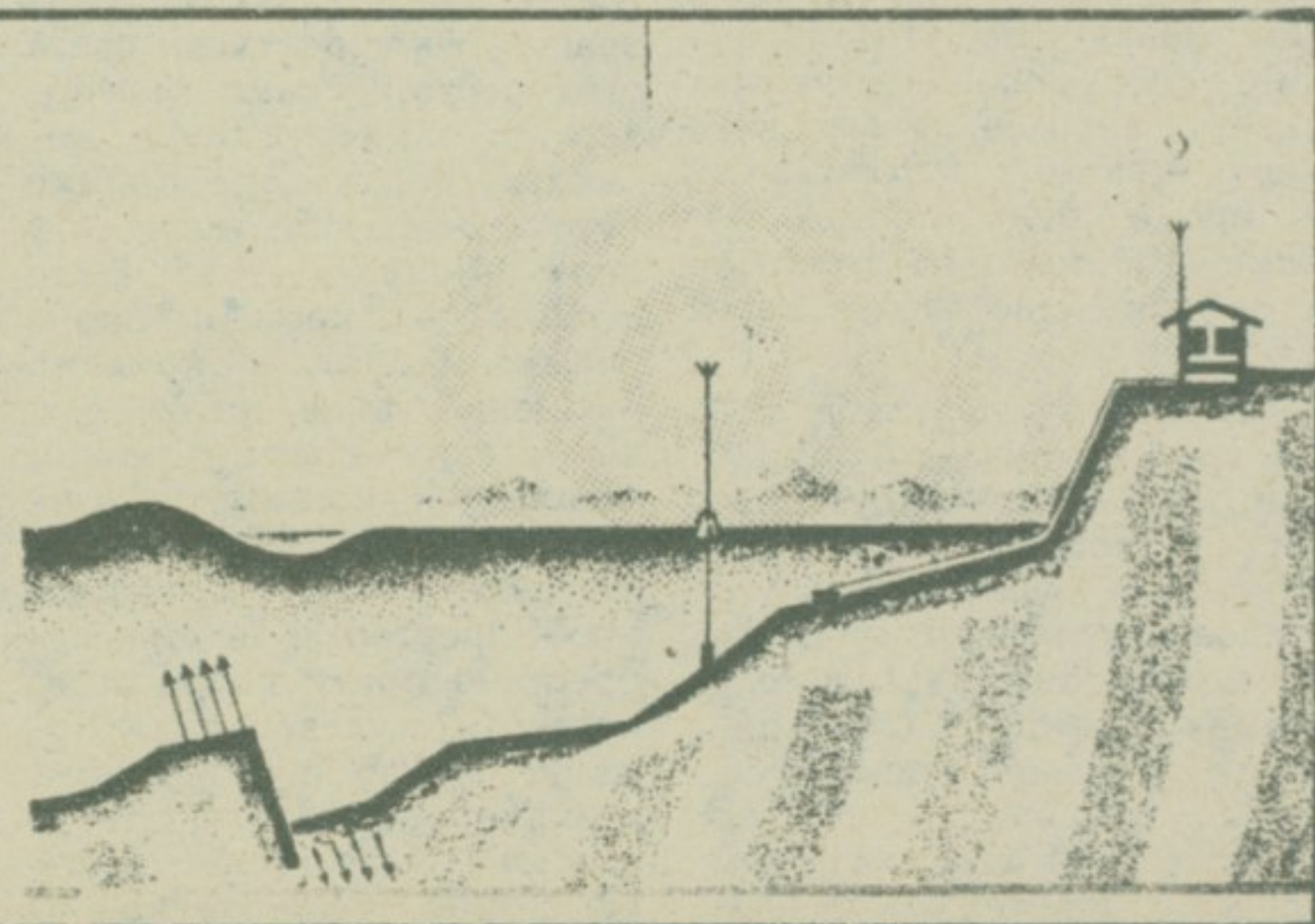
ЛАЖНА УЗБУНА

На побољшању метода предвиђања цунамија према регистрованим земљотресима од 1957. године активно учествује и **Сергеј Соловјев**, данас дописни члан Академије СССР-а. Ево шта он каже:

— Управо то што не постоје стопроцентно поуздани критеријуми ставља научнике пред веома тежак избор: да прећуте и пропусте талас или да дају знак за опасност и преваре се. Ја добро знам колико непријатности и штете може да изазове лажна узбуна. Једном смо тако дали знак за узбуну. Фебруар, мраз, мећава. Људи су у журби бежали што даље од обале, како се ло нашао, јер ту оклевања не сме да буде. А талас није дошао! Предузећа су стала, много од евакуисаних особа се прехладило и разболело. Људе не интересује сложеност ове природне појаве — они су очекивали тачну прогнозу. После две-три лажне узбуне они губе веру у прогнозу и тако може да дође дан кад они неће обратити пажњу на узбуну а — талас дође. Треба наћи потпуно поуздан метод благовременог предвиђања цунамија.

Соловјев је одувек сма-

Шема рада система који је предложио Соловјев:
1) епицентар огњишта цунамија,
2) станица,
3) антена која преноси сигнал апарата,
4) апарати који мере притисак воде и брзину тока

АПАРАТИ НА ДНУ МОРА

Први пут у историји регистрован је цунами на отвореном океану! То што је био слаб само сведочи о осетљивости апаратуре и перспективама овог метода. Јак талас биће још лакше регистровати! Сада се већ може говорити и о корени- том побољшању службе за предвиђање цунамија.

У ЛОНЦУ И КАРИКАТУРИ

ЈАГОДЕ ЗА ЦАРА

писању његових хроникара, у потпуности одговарао и још по нечем — због његовог огромног стаса и због великог апетита.

тељки, оперемо их. пу-
стимо да се добро оcede и
ставимо их у дубоку чи-
нију. Шећер измешамо с
кирасоом, поморанџиним
соком и наструганом ко-
ром па све то ставимо
преко јагода и потресемо.
Чинију ставимо у фри-
жидер да одстоји два са-
та. Шлаг добро умутимо у
миксеру са ванила шећер-
ом и обичним шећером,
па га наизменично с јаго-
дама стављамо у високе
чаше и оставимо на
хладно место. Послужу-
јемо обавезно хладно.

ПУТОВАЊЕ НА ТРАКТОРУ

М. Кликен, студент из западнонемачког града Есена, већ годину и по путује по Европи на једном старом трактору. „Регистрација аутомобила кошта деветсто марака, а трактора само сто“, објашњава Кликен зашто је дошао на ову необичну идеју. Поред тога, његов трактор се креће брзином од седамнаест километара на час, па тако може и да ужива у пределима кроз које пролази.

Телефонски именин спасава дрвеће.

Становници Париза спасли су ове године пет хиљада стабала. Наиме, Парижани су се масовно одазвали позиву Министарства за очување човекове средине и Министарства пошта и покло-нили старе телефонске именике који су од-служили свој рок — а париски телефонски именик је велика и тешка књига. На тај начин било је скупољено 450 тона папира за чију би израду било потребно посећи пет хиљада стабала.

НОГЕ КОД КУЋЕ

Шест месеци године Еди Бернштајн шеткао се летовалиштем Пенсакола, у Флориди, где су га сви знали као добротожељег пословног човека коме средства дозвољавају да пола године ништа не ради. Никоме ни сањао да другу половину Бернштајн проводи као просјак који се без ногу вуче

на колицима улицама
Вашингтона и моли
милостињу. Такав
двоструки живот би-
знисмен-просјак, водио
је четрдесет година и
његова тајна откриве-
на је тек после његове
смрти. Бернштајн је у-
мро у 79. години оста-
вивши иза себе мили-
онско наследство. Ноге
је изгубио још у де-

тињству када је пао под воз. Као богат пословни човек Бернстајн је у Пенсаколи увек носио протезе тако добро урађене да нико никад није посумњао да је си без ногу. У Вашингтону, када би излазио на улицу, на своје радно место, вештачке ноге остављао је код куће.

ОТАРАСИТИ СЕ ОЛИМПИЈЕ!

Кад већ губим, покажаћу им ко сам, рекла је мајка Александра Македонског и издала наређење: свеопшта чистка! Престоница Пела постала је тих дана позорница низа ужасних убиства!

Македонски краљ Филип II (382-336 пре н.е.) је у животу, кажу, направио само једну грешку: 359. пре н.е. оженио се Олимпијом, кћерком епирског краља...

Ни то што је ударио темеље будућој македонској империји створивши од свог краљевства најјачу државу на Балкану, ни то што је покорио Грчку и у низу освајачких похода проширио своју власт далеко ван граница Македоније, није га спасло гневне и амбициозне жене...

ГРЕШКА

Шта је то Олимпија замерала мужу Филипу? Неамбициозност... Краљица је сањала о светској империји, супругу се постојећа чинила довољно велика.

Пошто је увидела да од Филипа нема вајде, Олимпија се окренула сину Александру: што није отац, учиниће син!

Дечак је за учитеља добио Аристотела, најславнијег филозофа тог времена, војној вештини подучавале су га најспособније војсковође краљевства. Имао је свега четрнаест година, а Олимпија је већ могла да буде сигурна да је заиграла на праву карту: малишан је војник од главе до пете, у стратегији за њега нема тајни...

Лукава Олимпија је једно ипак није предвидела: да ће се због сталних гунђања и пребацивања — испети мужу на главу. Да му је заиста свега доста Филип је доказао кад се 337 пре н.е. оженио младом и лепом Клеопатром из египатске династије Птолемеја — ништа необично за то давно доба када је мушкарцима било дозвољено да имају по неколико жена.

Ништа необично, али Олимпија није била као друге, па јој стога на памет није падало да се као остале помири с тужном судбином.

Не часећи часа, спаковала је ствари и са деветнаестогодишњим Александром отпутовала у родни Епир. Глупа грешка због које се убрзо покајала. Јер, не прође много, а до Епира стиже страшна вест — млада краљица је Филипу родила сина!

План амбициозне Олимпије почео је да се распада: тај дрекавац је њеном Александру одузео право на престо, а она је, ето, због своје сопствене глупости тако далеко од престонице, немоћна да било шта учини. Али, Олимпија не би била што је била, да је тада допу-

стила да је савлада самосажаљење. Уместо да лије сузе, почела је да кује нови план.

УЦВЕЉЕНА УДОВИЦА

У част новорођеног сина и престолонаследника спремале су се величанствене свечаности, а највеличанственија од свих требало је да се одржи у амфитеатру који је народ испунио до последњег места.

Они мање срећни сјатили су се на улице којима се краљ, пославши личну стражу напред, пешке упутио ка амфитеатру. Маса је одушевљено клицала, Филип се једва пробијао отпоздрављајући на све стране... У тој гунгули и буци нико није приметио незнајца који се одлучним корацима пробијао ка краљу. Када се нашао на корак од Филипа, непознати је извукао бодез и пре него што је било ко успео да се снађе, зарио га једном, двапут... Филип пада, људи се бацају на убицу и на месту га убијају. Али, и краљ лежи мртав под њиховим ногама.

Требало је времена да у унакаженом атентатору неко коначно позна Паузанија, једног од најспособнијих Филипових војсковођа. Да ли је већ тада некоме пала на памет оптужујућа мисао: да је Паузанија близак пријатељ Александра и Олимпије?

Одмах после убиства разбеснели грађани и Филипова стража разлетели су се по граду трагајући за саучесницима. Прво су открили два коња које је Паузаније припремио за бекство, а

недалеко одатле и два јахача које је стража одмах опколила. Пре него што су незнанци ишта изустили, неке из масе отео се узвик „Александар и Олимпија!“

Стражари су са страхом увукли мачеве у корице јер је на једном коњу заиста седео Александар, а на другом — удовица. Стража се повукла, маса у страху распршила, Олимпија је могла да одахне. Њен план је успео...

Тако је, 336. пре н.е. Македонија добила новог владара, двадесетогодишњег Александра. Свима је, разуме се, било јасно ко је и зашто убио Филипа II, али се нико није усуђивао да то јавно каже. Уцвељена удовица и краљица-мајка, Олимпија осећала се тако сигурна да је наредила да се по целој земљи трага за саучесницима у гнусном убиству, претећи вођама завере страшном казном.

Завереници, наравно, никад нису откривени и сви су убрзо заборавили и Клеопатру и њеног сина. Сви сем лукаве Олимпије којој на памет није падало да два пута направи исту грешку — чим је улучила прилику својеручно је удавила опасно новорођенче.

НЕПРИЈАТЕЉ БР. 1

У следећих тринаест година Александар Велики је остварио сан своје мајке: пошто се зачас обрачунао са незадовољницима у земљи, довршио је покораване Грчке, освојио Малу Азију, Сирију, Египат, Персију и стигао до Инда. После 18 хиљада пређених киломе-

тара његова војска створила је највећу империју коју је свет тада видео.

Ни поносна мајка Олимпија за то време није спавала на лаворикама. Прво се постарала да победи све синсваљеве противнике, а када је њих средила, окомила се и на потенцијалне заверенике. Оценивши да на том пољу више нема шта да ради, бачила се на васпитавање унука-престолонаследника.

Године 323. пре н.е. Олимпија је доживела највећи ударац у свом животу: у тренутку када се спремао за поход на Африку, у тридесет и трећој години, Александар Велики се разболео од грознице и умро. Олимпија се надала да ће преко престолонаследника успети да задржи власт у својим рукама, али је убрзо схватила да јој будућност није ружичаста: Александрове војсковође

поделе су велико царство прогласивши се за намеснике. Империја се распадала наочиглед очајне Олимпије.

Мада су се међусобно стално гложили, намесници су у једном били сложни: највећи непријатељ свих њих није нико други до Олимпија, сива еминенција у политици царства, наручилац толиких злочина у прошлости! Отарасити се интригашице по сваку цену, одлучили су сложено...

Они који су поверовали да ће се лако решити обезглављене старе жене грдно су се преварили. Кад већ губим, покажаћу им ко је Олимпија, рекла је и издала наређење: свеопшта чистка! Престоница Пела постала је тих дана позорница низа ужасних убиства...

Да би окончали крвопролиће, намесници шаљу војску на град, али Олимпија у пратњи нај-

вернијих присталица успева да се некако докопа родног Епира.

Крај приче о амбициозној Олимпији? Ни говора. Четири године после Александрове смрти, 319. пре н.е, склопила је савез са намесником Полиперконом и прогласив-

ши се владарком Македоније, тријумфално вратила у Пелу.

Намесници су били принуђени да се још једном позабаве лукавом старицом.

Намесничка војска предвођена Касандром кренула је на Пелу, али

је Олимпија и овога пута успела да се на време склони и нађе уточиште у луци Пидни. Уследила је дуготрајна и исцрпљујућа опсада у току које је неискусни Касандар узалудно покушавао да доскочи опасној противници.

ГДЕ ЈЕ ТАЈ СУДИЈА?

Невоља је била у томе што је Касандар изабрао погрешну тактику — лукавство... Олимпија није насела ни на његову понуду да неометано напу-

сти град, ни на претње да ће због злочина које је починила бити изведена пред суд. Где је тај судија који би се усудио да оскрнави успомену на Александра Великог, ко би се то дрзнуо да осуди мајку највећег македонског владара?

Олимпија је била у праву: нико је никада није извео пред суд, али је своје грехе ипак скупо платила.

Када је Пидна коначно пала, један од услова капитулације био је да се краљици-мајци гарантује живот. Тако је и било, али од намере да је убије Касандар ипак није одустао.

Пошто јој је допустио да се жива и здрава врати у престоницу, разаслао је поверенике по читавом царству. Њихов задатак? Да нађу потомке, рођаке, пријатеље и удовице стотине невиних људи које је Олимпија поубијала...

Главни организатор убиства Касандар није био у маси гневних људи који су једног дана 316. пре н.е. навалили на Олимпијин дворца. Уверена да се ни овога пута нико неће усудити да је такне, старица је, придржавана од својих дворјанки, самоуверено кренула у сусрет руљи.

Мрмљање, узвици гнева, први камен... За неколико тренутака Олимпија је лежала мртва пред капијом двора.

Прича се поновила. Сви су знали ко је главни кривац, али нико ништа није могао или хтео да докаже. Када се 305. године пре н.е. прогласио за краља Македоније, Касандар више није имао разлога да страхује — и Александров син и његова жена су у то доба били већ одавно мртви. Убио је и њих...

Р. Р.

ПАС НА ДВОБОЈУ

Један од најзанимљивијих двобоја вођен је у Француској почетком четрнаестог века. Необичан је по томе што је у њему учествовао један пас. У светску историју двобоја овај догађај је ушао као прича о псу из Монтаржија. Монтаржи је, наиме, назив замка на чијим зидовима и данас стоје слике које причају ову необичну историју. Постоји такође и серија правура које нам причају исти догађај и чији је аутор познати уметник из шеснаестог века Андруе ди Серсо. Али, тај догађај је

ипак најпотпуније изложио историчар и писац из петнаестог века Оливије де ла Марше у свом делу „Књига двобоја“ које је изашло у Паризу 1568. године. Ево превода из те књиге.

„И каже стара хроника да један витез имао је за пријатеља другог витеза и тај други беше храбар, уман и частан човек и њега уважавао и весма љубљаше сам краљ а такође и друга племенита господа. И онај први стаде да завиди свом пријатељу и омрзну га. И тако се на несрећу догоди да су једном били

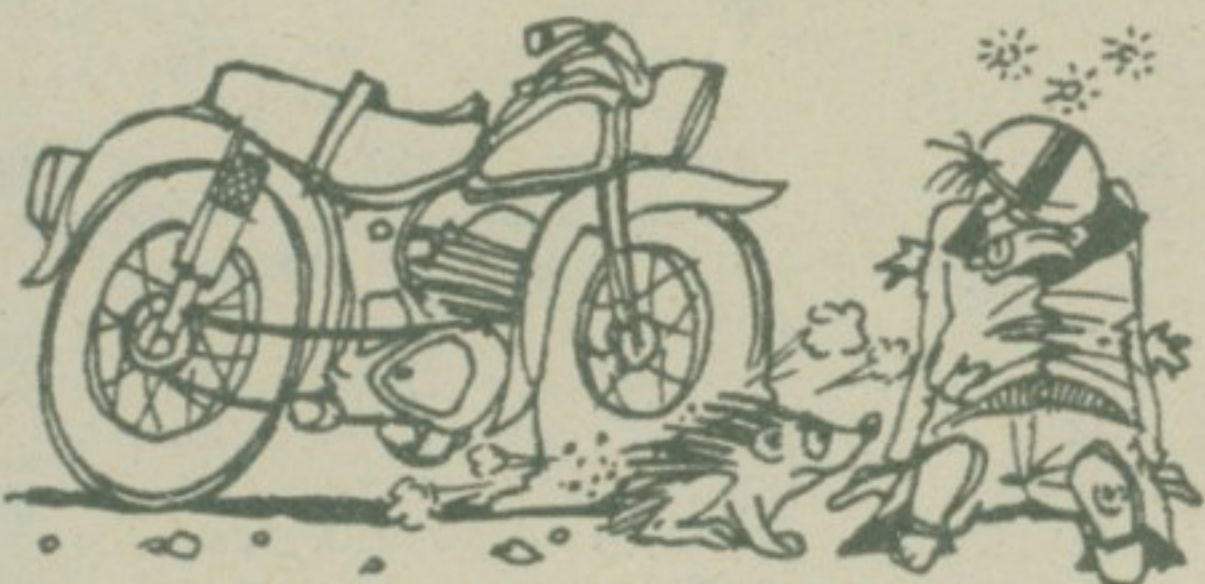
заједно у шуми и он удари свог пријатеља мачем одострага и уби га. И то нико не могаше доказати јер нико то не беше видео сем хрта који речима ништа казати не могаше. Убијеног витеза зваху месир Обери де Мондидје, а витеза који уби месир Машер, а убио је пријатеља у шуми Бонди близу Париза. И затрпао је убицу убијеног витеза лишћем и грањем тако да га нико приметити није могао. Али хрт, који веома вољаше господара свог, не одлазаше с тог места док га отуда глад не отера. Хрт је отрчао краљу и чим крај њега угледа убицу господара свог, баца се на њега и само што га не задави. И

толико се пута бацао на њега, иако га силно спречаваху, да краљ и други благородни сењори стадоше да подозревају да пас то не без узрока чини. И тек што хрт поједе своју храну, он сместа потрча натраг свом убијеном господару, а краљ шапатом каза свом доглавнику да појаше за њим. И нашли су месири Оберија мртвог у шуми и јавили краљу. Сазвао краљ свој савет и решихли они: да би са себе сумњу за убиство и издајство опрао, дужан беше месир Машер борити се с псом који се беше на њега много пута бацао. Беше одређен дан за двобој на острву Нотр Дам. И одредише да ме-

сиру Машеру буду дати само штит и палица и ништа више. И у присуству краља и других племића у нарочито припремљеном опраћеном простору пријатељ један Оберија де Мондидјеа држаше пса и затим га пусти и пас се баца право на Машера и то тако брзо и снагом таквом да му се упи у грло и тиме самим доказа издајство које он учинио беше и овај ништа не могаше да уради. И тај речени Машер беше приведен и обешен на вешала за опомену другима. Тело Оберија де Мондидјеа пренели су пријатељи и сачували најсвечаније као што и требаше да се поступи с тако племенитим витезом...“

К. В.

ДВОТОЧКАШИ ОСВАЈАЈУ СВЕТ

КАД КУПИШ ПРВИ МОТОЦИКЛ

А утом се све теже стиже до неког места у граду а и ван њега. У саобраћајној гужви пронаћи какво-такво место за паркирање постаје проблем који је све теже разрешити. Стручњаци кажу: ситуација се неће поправити. Напротив! Биће све горе, па се већ сад топло препоручују мотоцикли односно бицикли. Разлог: практични су, довољно брзи и лаки за руковање.

У свету се тренутно производе најразличитији мотоцикли који могу да задовоље сваки укус, мотоцикли са аутоматским квачилом за оне који имају мање искуства као и они са мењачем за лакше сналажење у саобраћају. Вансеријски се производе такозвани „скрамблери“ за нормалне и сеоске, крос-мотоцикли за најтеже стазе, тркачки мотори, и најзад, „чопери“ — снажни мотори који понекад могу имати и три точка.

Код нас се могу набавити само мотоцикли „јава“ и „томос“. Сви остали се купују преко консигнације а неки их и самостално увозе.

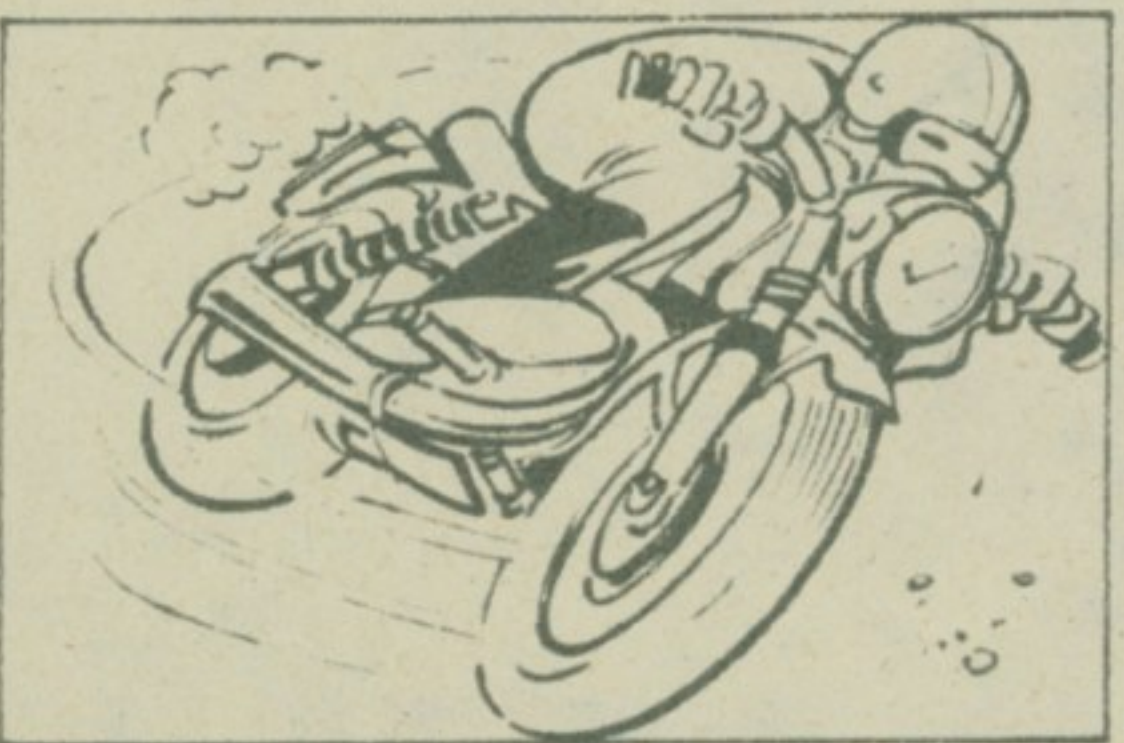
За мотоцикле мале кубикаже (до 50 см³) не морате да полажете возачки испит, али је неопходна потврда о познавању саобраћајних прописа. Региструјете их у општини и то само једанпут, приликом куповине. За све остале мотоцикле полаже се испит „А“ категорије и регистрација се обнавља сваке године, с тим што је цена дупло нижа.

Многи од вас вероватно већ имају мотоцикл, други можда планирају да га набаве. За све вас ево серије практичних савета који ће свакако највише користити онима који први пут имају свој „први мотоцикл“.

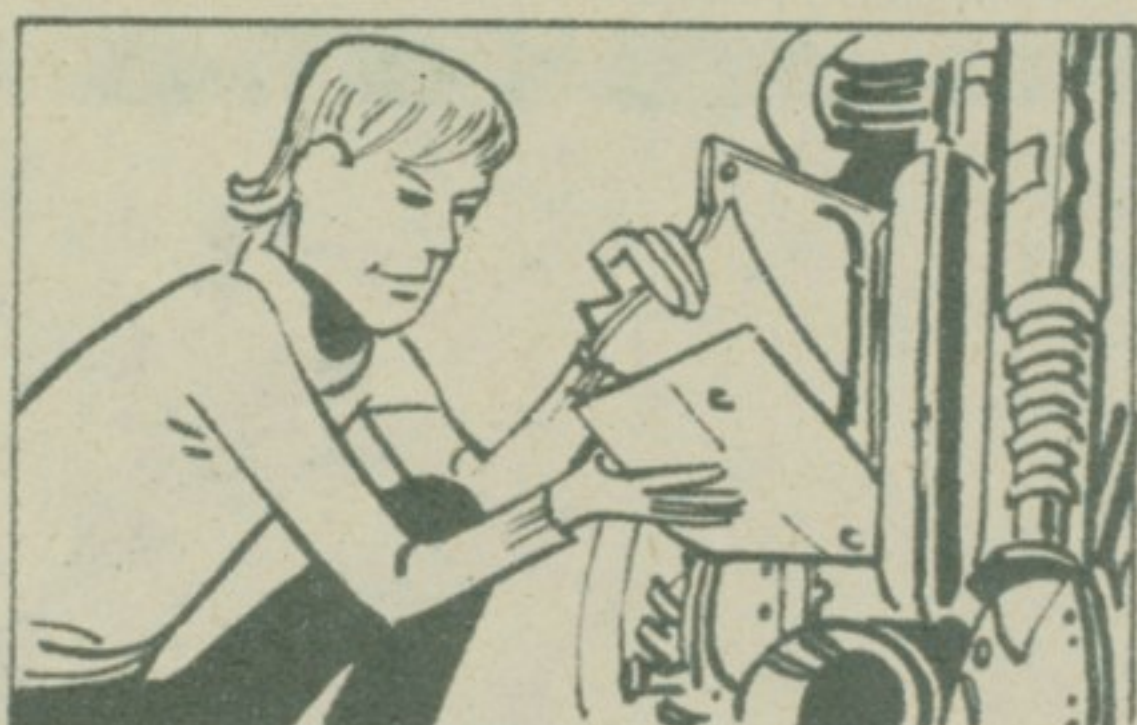
КОЈИ ЈЕ »ПРАВИ«

Без обзира какав је модел и која му је запремина прво морате да научите да њиме управљате. Постоје школе при разним мото-клубовима у којима можете научити оно најнеопходније, а оно даље стичете искуством. Док бирате модел, имаћете поред цене у виду и то да ли ће вам служити само за град или ћете га користити и у другим приликама. У првом случају запремина може бити мала, али све се мења уколико сте сигурни да ћете на њему возити још некога. Запремина тада мора бити већа. Логично је да већа кубикажа пружа и већа задовољства, али је зато неопходно да се око таквог мотоцикла мало више ангажујете. Ако вам је мотор потребан за излете, сиределите се за неки од јачих.

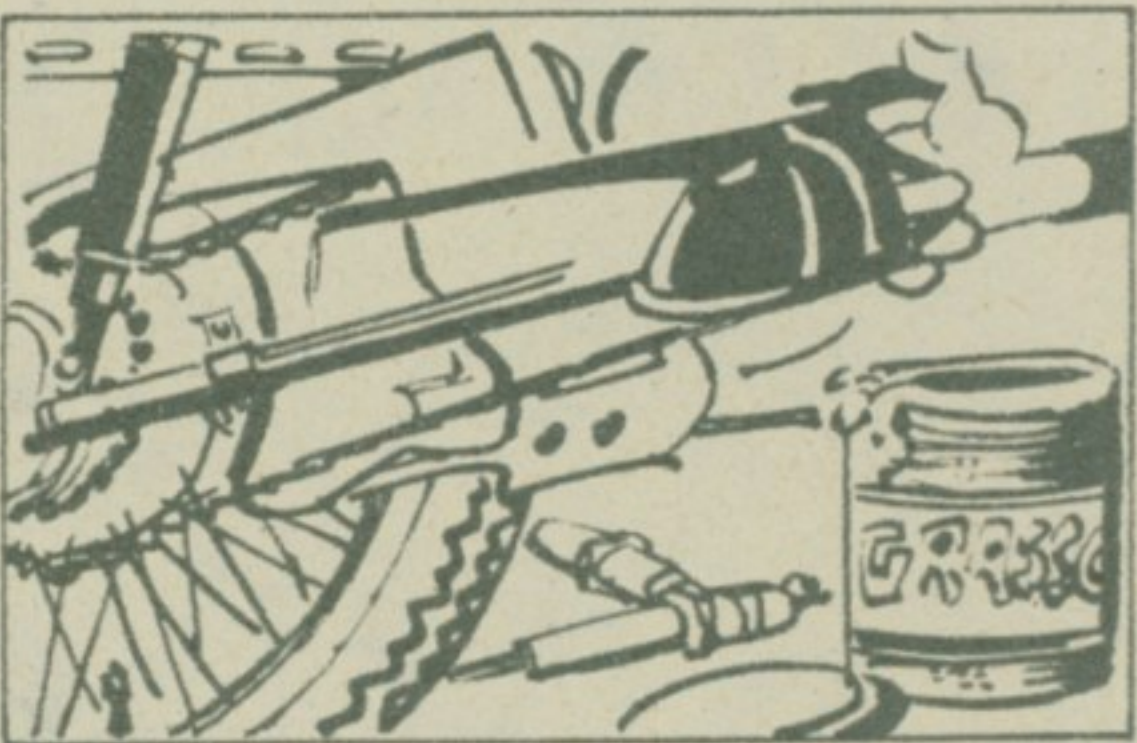
ЗА ДОБРУ ВОЖЊУ

Без обзира који мотор имате, најбоље ћете га разрадити вожњом. Одржавање равнотеже је веома битна ствар и у томе се можете извештити само временом. Јер, свако кочење, било да је лагано или изненадно, изазива одређене поремећаје равнотеже са којима се може изаћи на крај само искуством. Ако возите неког на мотоциклу, не заборавите да при кочењу реагујете одлучније и да у кривине улећете пажљивије, управо због тога што је оптерећење другачије. Никада се не пењите на плочник седећи на мотору јер вам се може догодити да оштетите гуме, нарочито ако је још неко са вама. Ако стално неког возите, често проверавајте гуме чврсто се придржавајући упутства произвођача. Контролу гума треба обављати „на хладно“ и у одређеним временским размацима, а нарочито пред дуже путовање.

ОСИГУРАЊЕ

Пре него што купите мотоцикл, распитајте се постоје ли добар сервис и резервни делови. Морате такође знати где у близини има механичара и продавница у којима можете наћи резервне делове. Најбоље је, ипак, да добро упознате свој мотоцикл и да код себе увек имате минимум резервних делова. Чим обавите куповину и добијете гарантни лист, региструјте возило и по могућности уплатите такозвано каско-осигурање које вас обезбеђује у свакој прилици. Проверите да ли се у торбици мотоцикла налази: 1. саобраћајна дозвола, односно дозвола за вожњу 2. сервисна књижица 3. гарантни лист са адресама сервиса 4. резервни алат и резервни делови. Тек тада можете мирно уздахати свој мотоцикл.

ОДРЖАВАЊЕ

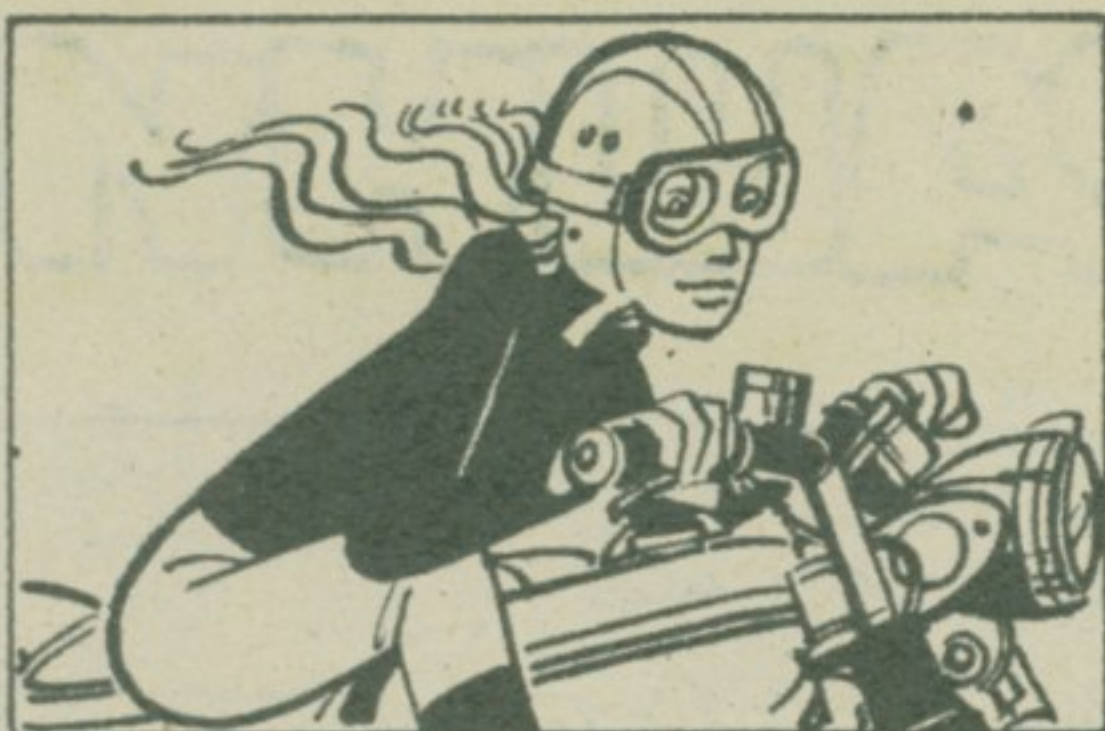
Возило одржавајте од првога дана. Уколико се често возите путевима који нису добро асфалтирани, што код мотора изазива различите вибрације, пожељно је да се што чешће контролишу завртњи. Ланац мора увек да буде затегнут и често га треба подмазивати. Код свих мотора, било да су двотактни или четвортактни, треба повремено мењати свежицу односно свежице. Јер, ако су неисправне могу изазвати озбиљна оштећења. Такође треба пажљиво подмазивати команде мотоцикла како би се опругама обезбедило несметано кретање. Најзад, мотор, рај и точкови морају увек бити чисти, и то беспрекорно. На ово посебно треба обратити пажњу при промени атмосферских прилика или ако живите у приморју. У тим крајевима најбоље је мотоцикл преко ноћи оставити под кровом, али и преко дана, тако исто.

СУНЦЕ ОКРЕЋЕ ТОЧКОВЕ

Енергетска криза и строга ограничења за куповину бензина натерали су многе страствене возаче да траже излаз из nesta-шице која постаје све озбиљнија. Америка-нац Кен Игрет решио је проблем погонског горива бар за себе са-мог: конструисао је а-утомобил који се кре-ће захваљујући и-скључиво Сунчевој е-

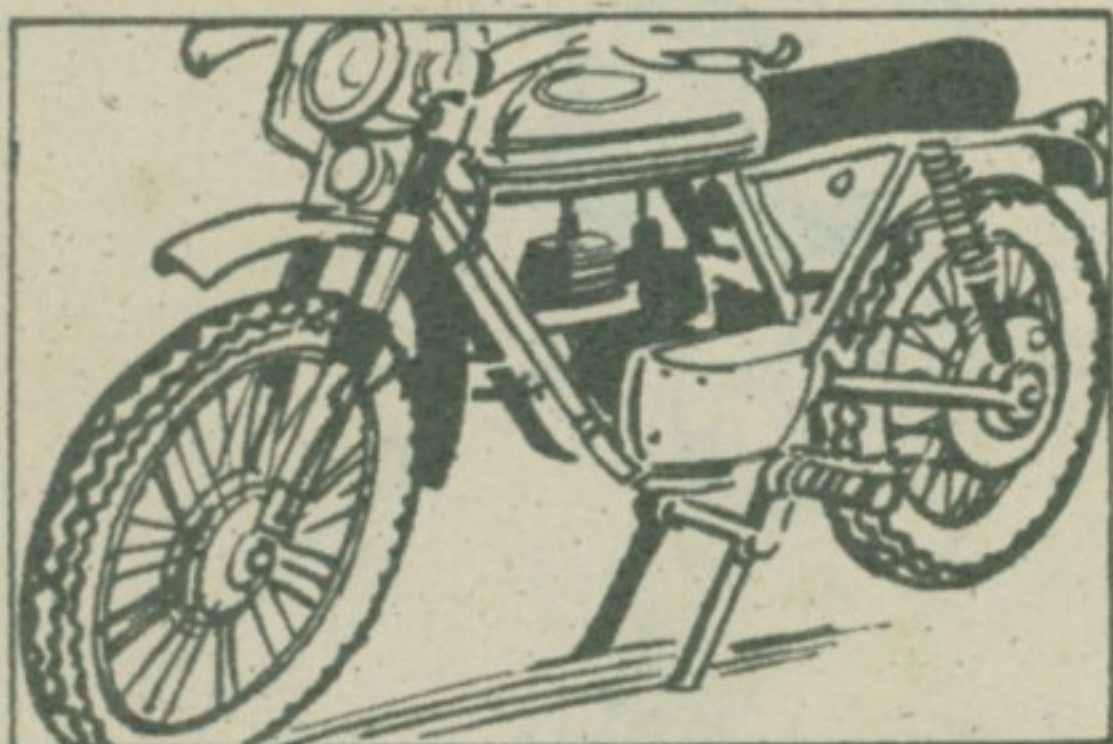
нергији. На свом „сун-цемобилу“ проналазач је успео да превали растојање од Кали-форније до Вашинг-тона возећи на изве-сним деоницама чак брзином од четрдесет километара на час. Је-дино је важно да је време ведро — каже Игрет — и мотор на сунчани погон ради без грешке.

КАЦИГА И РУКАВИЦЕ

Кацига је неопходан део опреме. Запамтите: не сме да буде мала. Најбоље су такозване „бешавне кациге“. Кожне рукавице служе за сигурније хватање ручки као и да би се избегли жуљеви на длановима. Праве мото-ципеле са кожним доколеницама свакако су погодније од обичних. Ако немате кожни комбинезон, најбоље су дебеле панталоне од коже или сомота са кожним додацима за колена које вас у случају пада могу заштитити. Од ветра ћете се најбоље заштитити јакном која је постављена крзном или добром ветровком. (Ко има осетљиве бубреге а путује често и на веће раздаљине требало би да користи еластични заштитни појас). На крају, не заборавите наочаре ако немате кацигу са штитником.

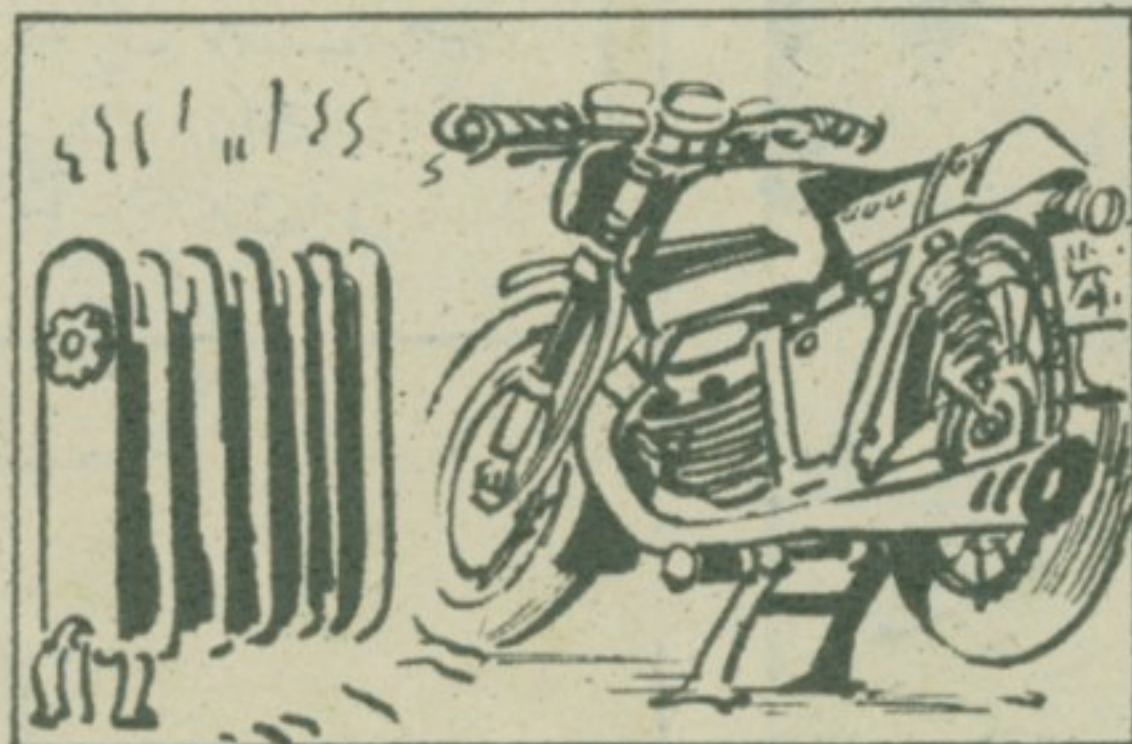
ПОТРЕБНА МУ ЈЕ НЕГА

Мотоцикл никад немојте прислонити уз зид већ га поставите на ножице. Ако је улица у паду или у успону, предњи точак обавезно усмерите ка успону и завијте га ка ивици пута. Ако нисте уградили алармни уређај да бисте се обезбедили од крађе, користите ланац. Али њиме никако немојте везивати точак јер не само што је тако мотоцикл могуће украсти и кад је блокиран један точак, већ и сваки покрет може оштетити паоске. Ако пада киша или сунце превише греје, на мотоцикл навуците заштитну навлаку или га једноставно покријте неким пластичним прекривачем. При том пазите да ваздух слободно струји јер би могло доћи до оштећења боје. Још једна препорука: чим се зауставите не заборавите да прекинете довод горива (то ће касније чинити аутоматски).

КАКО РАЗРАДИТИ МОТОР

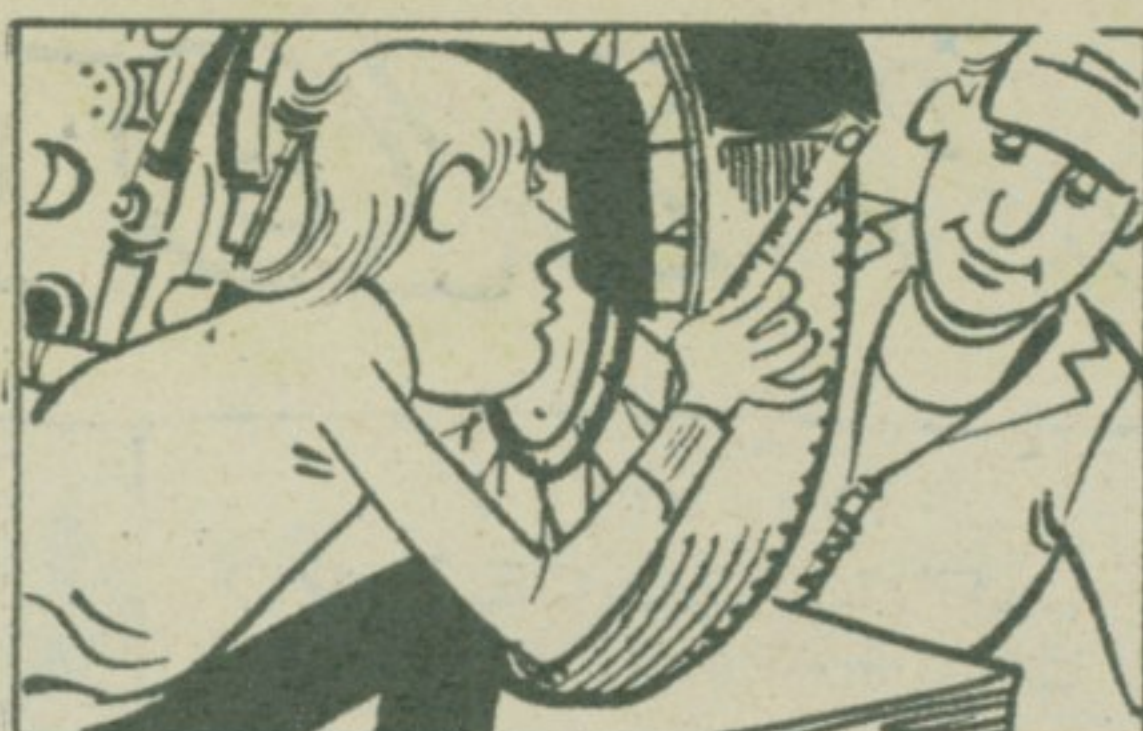
Прво и прво, стриктно се придржавајте упутства из приручника за руковање, нарочито кад је у питању брзина и број обртаја. Пазите да у периоду разрађивања ни по коју цену не дајете пун гас у месту, а приликом убрзања користите искључиво мењач. Такође не форсирајте ниже брзине на успонима. Што се тиче горива, код двотактних мотора мешавина коју препоручује произвођач мора бити нешто јача. Код четворотактних мотора потребно је чешће контролисати ниво уља. Добро је у пун резервоар канути и коју кап уља. На овај начин мотор ће бити ефикаснији.

КАД ГА НЕ КОРИСТИТЕ

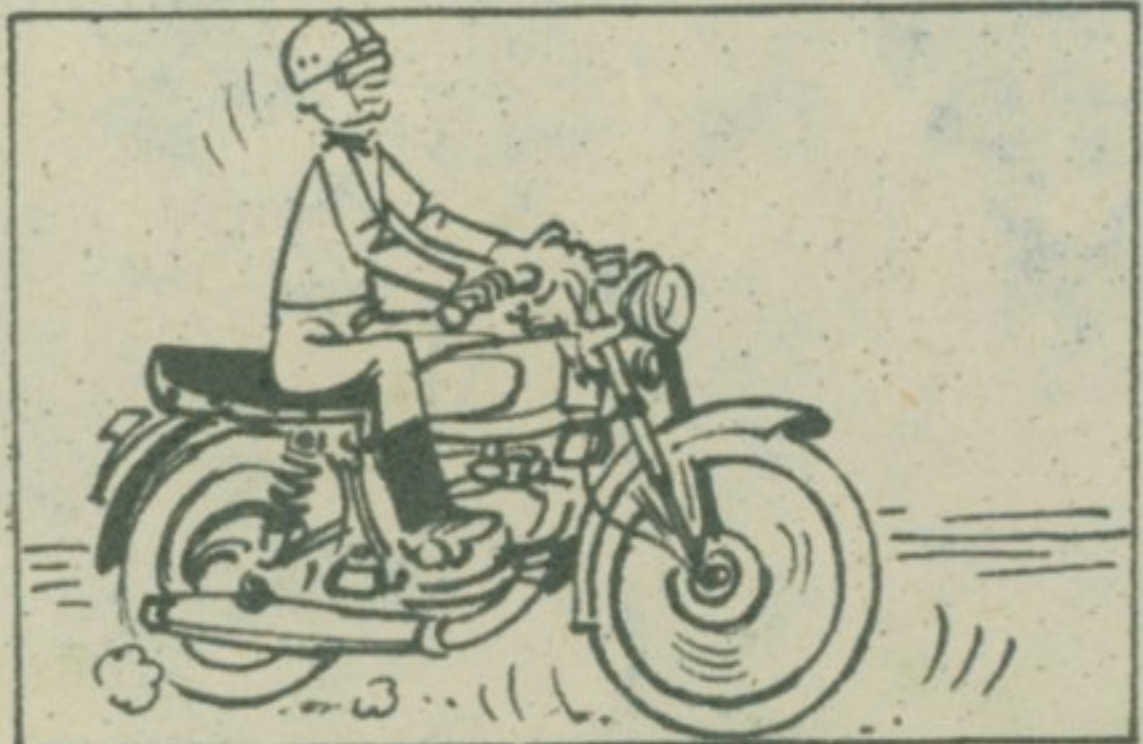
Уколико из неких разлога извесно време не возите мотоцикл, морате да обратите пажњу на следеће. Зимом га обавезно држите у близини неког топлотног извора. У сваком случају негде где није много хладно и где нема влаге. Неки имају обичај да скидају гуме и постављају мотоцикл на ножице како би растеретили виљушке и опруге. Из картера треба испустити уље, до последње капи, одврнути свећице и у рупе цилиндара канути мало уља и завртети погонски точак, а затим вратити свећице на своја места како би се уље равномерно разлило по клиповима.

Добро очишћен мотор такође мало попрскајте уљем. Ако сте довољно стрпљиви, премажите танким слојем масноће све металне делове. Да бисте мотоцикл заштитили од прашине, прекријте га неким старим ћебетом.

ГУМЕ И КОЧНИЦЕ

Неопходно је разрадити гуме и кочнице. Гуме увек морају бити напумпане до онолико атмосфера колико је прописано. При изради гума техничари су имали у виду најразличитије атмосферске утицаје тако да су њихови подаци важни у свакој прилици. Избегавајте нагла кочења јер видно оштећују газећи слој. Иначе, ако вам се гуме неравномерно троше, то је знак да је осовина померена, или уопште није у реду. Ако вам се приликом кочења мотор заноси, могуће је да жице на точковима, такозвани „паоси“, нису добро центриране, да точкови нису добро усмерени, или да је оптерећење виљушки недовољно. За ове ствари одмах се иде механичару, али не првом на ког се наиђе. И ту се треба придржавати упутстава произвођача.

ПОНОВО У »СЕДЛУ«

Ако мотоцикл нисте употребљавали дуже време, потребно је најпре добро очистити мотор и све металне делове. Затим напумпајте гуме и промените свећицу или свећице, чак иако вам се чини да су добре. То је због тога што су услед дугог стајања вероватно зарђале. Пре него што кренете бар десетак минута загревајте мотор не прелазећи при том две хиљаде обртаја. Мотор такође можете загрејати и у ходу, с тим што морате пазити да идете смањеном брзином, бар неколико километара. Такође проверите оптерећење предњих виљушки и еластичност опруга, да бисте се уверили да нису зарђали. Ако се придржавате ових савета, путоваћете безбедно и удобно!

Д. Варагић

НАПИШИ МИ УВРЕДУ, МОЛИМ ТЕ!

Доказано је да су Американци највећи колекционари на свету: сакупљају све и свашта и то у најразличитијим верзијама. Један човек из Мемфиса, на пример, љубитељ кока-коле, већ двадесет година сакупља све што има везе са овим пићем, и за то време успео је да ко-

ка-кола сувенирима испуни пет соба! Један други Американца из Пенсилваније определио се за катанце и већ их има око седам хиљада! Међутим, Рајнолд Аман из Висконсина је међу сакупљачима свакако изузетак, највише због тога што се не уклапа у „амерички стандард“. Он,

наиме, сматра да су марке, новчићи, запущачи за боце, аутограми и слично превазиђени и сакупља, ништа друго већ увреду, псовке и клетве.

За петнаест година, колико се бави овим хобијем, сакупио их је на хиљаде, и то на преко две стотине различитих језика. Неке од њих старе су и по пет хиљада година. Они који знају за ову његову збирку називају га „експертом за злоупотребу језика“.

Рајнолд каже да су му од свих клетви, увреда и

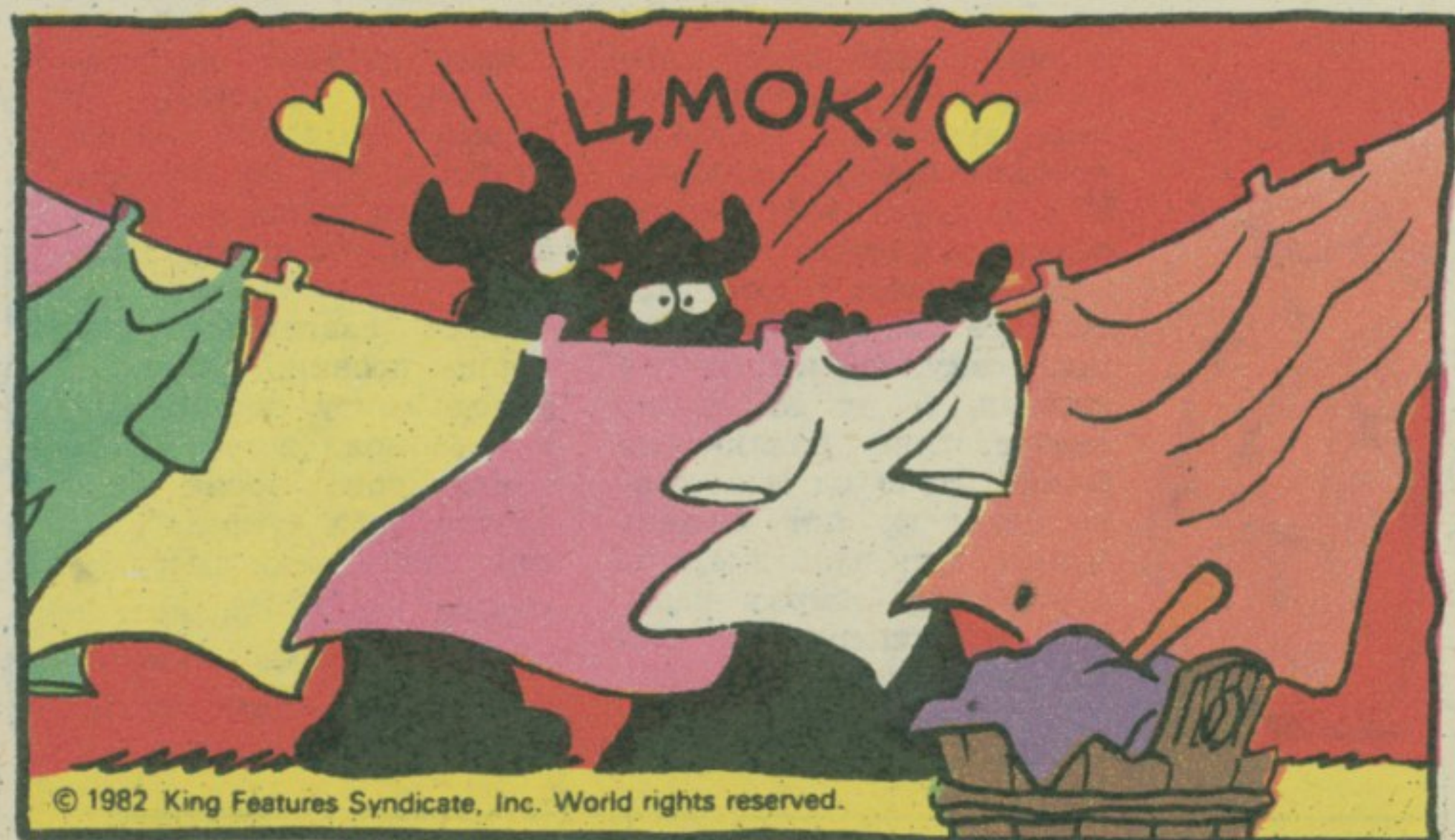
псовки најбоље оне старожудејске, а њему је најомиљенија ова клетва: „Дабогда ти испали сви зуби осим једног — да би могао да патиш од зубобоље!“

Неки савремени примерци псовки, клетви и увреда нису за штампу, али Рајнолд верује да је Шекспирово време било златно доба „увреда“. Исто тако, неки погрдни изрази имају вредност и право значење само у земљама у којима су поникле.

DIK
BROWNE

ХОГАР

СТРАШНИ

ЛУДА ТРКА ОКО КАЛЕМЕГДАНА

МАНФРЕД ФОН БРАУХИЧ НИКАДА У
ЖИВОТУ НИЈЕ БОЉЕ ВОЗИО НЕГО
ТОГ СЕПТЕМБАРСНОГ ДАНА. ИПАК ЈЕ
УМЕСТО ПЕХАРА ЗАРАДИО — ЛОГОР.

Као члан фабричке екипе „Мерцедес-Бенц“ Манфред фон Браухич, један од највећих аутомобилских асова између два светска рата, тријумфовао је на многим тркама широм Старог континента. Имао је богату спортску каријеру проткану узбудљивим догађајима и на тркачкој писти и у приватном животу. Али, оно што му се догодило на трци за „Гран при Југославије“ два дана после почетка другог светског рата — 1. септембра 1939 — никад неће заборавити.

Чим су у Немачкој дошли на власт нацисти, Гебелсова пропагандна машина покушала је да његове подвиге на асфалтним пистама употреби за своје циљеве: Браухич је, по њима, био очигледан пример „на човека“ који је требало да постане идол немачке омладине. Међутим, млади великан ауто-спорта није имао ни најмање симпатије за терор и тиранију. Напротив, био је напредан човек и дуго се успешно одупирао притиску фашиста потајно сањајући да ће му се једног дана пружити прилика да побегне. Сваки излазак из земље био је шанса. Па и овај долазак у Београд.

У то време профашистичка влада Милана Стојадиновића живо је радила на томе да што више ојача везу са Трећим Рајхом, док је у исто време Хитлеру и те како било стало да ојача свој утицај на немирном тлу Балкана. Кад је почетком септембра 1939. требало да се одржи „Велика награда Југославије“ у Београду (касније је ово такмичење ушло у историју ауто-спорта као последња „Гран при трка уочи другог светског рата), немачким фирмама „Ауто-Унион“ и „Мерцедес Бенц“ било је наређено да на трку око Калемегдана пошаљу елитне фабричке екипе. Другим речима — пехар је морао доспети у руке Немца!

И заиста, обе фабрике послале су у Београд своје тренутно најбоље возаче: „Мерцедес-Бенц“ европског шампиона Хермана Ланга, прослављеног аса Манфреда фон Браухича и талентованог дебитанта Ханса Брендела, а „Ауто-Унион“ Хермана Милера и Таџија Нуволарија, Италијана.

За „Велику награду Југославије“ 3. септембра 1939. у Београду пријавило се и петнаестак асова из Француске, Италије, Чехословачке, Мађарске, Румуније, Бугарске и Југославије. Био је то тако узбудљив догађај за Београђане да су они за тренутак заборавили

на све страхове од рата који је висио у ваздуху. Ипак, трка око Калемегдана пала је у други план: 1. септембра 1939. Немачка је, после инсценираног сукоба на граници, напа-ла Пољску!

Руководство „Мерцедесове“ екипе у Београду покушало је да сакрије од својих возача шта се догађа на немачко-пољској граници, али била је то обична глупост: сви колико их је било, па и Фон Браухич, сазнали су то истог дана. Чим је са радија чуо да је почео рат, Браухич се искрао из хотела и таксијем одвезао на аеродром у Земун. Имао је среће, успео је да уђе у авион за Швајцарску и кад су мотори упаљени — дубоко је одахнуо. Најзад ће се наћи далеко од руке Гестапоа. Али, управо у том тренутку испред пристанишне зграде аеродрома зауставио се луксузни аутомобил немачке амбасаде у Београду. Авион је већ рулао кад је човек у комбинезону стао пред њега машићи заставицом: функционери „Мерцедесовог“ тима на силу су извукли Манфреда фон Браухича! Бекство је осујећено у последњи час, а славни ас добиће од овог часа сталну пратњу.

Шта се после тога тачно дешавало у хотелу, тешко је данас знати, али је једно сигурно — руководиоци „Мерцедесове“ екипе натерали су Манфреда фон Браухича да стартује у трци око Калемегдана. Имали су јаке разлоге за то — његово одсуство изазвало би велико подозрење. Наиме, претходног дана он је био најбржи возач на тренингу и добио је најбољу позицију на старту. Иза њега су се налазили његови најопаснији противници Херман Ланг и Таџио Нуволариоли.

Бесан због неуспелог покушаја и присиле да учествује у трци Фон Браухич је вратоломно кренуо са старта и читаву трку возио као луд. Публика није могла да се начуди његовој пакленој вожњи. Само је неколико људи из „Мерцедесовог“ тима било упознато са драмом која је претходила трци. Очигледно Фон Браухич је био решен пре да остави своје кости на Калемегданској тврђави него да се испуни оно што су му гестаповци обећали у случају неуспеха.

Иако је возио вратоломно Манфреда фон Браухича пратио је у стопу још од старта клупски друг Херман Ланг — бранио је титулу првака Европе и хтео да по сваку цену победи у овој трци. У једном часу задњи

точкови Фон Браухичевог болида одбацили су гранитну коцку из изроване Париске улице, камен је погодио Ланга право у заштитне наочаре. Возач је изгубио контролу над захукталом „мерцедесом“ и ауто је слетео са стазе. Из слупаних кола гледаоци су извукли Хермана Ланга коме је десно око било повређено.

Браухич је наставио бесомучну јурњаву око Калемегдана. Гледаоцима је застајао дах кад је улазио у кривине, кола су се окретала готсво попречно. Возач се на то уопште није освртао, грабио је све брже и измакао осталим такмичарима за пуних 14 секунди. Петнаести круг прешао је брзином од 135 км на час што је представљало нови апсолутни рекорд стазе око Калемегдана — рекорд који ни до данас није премашен!

Манфред фон Браухич је заиста возио као да му није стало до живота. У следећем кругу замало се није десило оно најгоре: у пуној брзини „мерцедес“ са стартним бројем 1 слетео је са стазе и зауставио се после стотинак метара. Међутим, није се предавао: сам је догурао свој болид на стазу и наставио такмичење. Убрзо се већ нашао на трећој позицији и свог фабричког колегу Брендела, који га је изгледа пријавио код шефова „Мерцедесовог“ штаба да намерава да побегне у Швајцарску, натерао да колима скрене у јарак! Испред њега сада су се налазили још само Милер и Нуволари који су га претекли, док је био изван стазе.

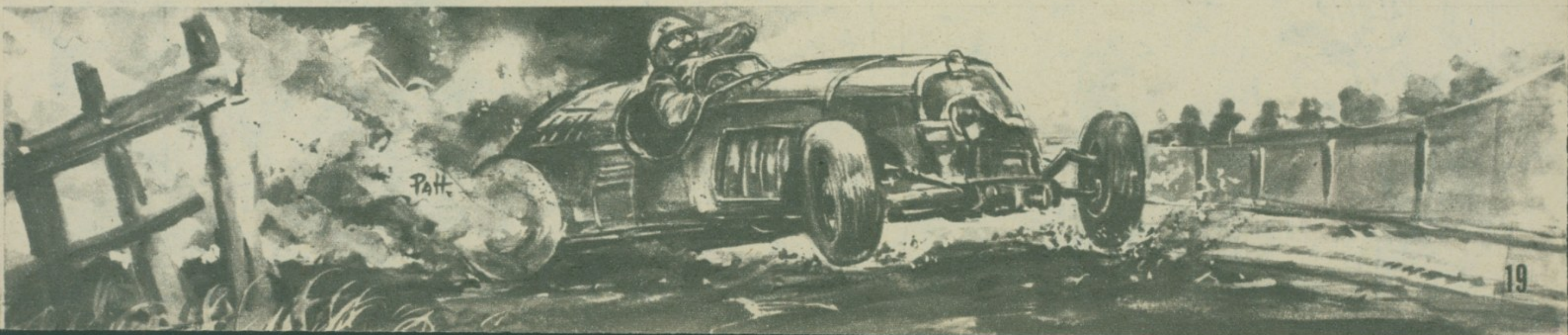
У 40. кругу Фон Браухич је прстигао Милера, али му је Нуволари знатно измакао. И таман кад је требало да га стигне, италијански ас је прешао линију циља. Манфред фон Браухич је морао да се задовољи другим местом.

Два снажна механичара из „Мерцедесове“ екипе извукла су возача из кола и „допратили“ до хотела где је стално био пред „стражом“ осталих чланова тима „Мерцедес-Бенц“.

Чим се вратио у Немачку Фон Браухич је упућен у концентрациони логор. Преживео је, међутим, све ратне страхоте и дочекао крај рата и ослобођење.

— Осећао сам у себи да ћу се увек борити за мир и, ево, победили смо — рекао је срећан што се враћа на слободу, животу и — спорту.

Бранко Радаковић

БИМ И БУМ

ШРАФКО

ПЛАМЕНИ СТУБ

БЕЖЕКИ ОД ХЛАДНОГЕ ИЗ ЗАПАДНЕ ЕВРОПЕ, ТИМУР СА ПОРОДИЦОМ СТИЖЕ ДО ЦРНОГ МОРА ГДЕ СЕ УПОЗНАЈЕ СА ТЕКОВИНАМА ХИТИТСКЕ КУЛТУРЕ.

У ЈЕДНОМ ПОХОДУ НА ХИТИТЕ АСИРЦИ ЗАРОБЉАВАЈУ И ТИМУРА...

ГРАД НИНИВБА БЛЕШТАО ЈЕ ОД ВЕЛИКЕ СВЕЧАНЕ ВАТРЕ...

ВОЈНИЦИ СУ СЕ УПРАВО ВРАТАЛИ ИЗ ПОВЕДНИКОГ ПОХОДА ВОДЕЛИ ЗАРОБЉЕ - НЕ ХИТИТЕ...

МЕЂУ РОБЉЕМ ИСТИЦАО СЕ ЈЕДАН ЧОВЕК ДИВОВСНОГ РАСА, РИБЕ КОСЕ И ДОСТОЈАНСТВЕНОГ ДРЖАЊА...

БРЖЕ! СВИ УЗ ОГРАДУ!

ПОРЕД РИБОКОСОГ РОБА НАПАЗИЛА СЕ ПЛАВОКОСА ЖЕНА И ДВА ЦРВЕНОКОСА ДЕЧАКА...

ТИМУРЕ, РАСТАВИЈЕ НАС...

НЕ БОЈ СЕ, МАЈА, ЧУВА НАС ХАМАТЛИЈА ТИМУРА...

ПОГЛЕДАЈ ОНОГ ОФИЦИРА? ИДЕ К НАМАТ!

ТАЈ ЧОВЕК НАМ НОСИ ЗЛОУ!

ИМАЈ ПОВЕРЕЊА У МЕНЕ, МАЈА!

И ВИ, ДЕЧО, ВИ СТЕ СИНОВИ ТИМУРА, БУДИТЕ ХРАБРИ...

ХОКЕМО, ОЧЕ!

У ПРВОМ РЕДУ НАПАЗИО СЕ ВРАЧ ВАВИЛОНА КОЈИ ЈЕ СА ЗАНИМАЊЕМ СЛУШАО ТИМУРА...

ЗДРАВО, АШУРЕ? А ТИ, ЦРВЕНИ, САД КЕШ БИТИ ПРОДАТ...

Дани су пролазити. Титур
је живео у богатој кући вра-
ча Ашуре, преко пута гу-
вернерове палате...

Ево, и вече-
рас се пење у
купу и закљу-
чава вратни-
це?

Ти се,
оче, можеш
лако попе-
ти до оне
терасе
на ку-
ли...

Могу, али
Ашур све до
зоре оста-
је у кули...

Оче, господар
је рекао да се
до сутра не
врати?

То сам
чекао?

Док се пе-
њем, крик-
ни као со-
ва ако не-
ко нађе?

Мало касније Титур је био
у одази где је Ашур проводио
ноћи. Месец је освет-
љавао просторицу...

Где,
глинене
плочице
с натписи-
ма... Узалуд
сам дошао...
нема оног што
тражим...

Одједном се разбегло крик
ноћне птице...

Неко се пење
у ку-
ли...

Титур је пошао ка врати-
ма, али на тераси је од-
јекнуо глас и видела се
светлост буштиње...

Брзо се склонио иза теш-
ког застора...

УБИ, АТАШУТА? ОВДЕ
МОЖЕМО НА МИРУ ДА
РАЗГОВА-
РАМО?

ХВАТА,
ВРАЧЕ? ОЧЕ-
КУЈЕМ ТВОЈ
МУДРИ
САВЕТ?

ЗНАЧИ,
ВЕРУЈЕШ ДА
БЕ СЕ МИНИ-
ВА ПОБУНИ-
ТИ ПРО-
ТИВ ВАВИ-
ЛОНСКОГ
ЦАРА?

СИГУРАН
САМ? ГЛАСНИК
КОГА САМ ПОС-
ТАО ЦАРУ
ХАТУРАБИ-
ЈУ, ПОГУБ-
ЉЕН
ЈЕ...

НАРОД ЈЕ НЕЗАДОВО-
ЉАН? БУНИ СЕ И ПРОТИВ
ПРОНАЛАСКА ВАВИ-
ЛОНСКИХ ВРАЧЕ-
ВА ДА ЈЕ ДАН
ПОДЕЉЕН НА ДВА-
ДЕСЕТ ЧЕТИРИ
ДЕЛА?

ЈАДАН ЈЕ НАРОД КОЈИ СЕ БОЈИ
НАУКЕТ

КАКВА
ЈЕ ТО
БУКА?

НЕКО СЕ ПЕЊЕ
НА КУ-
ЛУ...

У ОДАЈУ ЈЕ УПА-
ЛА ГРУПА ПОБУ-
ЊЕНИКА...

ВРАЧ И ОФИЦИР
СТРАЖЕ? УХВАТИ-
МО ИХ?

УПОМОГ,
ТИМУРЕ?

ХАТХА?
ЗАТВОРИЛИ
СТО ВРАТА?
УЗАЛУД ЗОВЕШ
СВОГ ДИВА,
ВРАЧЕ?

АТИ, ТИМУР СЕ ПО-
ЈАВИО ИСТОГ ЧА-
СА...

ДИВОВСКИ РОБ?

СА КУЛЕ СУ СЕ РАЗЛЕГАТИ
КРИЦИ ПОБУЊЕНИКА У БЕКС-
ТВУ...

ЗА
ЊИТА,
ТИМУ-
РЕ?

БЕЖИМО? ОВОГ СУ ДЕ-
МОНИ ПОСЛАТИ?

СПАСАО СИ
МИ ЖИВОТ,
ТИМУРЕ?

ОТКУД
СИ ЗНАО
ДА
САМ
ОВДЕ,
ГОСПО-
ДАРУ?

НАШАО САМ
ЦРВЕНЕ ВЛАСИ
НА СВОМ СТО-
ЛУ, А ЗАВЕСА
ИЗА КОЈЕ СИ
БИО, ПОМЕРА-
ЛА СЕ КАД
САМ УШАО...

А
ЗАШТО
НИСИ
УПОЗОРИО
СВОГ
ПРИЗАТЕ-
ЉА ДА
САМ
ТУ?

ИМАО САМ У ТЕБЕ ПОВЕРЕЊА
ЈЕР САМ ЗНАО ДА БЕШ МИ КАС-
НИЈЕ РЕКИ ШТА СИ ТРА-
ЖИО...

ТО ЈЕ СТАРА ПРИЧА... МО-
ЖИ ПРЕЈИ СУ НЕКАД ЖИ-
ВЕЛИ ОВДЕ?

ТИМУР СЕ ЗА ТРЕНУТАК ЗА-
ГЛЕДАО У НЕБО...

ТИМУРИ СУ УВЕК БИЛИ ВЕ-
ЛИКЕ ВОБЕ? ОТАЦ МИ ЈЕ НА
САМРТИ ОСТАВИО НЕКЕ УРЕЗА-
НЕ ЗНАКЕ...

УЗАЛУД САМ ПО-
КУШАВАО ДА ИХ ОД-
РОКЕТНЕМ... ЧУО САМ
ДА СИ ВЕЛИКИ МУД-
РАЦ И ДА СВАКЕ
НОГИ ОВДЕ ОТКРИ-
ВАШ ТАЈНЕ СВЕТА
ПА САМ ХТЕО ДА
И ТЕНИ ОТКРИ-
ЈЕШ МОЈУ ТАЈ-
НУ?

НЕ ОТКРИВАЈУ СЕ ОНЕ
ТЕК ТАКО, ТИМУРЕ? ТРЕ-
БА СТАЛНО УЧИТИ ДА
БИ СЕ ПОСТЕПЕНО
СХВАТИЛО ШТА
СЕ НА ЗЕМЉИ
ДЕШАВА?
ПОГЛЕДАЈУ
ТВОЈ НАТ-
ПИС...

ТО СУ СИМВО-
ЛИЧНИ ЦРТЕЖИ?
МОЖДА СЈЕДИЊЕ-
НЕ РУКЕ ЗНАЧЕ ДА
СЕ НЕ ТРЕБА БО-
РИТИ ВЕК УЈЕДИ-
НИТИ, А РАЊЕНИ
ОРАО...

ГОСПОДАРУ,
ПОЖАР У
ГРАДУ?

ТО ГОРИ ГУВЕР-
НЕРОВ ДВОРАЦ?

ИДЕМ ДА ВИДИМ
ШТА СЕ ДЕШАВА...

ПРЕД ДВОРЦЕМ
ГРУПА ПОБУЊЕ-
НИКА НАПАЛА
ЈЕ ВОЈНИКЕ...

ПА ТО ЈЕ
ОФИЦИР АМА-
ШУТА?

ТО ЈЕ
ЦРВЕНИ
ДИВ?

ТРЕБА ЛИ ДА ИХ
ГОНИМ, АМАШУТА?

НЕ ВРЕДИ? МОЈИ ВОЈНИЦИ СУ
ПОМИНУЛИ? САМИ СТОЈ ИДЕМО.
АШУР, АКО НИЈЕ ПРЕКАСНО?

НАЗНАД
АШУРОВА
КУБА?

ОКО КУБЕ ЈЕ ВПАДАЛА
МРТВА ТИШИНА. ТИМУР
ЈЕ ИМАО ЗЛОСЛУТНО
ПРЕДОСЕЋАЊЕ...

... АЛИ НИЈЕ ДУГО ОКЛЕ-
ВАО...

МАЈА? АШУР?

САМО ШТО ЈЕ КРОЧИО УНУТ-
РА, НА ЊЕГА ЈЕ ПАЛА ПРЕ-
ЖА...

УХВАТИЛИ
СМО ГА?

ЧВРСТО ГА
ВЕЖИТЕ?

ТИМУРА СУ УБАЦИЛИ У
НЕКИ ПОДРУМ...

ЕВО ТИ РОБА, АШУРЕ, А
ТЕБИ, ЖЕНО ХИТИТСКА,
ЕВО ТУЖАТ

ДОБРО
ЧУВАЈТЕ
ВРАТА?

СУТРА КУ БИТИ
КРАЉ КАР-ГАРУ-
КИМ? ПРИРЕДИ-
КУ ЗАБАВУ?

СУТРАДАН ЈЕ
ВОБА ПОБУЊЕНИ-
КА КАР-ГАРУКИМ
ПРИРЕДИО У ДВОР-
ЦУ СЛАВЉЕ И
СЕО НА ПРЕС-
ТО...

НЕКА ТИ САД
ПОМОГНУ ТВОЈЕ
ЗВЕЗДЕ, ВРАЧЕ?

САМО ПРИБИ, ЦРВЕ-
НОКОСИ! ПОКОСИЋУ
ТЕ!

КОЊАНИК ЈЕ НАП-
ТО ЈУРНУО
НА СТРЕЛ-
ЦА...

ОХ...
ИМАЈ
МИЛОС-
ТИ!

ВРАЧЕ,
ТИМУР
СЕ СПА-
САО? И
ТИ...

НАИВНА СИ
АКО МИСЛИШ
ДА ЋЕ
НАС
ПУСТИ-
ТИ!

ЦРВЕН ОД БЕСА, КАР-ГАРУ-
КИМ ПОСТАТРАО ЈЕ КАКО НА-
РОД ПОЗДРАВЉА ТИМУРА...

ОДЈЕДНОМ СЕ РАЗЛЕГАО
ПРОДОРАН КРИК...

ТИМУРОВ СИН УПУТИО СЕ С
ДВА КОЊА ПРЕМА АШУРЧ И
МАЈИ...

СТРАЖАРИ,
СПРЕМИТЕ
КОПЉА!

МАЈА ЈЕ ЗГРАБИ-
ЛА ПЛАВЕГ СИНА
И СКОЧИЛА НА
КОЊА, А ТИМУР
ЈЕ ШЧЕПАО
АШУРА И СТА-
ВНО ГА ПОРЕД
СВБЕ...

СТРЕЛЦИ, ЗАУС-
ТАВИТЕ ИХ!

ДОК СУ СЕ СТРЕЛЦИ ПО-
ВРАТИЛИ ОД СТРАХА, ЈАХА-
ЧИ СУ ВЕГ БИЛИ
СТИГЛИ ДО ГРАД-
СКИХ КАПИЈА...

МОГУ ЛИ
ДА СЕ
ИСПРАВИМ,
ТИМУРЕ?
ОВАЈ ПОТО-
ЖАЈ НЕ
ПРИЛИЧИ
ВРАЧУ?

СТРПИ
СЕ, ГОСПО-
ДАРУ,
ДОК НЕ
ИЗБЕМО
ИЗ ГРАДА?

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ
БЕРУНЦИ СУ СЕ ЗАУСТАВИЛИ
ПОРЕД ВЕЛИКЕ РЕКЕ ДА ПРЕ-
НОБЕ...

КУДА
КЕМО, ГОС-
ПОДА-
РУ?

СПАСАО СИ МИ
ЖИВОТ... АКО
ЖЕЛИШ, ВРА-
ТИ СЕ ХИТИ-
ТИМА?

А МОЖЕШ И
СА МНОМ У
ВАВИЛОН...

ПОКИ КЕМО С ТОБОМ?
ЖЕЛИМО ДА УПОЗНАМО
НАУЧНИКЕ И ОДГОНЕТНО-
МО ХАМАЗЛИЈУ ТИМУ-
РА?

ТРЕБА ДА
НАБЕМО
ЈОШ КОЊА,
ТИМУРЕ?

ОВДЕ
ИХ НЕ-
МА, А
ХАМУРА-
БИЈЕВА
ВОЈСКА ЈЕ У
ОАЗИ КРАЈ
ЕУФРАТА?

АШУРЕ, МИ КЕМО
СПЛАВОМ ДО ХАМУРА-
БИЈЕВЕ ПРЕСТОНИЦЕ,
А МАЈА И ДЕЦА КЕ НА
КОЊИМА ОБАПОМ...

ТИМУР ЈЕ ЦЕЛЕ НОГЕ ПРА-
ВНО СПЛАВ, ДОК СУ ОСТАЛИ,
ПРЕТОРЕНИ, ЧВРСТО СПАВА-
ЈИ...

МАЈА?
БЕЖИТЕ!
ЗА-
СЕ-
ДА?

ПОБЕГОШЕ С КО-
ЊИМА? ГАБАЈТЕ
ОВЕ ШТО ЈУРЕ
КА СПЛА-
ВУ?

ЕНО ИХ
У
ВОДИ?

НЕБЕМО
ИХ ПРОТА-
ШИ-
ТИ...

НА РЕЦИ СЕ НИШТА НИЈЕ
МИЏАЛО, ОСИМ СПЛАВА
КОЈИ ЈЕ ЗАШАО ЗА ОКУ-
КУ...

РЕКА ИХ ЈЕ
ПРОГЛА-
ТА...

НЕШТО ДАЉЕ, НИЗВОДНО, ТРИ
ЈАХАЧА СУ С НЕСТРПЉЕЊЕМ
ОЧЕКИВАЛА ДА СЕ СПЛАВ
ПРИБЛИЖИ...

ТИМУРЕ?
ГДЕ
СИ?

ОДЈЕДНОМ, ИЗА СПЛАВА
СУ СЕ ПОЈАВИЛИ ДВЕ ГЛА-
ВЕ...

НЕ БРИНИ, МАЈА?

ТАКО СТО
СЕ УПЛА-
ШИ-
ТИ?

ОД САДА
ПУТУЈЕМО
ЗАЈЕДНО?

ПОСЛЕ ВИШЕ ДАНА
МАЈА ГРУПА УГЛЕДА-
ЛА ЈЕ ЗИДИНЕ ВАВИ-
ЛОНА...

АШУР И НЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ
БИЛИ СУ ТРИ ДАНА ГОСТИ
БАВИЛОНСКОГ ВРАЧА
ШИТАШ-СИНА...

ЧУДНОТ ВИЦЕКРАЉА ШУ-
ТУ НАПЛАТА ОБАВЕСТИО
САМ ОДМАХ О ПОБУНИ У
НИНИВИ, А ТЕК ДАНАС НАС
ПОЗИВА?

ВРЕМЕ ЈЕ
ДА КРЕНЕ-
ТЕ? БУДИТЕ
ОПРЕЗНИ?

КАКВИ ДВОРЦИ? ОВАКО
ВЕЛИКИ ГРАД ЈОШ НИ-
САМ ВИДЕО?

А УСРЕД ОВОГ СЈАЗА
И БОГАТСТВА ВЛАДА ПОТ-
КУПЉИВОСТ, СУРОВОСТ,
БОЛЕСНЕ АМБИ-
ЦИ-
ЈЕ...

ОВО ЈЕ РЕКА ЕУ-
ФРАТУ НА СПРОТНОЈ
ОБАТИ ЈЕ ДВОРАЦ ВИ-
ЦЕКРАЉА?

НЕМОГУКЕ?
ОНУ ДВОЈИЦУ
САМ УБИО
НА РЕЦИ КОД
ТЕКРИ-
ТА?

ИЗГЛЕДА, ЛО-
ШЕ СИ ИХ УБИО!
АЛИ, ЈЕД-
НОГ ПОЗНА-
ЈЕМ...

ТО ЈЕ АШУР, НАХОДА-
НИЈИ ХАТУРАБИЈЕВ ВРАЧ?
ВИЦЕКРАЉ ГА ЈЕ ПОЗВАО
К СЕБИ ДА ВИ ГА УДАЉИО
ОД ЦАРА...

АЛИ АШУР ЈЕ ПОШ-
ТЕН И ВИЦЕКРАЉ НЕКЕ
НИШТА
ПОСТИ-
БИ?

АШУР И ТИМУР СУ НАЈ-
ЗАД СТИГЛИ ДО ШУТУ
НАПЛАТА...

АЛИ, ГОСПОДАРУ, ДОВОЉ-
НО ЈЕ ДА ПОШАЉЕШ САМО
МАЛИ ОДРЕД КОЈИ БИ НА ПРЕ-
ГЛАД ЗАУЗЕО НИНИВУ?

ПРИЈАТЕЉСКИ ТИ
САВЕТУЈЕМ, АШУРЕ, ДА
ГЛЕДАШ СВОЈЕ ЗВЕЗДЕ, А
ДА МЕНИ ОСТАВИШ ДА ПО
ХАТУРАБИЈЕВОМ НА-
ЛОМУ УПРАВ-
ЉАМ АСИ-
РИЈОМ?

ИДИТЕ И НЕКА ВАС
МАРДУК ШТИТИ!

АШУР И ТИМУР КРЕНУЛИ
СУ НАТРАГ СВОМ ДОМАКИНУ...

САД САМ БАР СИГУРАН
ДА ЈЕ ВИЦЕКРАЉ НА
СТРАНИ УСТАНИКА У
НИНИВИ И ДА ЈЕ
ИЗДАО ХАТУРАБИЈА...

УСКОРО ЈЕ У
КУЉУ ШИТАШ
— СИНА СТИГАО
ГЛАСНИК...

ВЕЛИКИ СВЕШТЕНИК МАРДУКА ПОЗИ-
ВА АШУРА И ЦРВЕНОКОСОГ
СТРАНЦА ДА ПОЗДРАВЕ
ВАВИЛОНСКОГ БОГА У ХРА-
МУ?

ШТА МИС-
ЛИШ, ТИМУ-
РЕ?

ТО ЈЕ ЗА
НАС ВЕЛИКА
ЧАСТ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ПОБИТО САД,
АШУРЕ, ДА ВАМ
ПОКАЖЕМ НЕКЕ
ТАЈНЕ ОВОГ ХРАМА
И УЗ ПУТ ПОРАЗГО-
ВАРАМО...

АШУР И ТИМУР СЛЕДИЛИ
СУ ВЕЛИКОГ СВЕШТЕНИ-
КА...

ДОК СУ ПРОЛАЗИЛИ ОГРОМ-
НИМ ПРАЧНИМ ХОДНИЦИМА
ХРАМА, ВЛАДАЛА ЈЕ ГРОБНА
ТИШИНА...

УБИТЕ, ОВДЕ НИКО НЕ-
БЕ ЧУТИ О ЧЕМУ РАЗГО-
ВАРАМО...

ГОВОРИМО
ОТВОРЕНО:
ШТА МИС-
ЛИШ О ВИ-
ЦЕКРА-
ЉУ?

ОДГОВОРИ-
ЋУ ТИ:
ЧУДНО
СЕ ПОНА-
ША...

ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ УШАО ЗА
ЊИМА, ПРЕДОСЕКАЈУЋИ ОПАС-
НОСТ, ТИМУР ЈЕ ИСПУСТИО
СВОЈУ ХАТАЈЛИЈУ...

ЧУВАЈ МЕ,
ХАТАЈ-
ЛИЈО, И
ПОКАЖИ
МИ ПУТ
ДА
ИЗБЕГ
ОДАВДЕ...

КАМЕНИ БЛОК СА СЛИ-
КОМ ЛАРАНО СЕ ПО-
КРЕНУО И ЗАТВОРИО
УПАЗ...

САД НАС НИКО НЕ ЧУЈЕ...
МИСТИШ ЛИ, АШУРЕ,
ДА ЈЕ ВИЦЕ-
КРАЉ ИЗДАО
ХАТУРА-
БИЈА?

УПРАВО ТО МИС-
ЛИМ? МОГУ ЛИ
ДА СЕ ПОУЗДАМ
У ТЕБЕ, ВЕЛИКИ
СВЕШТЕНИ-
ЧЕ?

ХМ... БОГ
СМРТИ С ПЕШИ-
НАРОВОМ ПЛА-
ВОМ? ШТА СИ
ХТЕО С ОВИМ,
МАУШ-
УЛТАНУ?

ПРЕ НЕГО ШТО ТИ ОДГОВО-
РИМ, ПОГЛЕДАЈТЕ ОБОЈИЦА
ОВУ СЛИКУ? ЕВО ВАМ
БУКТИЊА...

МАУШ-УЛТА-
НУ?
ГДЕ СИ??

НЕСТАО ЈЕ? ОН ЈЕ
ТАЈ ДЕМОН С
ПЕШИНАРОВОМ
ПЛАВОМ?

ЕВО МЕ, ГО-
РЕ, АЛИ СЛЕ-
ДЕЋЕГ ТРЕНУТ-
КА ВРАТА ЋЕ
СЕ ЗАУВЕК ЗАТ-
ВОРИТИ ЗА
ВАС?

САМО ДА ЗНАШ,
АШУРЕ, ХАТУРА-
БИ ЋЕ БИТИ
УБИЈЕН НА СВЕ-
ЧАНОСТИ У
ТИРУ, И ВИЦЕ-
КРАЉ ШУТА
НАПЛАМ ПОС-
ТАЋЕ
ЦАР?

МОРАМО ТЕ СЕ
ОТАРАСИТИ
ДА НАС НЕ БИ
РАЗОТКРИО?
ЗБОГОМ?

ТИМУР ЈЕ ЈУРЧО УЗ
СТЕПЕНИЦЕ, АЛИ ВИШЕ
НИГДЕ НИЈЕ БИЛО ИЗ-
ПАЗА...

У ШТА САМ
ТЕ
УВАЛИО,
ТИТУ-
РЕ...

САМ САМ
КРИВ?
ПРЕДОСЕ-
ТИО САМ
ОПАСНОСТ...
АЛИ БОЉЕ
СЕ СНАЛАЗИМ
У БИЦИ НЕГО У
ХРАТОВИТА...

ПРИБЛИЖАВАЛО СЕ ВЕЧЕ.
У КУБИ ШИТАШ-СИНА
СВИ СУ БИЛИ ЗАБРИНУТИ
ШТО СЕ АШУР И ТИТУР
НЕ ВРАБАЈУ...

ГДЕ
ЛИ
СУ?

БОЖИТ СЕ ДА СУ
УПАЛИ У ЗАТКУ
ВЕЛИКОГ СВЕШ-
ТЕНИКА...

ТИ ТИТУРИ НЕ ПРИХВАТАМО ПОРАЗ? ИДЕМ ДА
ТРАЖИМ СВОГ ОЦА...

У ПРАВУ ЈЕ? ПРЕТРА-
ЖИМО
ХРАТ?

УЗАЛУД?
ХРАТ ЈЕ ПОД
СТРАЖОМ
И САМО ВЕЛИ-
КИ СВЕШТЕНИК
ЗНА ТАЈНЕ ХРАТА?

ХАЈДЕМО,
МАЈКО?

НИКАДА НЕ ТРЕБА
РУБИТИ НАДУ...

УСКОРО СУ БИЛИ ПРЕД
ХРАТОМ. УПРАВО ЈЕ СВА-
ЊИВАЛО...

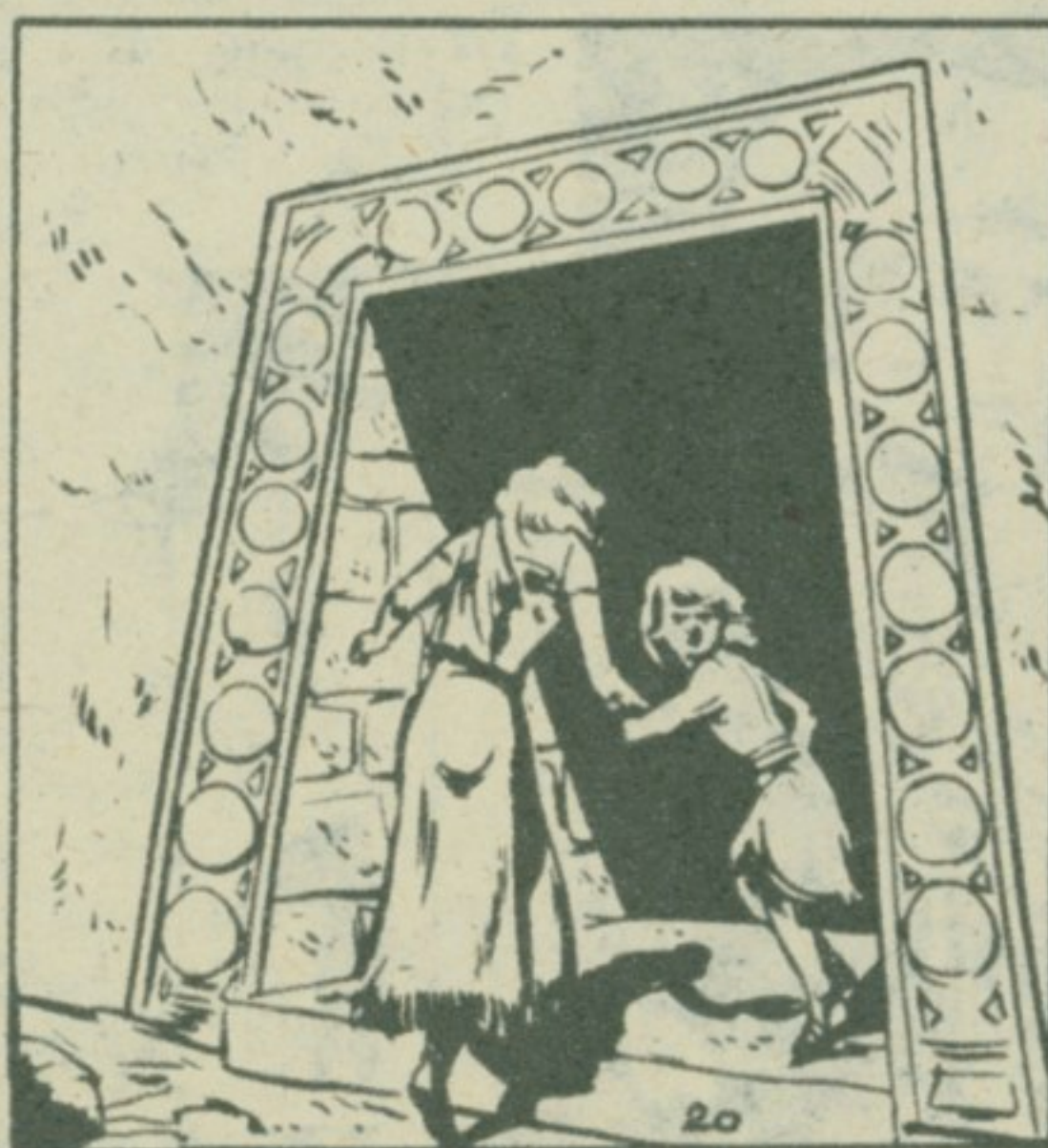

ИМА САМО
ДВА СТРАЖА-
РА? ЧЕКАЈ ТУ,
МАЈКО...

МЛАДИЈА ЈЕ БЕЗБРИЖ-
НО КРЕНУО КА ЧУВА-
РИТА...

ГУБИ
СЕ,
МАТИ?

ИСТИНИТА
ДЕТЕКТИВСКА
ПРИЧА

УСАМЉЕНА КУЋА

ОТВОРЕНИ ПРОЗОРИ,
ЧАК И ОНИ НА СПРАТУ,
ПРЕДСТАВЉАЈУ ПРИВ-
ЛАЧАН МАМАЦ ЗА ПРО-
ВАЛНИКА, УПОЗОРА-
ВАО ЈЕ ГЛАС СА РАДИ-
ЈА.

Судница је била пуна света кад су милиционери увели Борисава Мирковића. Он је, како је гласила оптужница, извршио провалну крађу у кући Миодрага Јовића и однео накит у вредности од 200 хиљада динара. На изглед, цео случај је био једноставан: постојали су чврсти докази да је починилац Борисав па је све присутне изненадила његова изјава када је после читања пресуде затражио реч:

— Сада, када сам осуђен желим да кажем целу истину. Ја јесам извршио провалу али тврдим да трагови, односно отисци, који ме терете нису моји! Ја никако нисам могао да их оставим из простог разлога што сам радио у — рукавицама.

Настао је тајац. За тренутак, занемео је чак и председник суда. Шта сад ово значи? Како спојити тврђење Борисава Мирковића и чињеницу да је он и ухапшен управо захваљујући пронађеним отисцима?

Врата су закључана

Два месеца раније, једне мартовске ноћи без месечине, зазвонио је телефон у канцеларији дежурног инспектора. Јављао се Миодраг Јовић и узбуђеним гласом испричао да је у његовој кући почињена крађа. Шта је све однето није могао да каже јер је соба у коју је проваљено била изнутра закључана.

Само пола часа после телефонског позива, екипа за вршење увиђаја већ је била на лицу места. Цела породица, супружници Јовић и њихова два већ одрасла сина, седели су за столом и нестрпљиво чекали доласак милиције. Шта се и како догодило, први је почео да прича Миодраг:

— Око пола девет сели смо да вечерамо. Бранко, мој млађи син, укључио је радио. На програму је била нека емисија коју нисмо баш помно пратили све док спикер није прочитао упозорење становницима усамљених кућа да преко ноћи затварају прозоре чак и ако су на спрату али се налазе у близини олука и громобрана...

— Чим сам то чула — презузела је реч Миодрагова супруга Вера — кренула сам на спрат да позатварам прозоре. Прва врата с десне стране степеништа су од наше спаваће собе. Можете да замислите како сам се изненадила, а признајем и уплашила, кад сам притиснула кваку а врата се нису отворила. Била су закључана изнутра! Још једном сам притиснула кваку и у том тренутку се из собе зачуо неки туп

ударац. Уплашила сам се и сјурила низ степенице дозивајући Миодрага. После првог шока упалили смо сва светла по кући и изишли у башту. Нигде никог. Онда вас је Миодраг позвао.

Траг не већи од петопарца

Док је инспектор Костић разговарао са супрузима Јовић,

екипа је завршила увиђај. Лествице прислоњене уз прозор спаваће собе сасвим јасно су говоре које је путем провалник стигао у њу. Унутра је владао прави хаос: стона лампа је била преврнута и разбијена, фиоке повађене из ормана и разбацане, веш испретуран. На тепиху, поред кревета, лежао је отворен и празан ковчежић у коме се налазио накит.

Екипа је пажљиво прегледала прозорски оквир, стакла и све

глатке површине у соби у потрази за неким трагом или отиском. Ничег није било. Затим је претражена и башта: ни у њој није нађен никакав траг. Једино је поред бетонске оgrade, али са уличне стране, пронађена столчица на расклапање. Међутим, било је тешко поверовати да ће она моћи да послужи као могући траг: такве столчице могле су да се купе у свакој продавници спортске опреме или робној кући.

Екипа се већ припремила да се врати у Станицу кад је криминалистички техничар Младен рекао да ће он остати и још једном прегледати собу. Инспектор Костић се сложио с тим. Уосталом, до истека дежурства имао је још целу ноћу.

Већ је почело да свиће кад је Младен, очију поднадулих и црвених од неспавања, ушао у канцеларију.

— Успео сам да нађем један отисак: једино што могу да кажем о њему јесте да је без сумње свеж и да највероватније не припада ником од укућана. Тешко ћемо га идентификовати јер је врло мали, тек нешто већи од петопарца, али вреди покушати. Током дана ћу прегледати и столчицу: можда ћу и на њој успети да пронађем нешто.

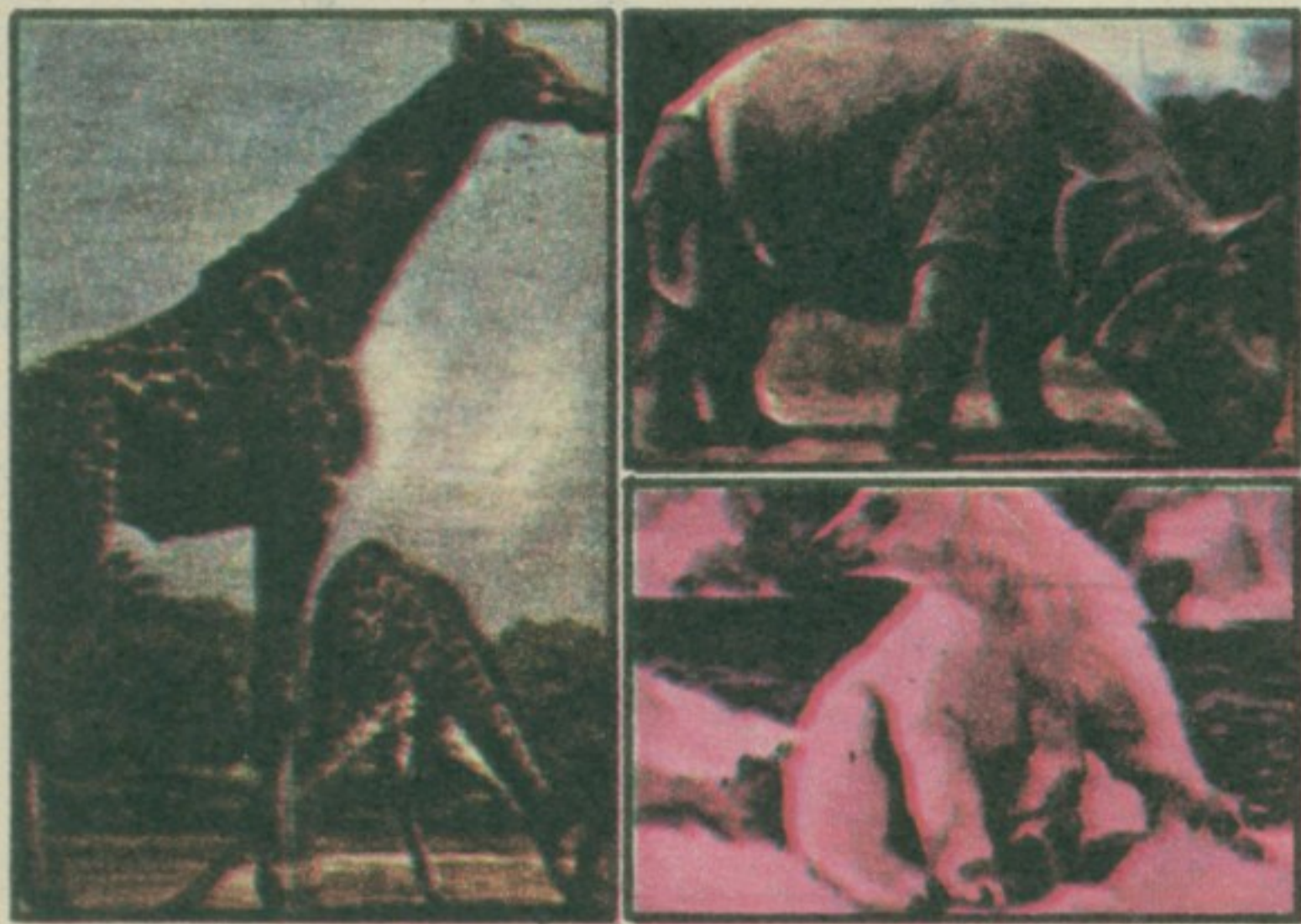
Упоређивање

Следећих дана највише посла имао је Младен. Међутим, осим трага пронађеног на прозорском оквиру, није нашао више ништа. У међувремену, инспектор Костић је правио разне претпоставке: једна од њих била је да је провалу извршио неко од познатих криминалаца који је вероватно данима осматрао кућу и добро познавао навике њених становника. Било је помало чудно да за провалу одабере баш тренутак кад су сви укућани на окупу, али можда је баш рачунао на то да ће вечера дуже трајати. Сасвим је сигурно да ни у сну није могао да помисли шта ће те вечери бити на програму радија и да ће, на пола обода, Вера Јовић поћи да затвори прозоре. Полазећи од те претпоставке, пронађени отисак упоређен је са отисцима најпознатијих провалника али без резултата. Наравно, то није зауставило истрагу. Наставило се с упоређивањем. Дани су пролазили и већ је изгледало да ће случај остати нерасветљен када се пронађени отисак покложио са отиском Борисава Мирковића.

Када су га привели у Станицу, Борисав је одлучно одбијао да има било какве везе са крађом у кући породице Јовић. Штавише, тврдио је да има чврст алиби: те ноћи кад је извршена провала шетао је са девојком поред реке што је она касније, у разговору са инспектором, и потврдила. Међутим, како је отисак ипак припадао њему, изведен је на суд.

Знате ли како је Борисав Мирковић оставио оптужујући отисак на прозорском раму иако је све време носио рукавице? Ако нисте успели да погодите, потражите решење на страницама „Мале поште“.

НАСТАВЉА СЕ АКЦИЈА ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

СТИЖУ
ПРВИ
ПРИЛОЗИ
ШКОЛА

Гласови
и прилози
стижу
из свих
крајева
наше
земље

ЖИРАФА И ДАЉЕ НА ПРВОМ МЕСТУ

Д о данас је у редакцију „Политикиног забавника“ стигло преко 7000 дописница с вашим гласовима! Специјални жири, који прати акцију, обавестио нас је да жирафа и даље води. Међутим, то није ваша коначна одлука: купоне можете слати све до краја маја. Резултате ко је победио — жирафа, бели медвед или носорог — објавићемо у следећем броју „Забавника“.

То је само први део посла — прилоге да се набави нови становник Зоолошког врта слободно можете слати све до краја године кад ћемо видети шта су урадили заједничким снагама забавниковци — добровољци. Судећи по досадашњем одзиву, један кавез биће сигурно попуњен.

Као што смо и обећали објавићемо имена свих добровољаца који су одвојили од депарца и послали као помоћ Зоолошком врту, а исто тако називе школа и радних организација које су се укључиле у ову племениту акцију.

Ево имена читалаца који су били најбржи: Боштак Берник из Крањја је уплатио 40,00 динара, Златан Старчевић из Лучана 50,00, Вјекослав Бего из Младеновца 200,00, Борис Малетић из Руме 50,00, Силвано Шимен из Бијељине 50,00, Ружица и Катарина Обрадовић из Београда са татом, мамом и баком

1000,00, Вера Рашић из Зрењанина 30,00, Зоран Пешић из Земун 100,00, Петар Божић из Раковице код Београда 300,00, Огњан Пријат из Београда 100,00 и Томаж Краљ из Луковице код Љубљане 50,00 динара.

Важна напомена: Неки читаоци шаљу своје прилоге у писмима. То није добро јер се може десити да се новац изгуби и не стигне на право место. Зато вас молимо да новац шаљете и даље уплатницима само на овај жиро-рачун: ЗООЛОШКИ ВРТ ГРАДА БЕОГРАДА 60806 — 603 — 8334.

Ружица и Катарина Обрадовић, ученице II и III разреда београдске основне школе „Карађорђе“, са мамом, татом и баком послале су 1 000,00 динара као прилог за куповину једне животиње за 300 врт!

ПРИЛОЗИ РАДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

„Забавникова“ акција „Помозимо 300 врту“ наишла је код радних организација на добар пријем. ПРОДУКЦИЈА ГРАМОФОНСКИХ ПЛОЧА РТБ је ових дана уплатила 10.000,00 динара а РО ЕЛЕКТРО-МИКИ 700,00 динара.

ПРАВИ ЗАПОВИШЕ
ПРАВИ ЗОО ВРТ.

УКЉУЧУЈТЕ СЕ У ВАШУ НАЈВАЖНИЈУ АКЦИЈУ
„ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ“. НАДАМ СЕ ДА ЋЕТЕ
ДОБИТИ НАЈВИШЕ ПРЕДЛОГА И ЖЕЉА ЗА СЛИКЕН
НОСОРГА, И ДА ЋЕМО ОВУ ЖИВОТИЊУ УСКОРО
ВИДЕТИ У ЗОО ВРТУ.
ПРЕДЛАЖЕМ ДА ОВА АКЦИЈА ПОСТАНЕ СТАЉА
КАКО БИ СМО СЛАВИЛИ ТОЛКО ПРАВА И НАПРАВИЛИ
СВЕ ЖИВОТИЊЕ ВЕТЕ НАЈУ ЛАКОСТАЈУ У НАШЕМ
ЗОО ВРТУ.
НАЈА ВЕЉА ЖЕЉА ЈЕ ДА ПОСТАЈЕ ЗООЛОГ
И ДА ЈЕДНА ОВА НАЈБОЉА РАДИ У ЗООЛОШКОМ
ВРТУ. ТАКОБЕ ПРЕДЛАЖЕМ ДА ПРОСЛАВИТЕ НАС
РАДЛУ ИГРУ И КОДОС БИ ЖЕЉОС. ЗАПОВИШКА БИЛИ
КУМОВИ ПОСЛА ЖЕЉОС. ЖЕЉОС ЗАПОВИШЕ!

НАЈА ФЕТИЉИЋ, УЧЕНИЦА ПОЖЕВЉА И БЕОГРАДА

ФАНТАСТИЧАН УСПЕХ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „ПЕТАР ПЕТРОВИЋ - ЊЕГОШ“

Ученици београдске основне школе „ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ“ су, веровали или не, сакупили 18557,00 динара! Ово је до сада највећа уплата у акцији „Помозимо 300 врту“.

Одељење III/1 са учи-

тељицом Снежаном Момчиловић сакупило је 1905,00 динара. Они су на почетку акције обећали: „Сакупићемо највише“! И заиста: одржали су обећање.

Ево и прилога осталих одељења: I/1 са учитељем Илијом Јукићем 970,00 I/2 са учитељицом Бранкицом Марковић 1000,00 I/3 са учитељицом Љубинком Тешћом 1000,00 II/1 са учитељицом Олгом Рајићкоћ 557,00, II/2 са учитељицом Драгицом Маговац 730,00, II/3 са учитељем Брагиславом Живановићем 990,00, III/2 са учитељицом Радмилом Станић 1400,00, IV/1 са учитељицом Маром Луковић 1400,00, IV/2 са учитељицом Валеријом Вежом 1640,00. Према томе, ученици млађих разреда ове школе сакупили су 11612,00 динара.

Ученици од V до VIII разреда сакупили су: V/1 са разредним старешином Милком Босанчић 980,00, V/2 са разредним старешином Даром Дамјановић 1575,00, VI/1 са разредним старешином Надом Петровић 580,00, VI/2 са разредним старешином Слободанком Видојковић 510,00, VI/3 са разредним старешином Јеленом Костић 500,00, VII/1 са разредним старешином Радмилом Ђурчић 710,00, VII/2 са разредним старешином Бранком Поповић 710,00, VIII/1 са разредним старешином Ранком Михајловићем 780,00 и VIII/2 са разредним старешином Ангелином Мурављић 700,00 динара. Што значи да су ученици од V до VIII разреда ове школе сакупили 7045,00 динара.

У писму које су нам упутили између осталог кажу: „Гласамо за жирафу и уједно позивамо све учеснике београдских школа да се прикључе овој племенитој акцији и дају свој прилог.“

**ПРВА
И ЈЕДИНА
У ЕВРОПИ**

ВЕСНА С ЛАС

У једној од мартовских „Квискота“ (емисија које Телевизија Загреб даје четвртом) „загонетни гост“ била је Весна Секавец-Петричанец — међународни судија за псе. Сви који су гледали ту емисију остали су запањени чувши да је ова млада жена ишла у Африку да хвата дивље афричке хртове! Желела је да утемељи ту пасмину не само у нашој земљи већ и у Европи!

То је био разлог да Весну, чије је редовно занимање ТВ режисер, упитамо како се одважила на такав подухват. Њена прича почиње пре десетак година.

Пас јаше на коњу

— Негде 1971. године чула сам да је др Здравко Печар, који се баш вратио из Африке, донео два необична пса. Отишла сам да их видим и одмах се одушевила. Били су заиста дивни: тамноцрвене свиле, длаке, високи и снажни, елегантне фигуре. Доктор Печар ми је том приликом испричао необичну причу о пореклу тих паса. Њихова је постојбина у Сахари, а пасмина је стара преко две хиљаде година.

Ево како смо то открили. Сахара се почела сушити негде око 4. века пре нове ере. Међутим, по зидовима пећина остали су многи цртежи са приказима из лова из времена док је пустиња још била бујна и зелена. Откривено је преко 20 хиљада цртежа, а на многима је и овај пас и то — исти какав је и данас! Кроз миленијуме он је остао непромењен!

Постоји и објашњење за то — наставља Весна ову занимљиву причу. — У Сахари живи народ Туареги, у племенима и на начин како су то чинили столећима. Они лутају и

лове, а једино средство им је нож. Имају жилаве, веома брзе коње и исто тако брзе псе. Међутим, начин на који употребљавају псе јединствен је на свету: пас јаше на коњу, заједно са господарем! Господар у једној руци држи узде, у другој овратник од пса и тако гоне дивљач. Када се коњ умори, скаче пас и наставља трку за, рецимо, газелом!

Пас не скаче на газелу него трчи упоредо с њом и уједа је за глежњеве. У стању је да издржи по пет-шест часова у лудом трку! Нагризе газели тетиве на ногама прво с једне, а онда с друге стране и када газела падне, он је не убија, него остаје крај ње и чека господара. Ако би је убио, она би се или усмрдела на сунцу или би је прождрали лешинари док стигне господар... Сурово, али то је једини начин обезбедити исхрану породици.

То је прича коју сам чула од др Печара. Очигледно се радило о једној од најстаријих пасмина на свету, о псу који је био вредан да се сачува.

Морам у Африку!

Тај пар паса које је донео доктор Печар — женку је поклатио Весна — били су први афрички хртови који су доспели у Европу. Весна је годинама с њима путовала по разним земљама и писала о њима (била је у то време уредник листа „Мој пас“), како би људи упознали пасмину. И више од тога, узгајала је младе:

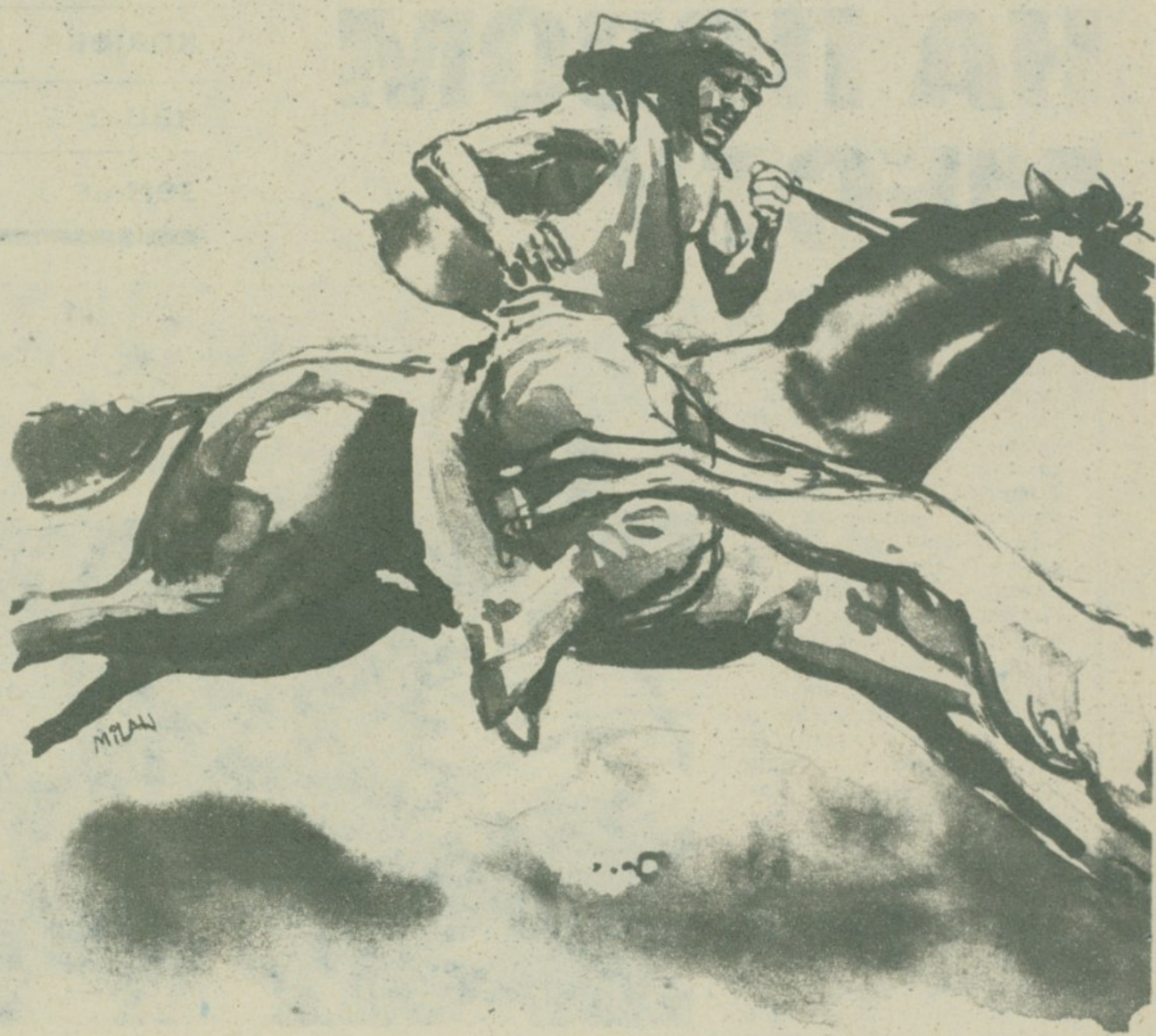
— Имала сам неколико легла и одатле су се афрички хртови раширили по целој Европи. Међутим, дошло је време када је требало довести новог мужјака, ако нисмо желели да ти пси изумру и да

Ово је прича о младој Зајрејчанки која је превазила више од две хиљаде километара за болатом ципа како би у Сахари уловила пса и сачувала реику расу од изумирања.

се пасмина у Европи угаси. Одлучила сам да се упутим у Африку! Др Печар је тада — била је 1976. година — био амбасадор у Гани и он

ми је омогућио да кренем на пут дугачак две хиљаде километара, са ципом и једним водичем, звао се Сиди Ахмет.

Весна све то прича нешалантно, као да је најобичнија ствар на свету да једна девојка седне за волат ципа у који је прет-

КРИВИ СУ — ЕГИПЋАНИ

Вероватно вам се бар једном у животу догодило да вам је неки аутомат прогутео новац — љутили сте се, ударили га песницом, можда псовали на сав глас... Ако вам се то још који пут догоди, не кривите машину, љутите се на — староегипатске свештенике! Јер, ову стварчицу управо

су они измислили. На основу старих докумената утврђено је да су машине за продају у овој земљи биле у употреби још две хиљаде година старе ере. Наравно, тада нису служиле за продају цигарета, слаткиша или освежавајућег пића. Аутомати из тог времена били су постављени у

египатским храмовима и продавали су такозвану свету воду. Године 215. старе ере грчки математичар Херон који је живео и радио у Александрији описао је рад ових аутомата: новчић убачен у машину покретао је полугу која је отварала славину и тако би вода процурила. Кажу да није забележен случај да је у „аутомат“ неко убацио лажан новац.

Весна Секавец са женком афричког хрта — расе старе преко две хиљаде година, за коју се донедавно уопште није знало.

ходно „утоварила“ ласо и крене у пустињу како би уловила којег дивљег пса! И још додаје да, у ствари, није дошла у прилику да употреби ласо... Прича даље тече овако:

— Пролазила сам кроз крајеве са лавовима, зевима, кроз разне климе, од влажне каква је у Гани, до суве и ужарене. Прошли смо преко степе Горње Волте, преко Дахомеја, Тогоа, обишли, заправо, целу западну Африку. Међутим, била је сушна година која је однела много живота. Наши покушаји да нађемо Туарега и њихове псе пропали су један за другим

јер су сви бежали из немилосрдне пустиње. Наилазили смо на лешине живо-

тиња, па и паса, али — живих није било!

Била сам изгубила наду да ћу наћи пса. Налазили смо се на граници Горње Волте и Малија, на једном пустом, суровом подручју, где је било једно сеоце. У даљини сам угледала пса и чим сам га угледала — знала сам да је то тај кога тражим, да то мора бити мој пас. Сеоце се звало Даркое.

— Међутим, власник тог пса није желео да ми га да! Узалуд је Сиди Ахмет настојао да му објасни, узалуд сам и сама (рукама) покушавала да га уверим, човек је био упоран, а чинило се да не разуме шта ми хоћемо. Тек после много уверавања пристао је да нам прода пса и то за килограм шећера и — једну цигарету!

Фалсификат у вилици

Пас је био млад, имао је око шест месеци и био је диван. Прави примерак своје врсте. Добио је име — Даркое. Међутим, суша није била једини разлог што се Весна толико намучила да нађе афричког хрта:

— Тек тамо, у Сахари, постала сам свесна да афрички хртови нестају, да их ускоро неће више ни бити и да их је утолико

више драгоцене сачувати. Јер, код Туарега дошла је пушка и изменила потпуно њихов начин лова тако да им пси више нису потребни. Некада, писао је Брем, ти пси су чинили нераздвојно јединство са људима, толико су им били неопходни. Спавали су са њима под шаторима, а ако би куја угинула, жена би дојила младунчад! Данас они нису више потребни и зато су сада дивљи...

— Даркое се дивно прилагодио, као да никада није живео у пустињи — смеје се Весна, а онда говори о врлинама врсте:

— Афрички хрт је пас који признаје само једног господара, он има два крупна, сјајна ока којима прати само господара, док је за све друге незаинтересован, као да не постоје.

Весна Секавец-Петричанец има већ завидан стаж кинологског судије. Опенивала је псе у многим земљама Европе, а сада добија позиве и из Америке, јер се прочула као стручњак за хртове. Многе ће, вероватно, занимати како се постаје судија за псе. Ево шта она каже:

— Треба се активно бавити псима, ићи на изложбе, узгајати, учествовати у раду Кинологског савеза. Затим, постоје течајеви и семинари које одржава Кинологски савез републике. Када се заврши с тим,

треба стажирати на пет смотри или изложби, а онда положити испит који се састоји из три дела: анатомија и болести паса, устројство кинологских организација (наше и страних) и стандард пасмине за коју се полаже. Сада постоје и ступњеви: прво се мора судити на смотрема, па на изложбама у нашој земљи и најзад — они најбољи добијају позиве и из света.

— Бити судија за псе је деликатан посао — објашњава Весна. — Има, рецимо, таквих људи који, ако њихов пас добије лошу оцену убију животињу! На изложби влада ужасна конкуренција и увек је борба између излагача и судије... Ево шта ми се догодило баш недавно у Ђенови: неки је гроф довео прекрасног авгачистанског хрта и непрестано се вртео око мене, чешљао пса, гладио га и све чинио да буде запажен. Кад је пас ушао у ринг, отворила сам му њушку и приметила да му је један зуб некако мало, мало жућкастији од других. Просто не знам како сам то осетила, али, повучем тај зуб и он — испадне! Био је вештачки, заиста савршено израђен. Мали недостатак, али довољан да пас не добије титулу шампиона...

Забележила:
М. Крстуловић

ЦВЕЋЕ + НАФТА = ?

Када је 1859. године у америчкој савезној држави Пенсилванији отпривена нафта, настала је права петролејска прозница. Мада су многи сањали да ће им нафта донети богатство, срећа је била наклоњена само малобројнима — остали су постали само радници на петролејским пољима. Један од срећника био је и Боб Чизборо. Он није имао

петролејске изворе, али је зато био промисленик и предузимљив. Он је, наиме, обратио пажњу на једну супстанцу сличну воску која је често отежавала бушење јер се лепила за цеви. Радници су је проклињали али су је и користили када би се при раду озледали: стављали су ту „правштину“ на ране и опреботине јер је она ублажавала бол и

спречавала гнојење. Чизборо се досетио да ту масну смесу очисти и опере па је њоме напунио тегле и почес да их продаје. Роба се продавала као алва тако да је Чизборо изградио нешто попут „текуће траке“. Веома брзо nestало му је тегли и кутијица, па је том машићу почео да пуни и женине вазе за цвеће. И тако је од речи ваза (vase) и ред. линија (line) постао назив — вазелин.

КРАЈЊЕ
ОПАСАН
СПОРТ:
УДАРАЦ
ДО КРАЈА

РУКА ЈАЧА ОД МАЧА

Милиони: широм света тренирају неку од многобројних борилачких вештина рођених на Истоку пре много година. Међутим, само мали број заиста и овлада тим дисциплинама самоодбране, а тада ови људи могу да убију противника голим рукама?!

Снага, вештина, лукавство, били су вековима онај неопходан предуслов за опстанак наших далеких прапредака. У борби са дивљим зверима, било уз помоћ примитивног оружја, било голим рукама, ловац је имао шансе да изађе као победник само ако је располагао изванредном физичком снагом, вештином и муњевитом брзином.

Против сурових самураја

Али, прескочимо сада то доба, пређимо на брзину и време римских императора који су своју сурову жељу за борбом задовољавали или у овај јачким походима или у аренама где су се борили гладијатори, између себе или са дивљим зверима. Овога пута погледајмо шта су радили јапански цареви и њихови ратници — витези самураја: док је свим осталим мушкарцима (о женама и да не говоримо!) било најстроже забрањено да се носе оружја — да би цареви лакше владали — самураји су били једини припадници Земље Излазећег Сунца који су смели да носе оружје. Сељачка маса била је потпуно незаштитена и препуштена на милост и немилост самурајама. А ови нису били мека срца. Шта је преостало сељацима. Они су развили једино оружје које су смели да поседују: своје руке и ноге! Удови очврсли кроз напоран рад ускоро су постали страшно оружје. Често се догађало да су наоружани ратници у борбама са ненаоружаним сељацима извлачили дебљи крај! Сељаци су тајно и упорно вежбали тело и дух тако да су могли да се супротставе чак и оштрим самурајским мачевима. Оно што се данас трени-

ПОСЛЕ СЕРИЈЕ
ФИЛМОВА О БРУСУ
ЛИЈУ НАЈПРЕ КАРАТЕ,
А ЗАТИМ И
ФУЛКОНТАНТ-КАРАТЕ
ОСВОЈИО ЈЕ
АМЕРИЧНИ
КОНТИНЕНТ, А САДА
ЈЕ СТИГАО У ЕВРОПУ
ГДЕ СЕ НЕЗАДРЖИВО
ШИРИ. СВЕТСКИ
ПРВАК ЈЕ ЈЕДАН
МЛАДИЋ ИЗ СПЛИТА.

ра као спорт некада је било начин да се преживи.

Некадашњи мајстори толико су овладали овим борилачким вештинама да то данас звучи невероватно: једним јединим ударцем противнику су могле бити поломљене кости, ударцем врха прста, у делићу секунде, чупана су црева из тела непријатеља! У неким земљама Далеког истока и данас живе људи који су за време другог светског рата и без оружја у руци успевали да савладају и по десетак и више непријатељских војника. Неки од њих убили су више противника голим рукама него ватреним оружјем!?

Крив је Харви Хестингс

Данас су карате и сличне борилачке вештине постале спортске дисциплине. Појединци су до те мере овладали њиховим тајнама да можда уопште и не заостају за великим мајсторима из

времена самураја. Али док то нису постали морали су вредно и упорно да тренирају годинама, боље рећи деценијама.

Јер свако ко мисли да карате може да се научи преко ноћи, уз помоћ брзопотезног курса или илустроване књижице, грдно се вара. Није довољно научити неколико трикова и захвата, висока уметност каратеа може се достићи само апсолутном контролом сопственог тела и духа. Ко без тренинга жели да сломи даску ударцем шаке, има све шансе да сломи — своју руку! Само дугим радом руке могу толико да очврсну — између коже и костију образује се слој хрскавице која ублажава бол приликом задавања удараца. Значи, за овај спорт није довољан само дугогодишњи већ и најтежи тренинг.

За разлику од „обичног“ каратеа фулконтакт-карате — код нас преведено „пуни контакт“ — је много „конкретнији. Наиме, овде ударици нису контролисани, не заустављају се, већ се заиста задају. А за све је мисле многи, „крив“ Харви Хестингс, један од најчувенијих америчких каратиста који је исто тако био успешан и у боксу и у вештини бандо (једна од варијанти каратеа). Он је први почео да комбинује обе ове борилачке вештине и „убацује“ их у часове каратеа. Јер, његови ученици почели су да се жале да им је тренинг досадан пошто се ударици не изводе до краја. Да се не би „досађивали“, Хестингс им је за почетак дозволио издати ударец, али само са пола снаге. Број повреда на тренинзима нагло се повећао. Највише су страдали зуби — био је довољан често и само један ударац ногом па да се изгубе сви горњи зуби. Уведене су мере опреза: строга контрола тренера, заштитне кациге, меке пластичне рукавице. Ри-

зик од тежих повреда знатно се смањило. Али, никад до краја.

Ипак, мечеви фулконтакта (обично трају од две до 12 рунди, зависно од врсте такмичења, са једноминутним одмором између рунди које трају по три минуте као у боксу) нису нимало наивни и обично се завршавају нокаутом. Јер, за разлику од традиционалног каратеа или бокса овде постоји могућност задавања најразличитијих удараца: иза увета, у јетру или кости, у све делове главе, а могући су и ударици „у лету“ а ла Брус Ли.

Варијанти — нолино хоћеш

Сурви спорт освојио је прво САД, а потом и Европу на препад. Тако се широм Европе, о Америци и да не говоримо, већ неколико година одржавају међународна такмичења (троструки шампион Старог континента је један Југословен, али о њему касније), а публике је све више. За веште пословне људе то је само један од 101 начина да се привуче пажња публике, а самим тим и да јој се испразне џепови. У неким земљама западне Европе, рецимо у Белгији и Холандији, бокс све више губи популарност управо због фулконтакта који нуди нешто ново, занимљивије, крволочније. Све више европских каратиста прелази на „пун контакт“. Неки то тумаче примамљивим финансијским условима, а други су, опет, склонили да верују да је фулконтакт-карате (по бедник је онај ко нокаутира противника) знатно ближи западњачком менталитету за разлику од чистог каратеа (где се дисквалификује онај такмичар који намерно удари противника), који је са својом источњачком филозофијом тешко

прихватљив за САД и Европу.

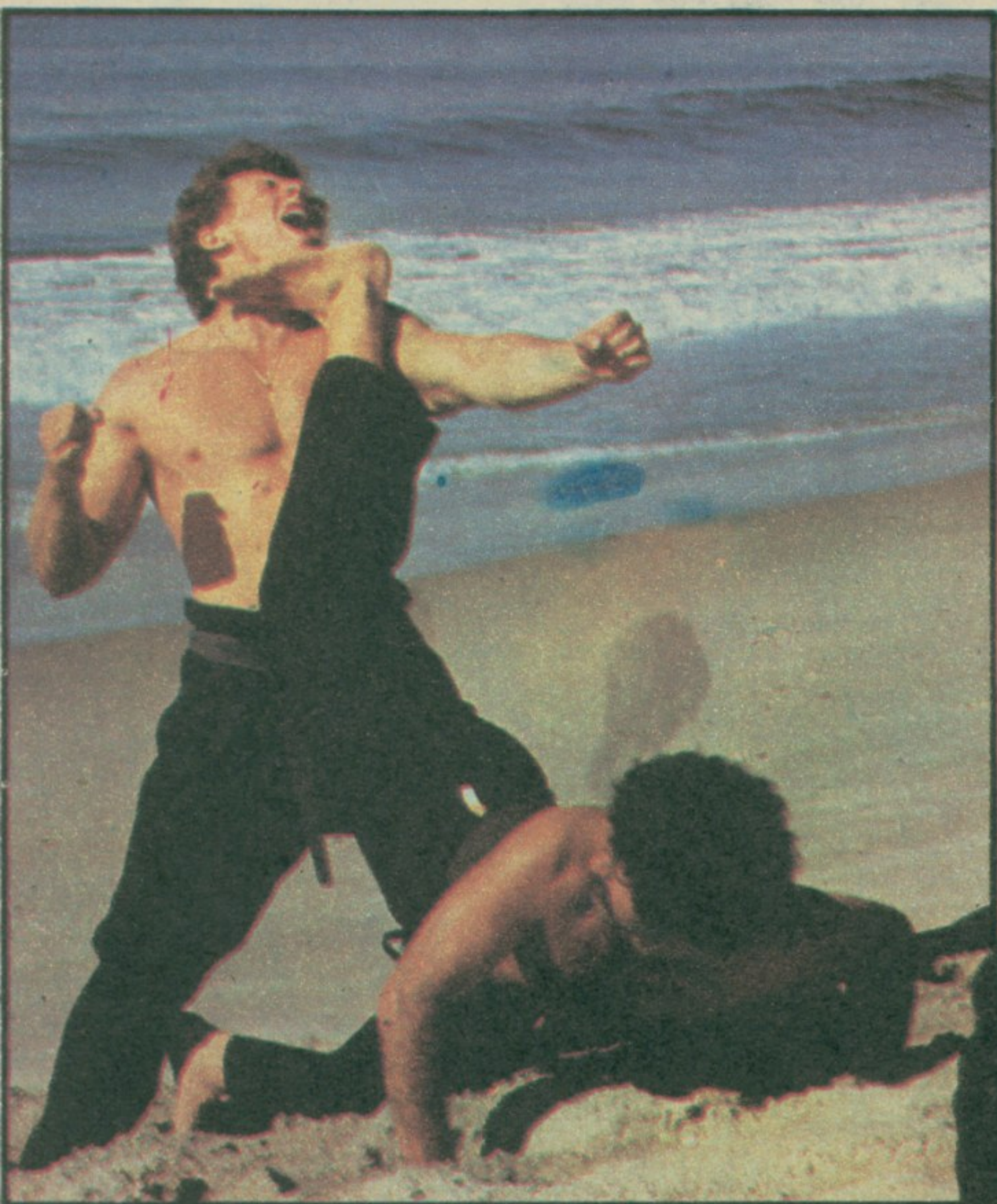
Током протеклих десетак година створен је велики број различитих врста самоодбране. Најчувеније међу њима су кемпо, текван-до, карате-до, танг-со-до, хапки-до, бандо, шхотокан, валокај и савате. Код тврдог фулконтакта заступљене су скоро све ове дисциплине. Неки од набројаних начина борбе потичу из Кореје и, углавном, се изводе ногама (текван-до или ганг-со-до). Други су „made in Japan“, док кунг-фу, који је постао толико популаран захваљујући хонгконшким филмовима, потиче у ствари из Кине. Треба рећи да и сам кунг-фу има на десетине својих варијанти.

Све ове борилачке вештине имају нешто заједничко: оштрим и истрајним тренингом треба ојачати тело, оспособити дух за муњевиту реакцију и тако савладати противника. Ипак, златно правило каратеа у свим његовим облицима такође тражи да борац који је доказао своју надмоћ над другима, своју снагу и вештину не сме слепо да (зло)употребљава, већ је обавезан да помогне слабијем од себе, ако се овај нађе у невољи: Брус Ли је најбољи пример за то.

Нога брња од брзог воза

Несумњиво најпознатија звезда фулконтакт-каратеа је 35-годишњи Американец Бил Валас, човек који је титулу светског првака у средњој категорији освојио 1974. Овај човек који је завршио факултет, висок 178 центиметара и тежак 76 килограма, изводи ударац левом ногом — брзином од 96 километара на час, толико су измерили електронски уређаји! Да чудо буде веће, 1973. године, само годину дана пре освајања шампионске титуле, леву ногу је неколико пута тешко повредио. Али, уз помоћ акупунктуре (кажу, на наговор покојног Елвиса Прислија) и напорних тренинга његова лева нога је постала убитачна попут брзог воза.

Међу познатије звезде овог спорта убрајају се, или су се убрајали (пошто се овде слава брзо стиче, али често и још брже губи): Чак Норис, Бени Урквидез, Барнис

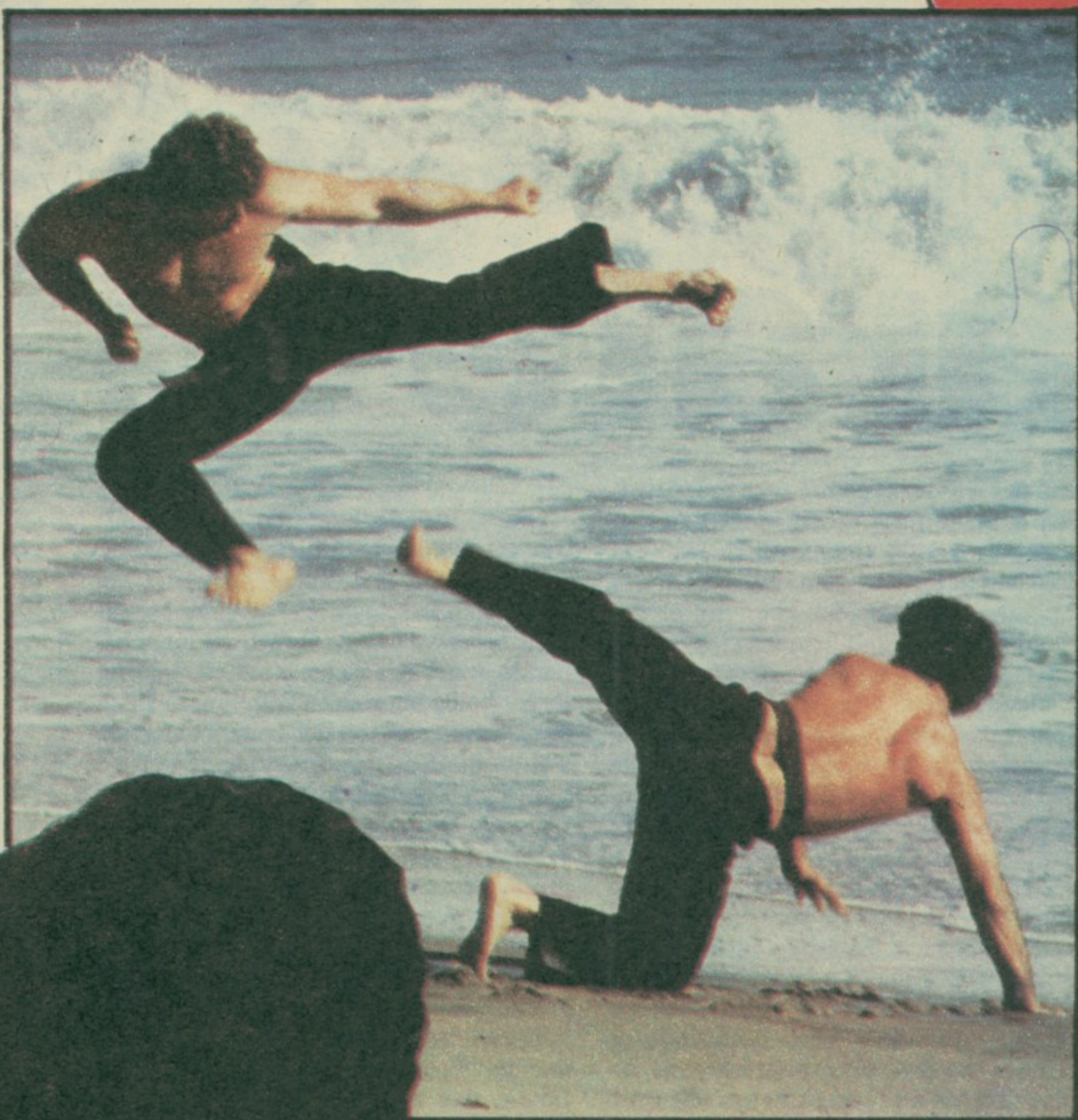

Код правог, чистог каратеа ударац мора да се заустави у прави час, у фулконтакту ударац ноге при брзини од 96 километара на час и — сви зуби могу да излете напоље.

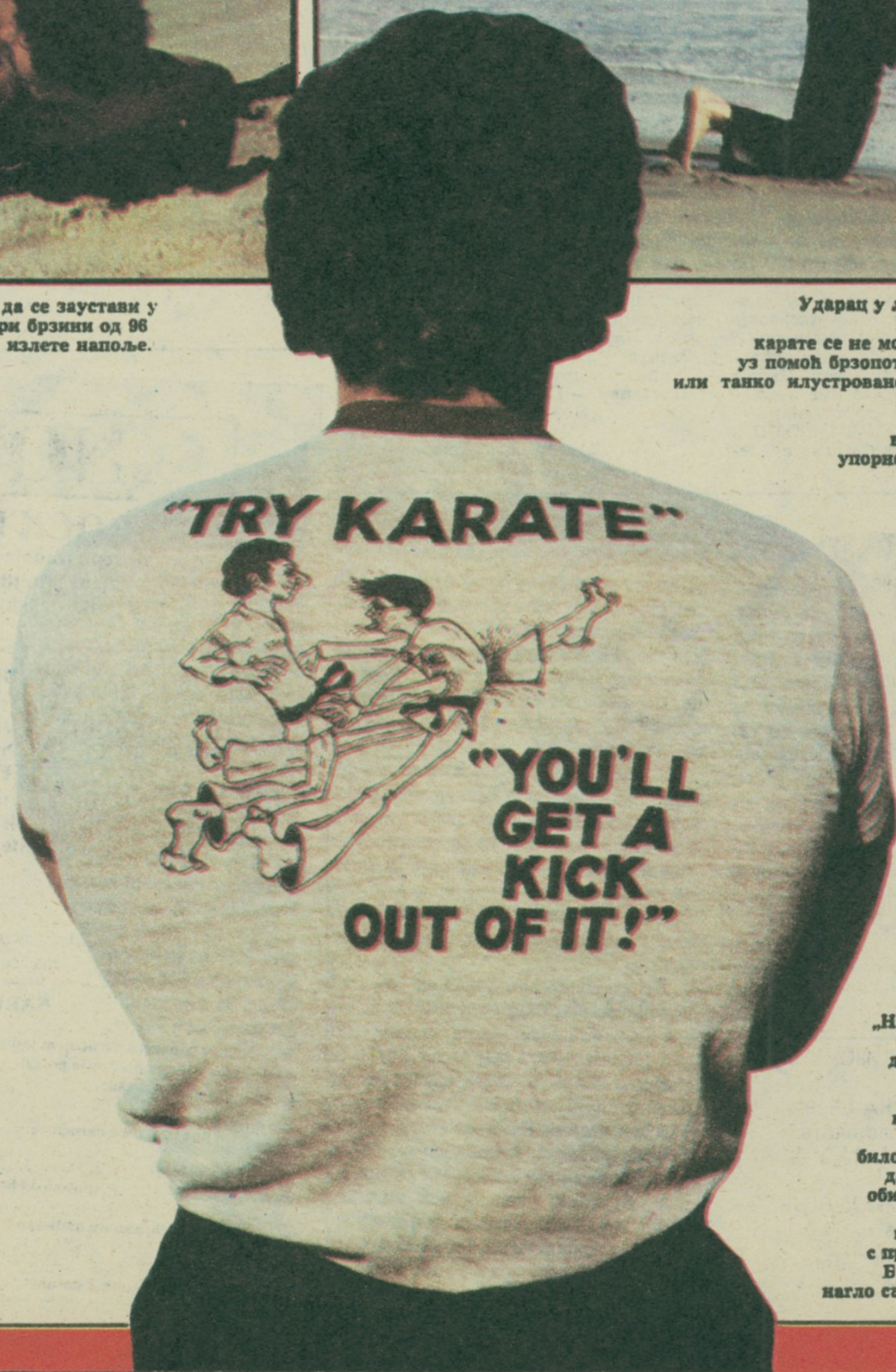
Вајт, Блинки Родригез, Доминик Валера...

Наравно, нећемо заборавити ни нашег младог Сплићанина, Бранимира Цикатића, који је уз три титуле европског првака, на Трећем светском шампионату одржаном новембра прошле године у САД постао светски шампион у средњој категорији (његов дотадашњи биланс заиста је фантастичан: 122 победе и само два пораза). У финалу је наш земљак просто декласирао фаворизованог Американца Реја Мек Калуна који већ три године важи за најјачег фулконтакт-каратисту света! У четири рунде Американца је укупно три пута летео на под — два пута га је Цикатић „лансирао“ ударцем руке, а једном ногом. Одушевљен сјајним крошеима и директима младог Југословена Цикатића је у свој логор за тренинге позвао нико други до чувени Анђело Данди, најпознатији боксерски менаџер света (годинама је успешно водио Мухамеда Алија и још многе друге боксерске шампионе). Наиме, Данди сматра да би Цикатић могао да направи муњевиту боксерску каријеру. Исто онако муњевиту као што удара рукама и ногама.

М. Ш.

Ударац у лету у стилу Бруса Лија: карате се не може научити уз помоћ брзопотезног курса или танко илустроване књижице. Потребне су не године већ деценије упорног тренинга.

„Научи карате и знаћеш да узвратиш ударац“: неким каратистима у Америци било је досадно да тренирају обичан карате, хтели су пун контакт с противником. Број повреда нагло се повећао...

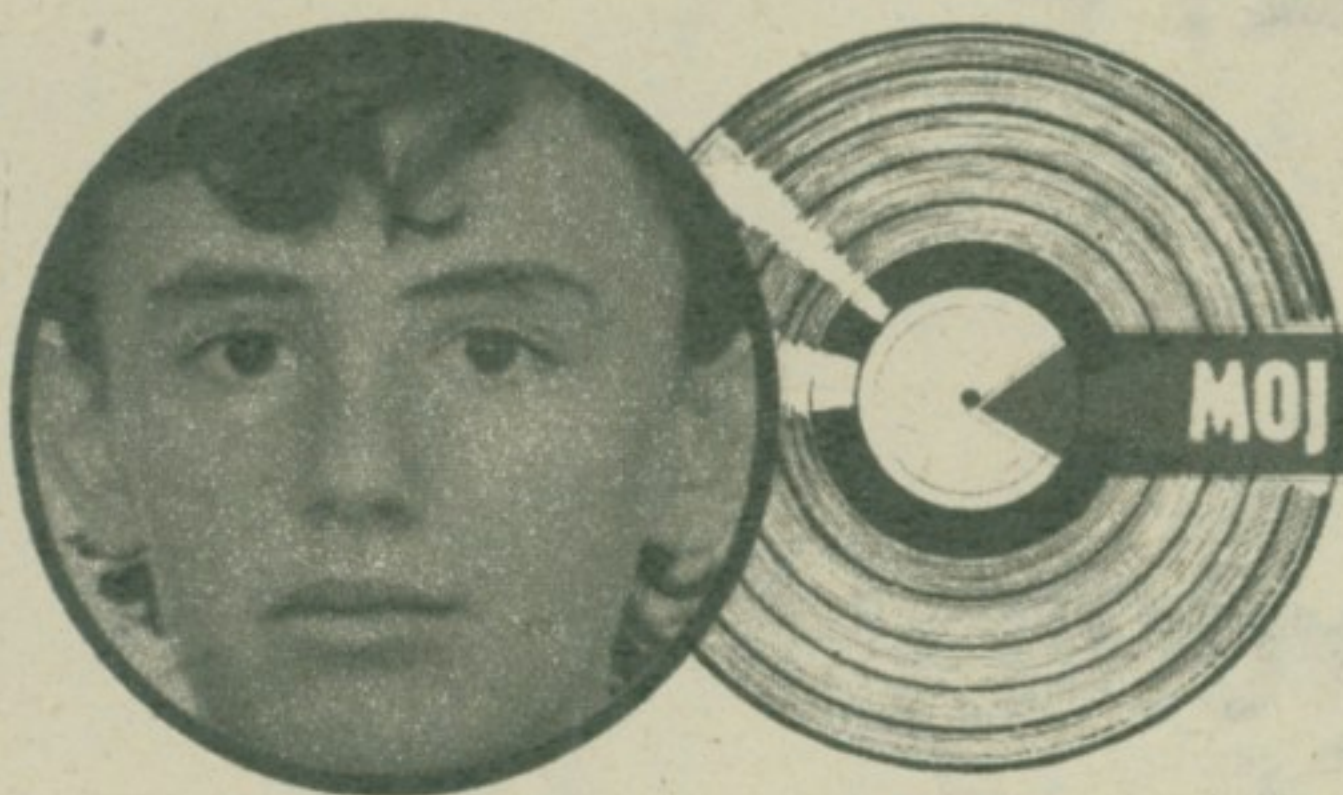
Читаоци јављају

...ИЗ СТРУМИЦЕ

Више од годину дана у Струмици делује ансамбл ЛУДИ МОМЦИ (Crazy boys). Састав групе чине: Тихомир Ризов, бубњери, Илија Стаменов, вокал и бас гитара, Аце Хари-Еленов, вокал и гитара, Зоран Марковски, вокал и гитара. Чланови групе ЛУДИ МОМЦИ су ученици трећег разреда гимназије у Струмици и сви имају по 17 година. Име им је дала публика на једном концерту. Састав тада још није имао име и пошто су те вечери „лудо“ свирали, назвали су их ЛУДИ МОМЦИ! Њихови музички идоли су ле-

гендарди Битлси и зато имају доста њихових песама на свом репертоару. Штавише, и један члан свира левом руком као и Пол Макартни. ЛУДЕ МОМКЕ најчешће можете чути на играма кама које се организују у нашој гимназији „Јане Сандански“, но они свирају и у другим местима у околини Струмице. Најпознатије су им песме „Звезда“, „Наташа“, „Рокенрол“, „Ти ћеш“ и друге.

Цветанка — Цеца Цонкинска
Ново Добрејци 303
92400 Струмица
(хонорар 150 динара)

Зовем се Владимир Костовски, ученик сам седмог разреда основне школе из Новог Сада. Редован сам читалац вашег листа који ми се веома допада. Волим музику, посебно хеви-метал. Најдраже су ми следеће композиције:

ДОМАЋЕ

1. ШУМАДИЈСКИ БЛУЗ — Смак
2. ДЈЕВОЈКА БР. 8 — Атомско склониште
3. ЛОШ И МЛАД — Булевар
4. БИЛО МИ ЈЕ БОЉЕ — Рок машина
5. ПРЕВАРА — Рибља чорба

СТРАНЕ

1. CHILD IN TIME — Deep Purple
2. DIE YOUNG — Black Sabbath
3. MISTREATED — Deep Purple
4. PURGATORY — Iron Maiden
5. BLINDMAN — Whitesnake

ЖИВИ ГАЛЕРИЈА

Данас вам представљамо радове двојице младих Београђана који још увек воле Битлсе. АЛЕКСАНДАР МИТРОВИЋ, Бушина 32, Београд нацртао је Џорџа Харисона, а 15-годишњи СРБОЉУБ СУБОТИЋ, Будовићева 7, 11030 Калуђерица, Београд, највише воли Пола Макартнија.

NOVO!!!

ROCK POEZIJA

Novo prošireno izdanje knjige Rock poezija! Jedinstvena kolekcija najznačajnijih pesama u istoriji Rock muzike. Na našem jeziku tekstovi pesama koje su obeležile rock epohu.

BEATLES, WHO, CLASH, DAVID BOWIE, ANIMALS, BOB DYLAN, BYRDS, POLICE, ELVIS PRESLEY, BOB MARLEY, EDDY GRANT, LOU REED, DOORS, JIMI HENDRIX, ROLLING STONES, GRAM PARSONS, BRUCE SPRINGSTEEN, LOVIN' SPOONFULL, NEIL YOUNG, JEFFERSON AIRPLANE, IAN DURY, TALKING HEADS, MADNESS,...

Vašoj kolekciji rock ploča možete dodati i ovu zbirku poezije ukoliko se obratite na sledeću adresu:

„EX-PRESS“
Poštanski pregradak 2087
11030 Beograd 8

Poseban poklon: Uz svaku Rock poeziju dobijate i atraktivan rock preslikač za letnju majicu!!!

NARUDŽBENICA

Neopozivo naručujem knjigu „Rock poezija“ po ceni od 250,00 dinara a platiću je poštaru prilikom preuzimanja. Pošiljku uputite na adresu:

Име и презиме наручиоца

Adresa:
(poštanski broj, mesto, ulica i broj)

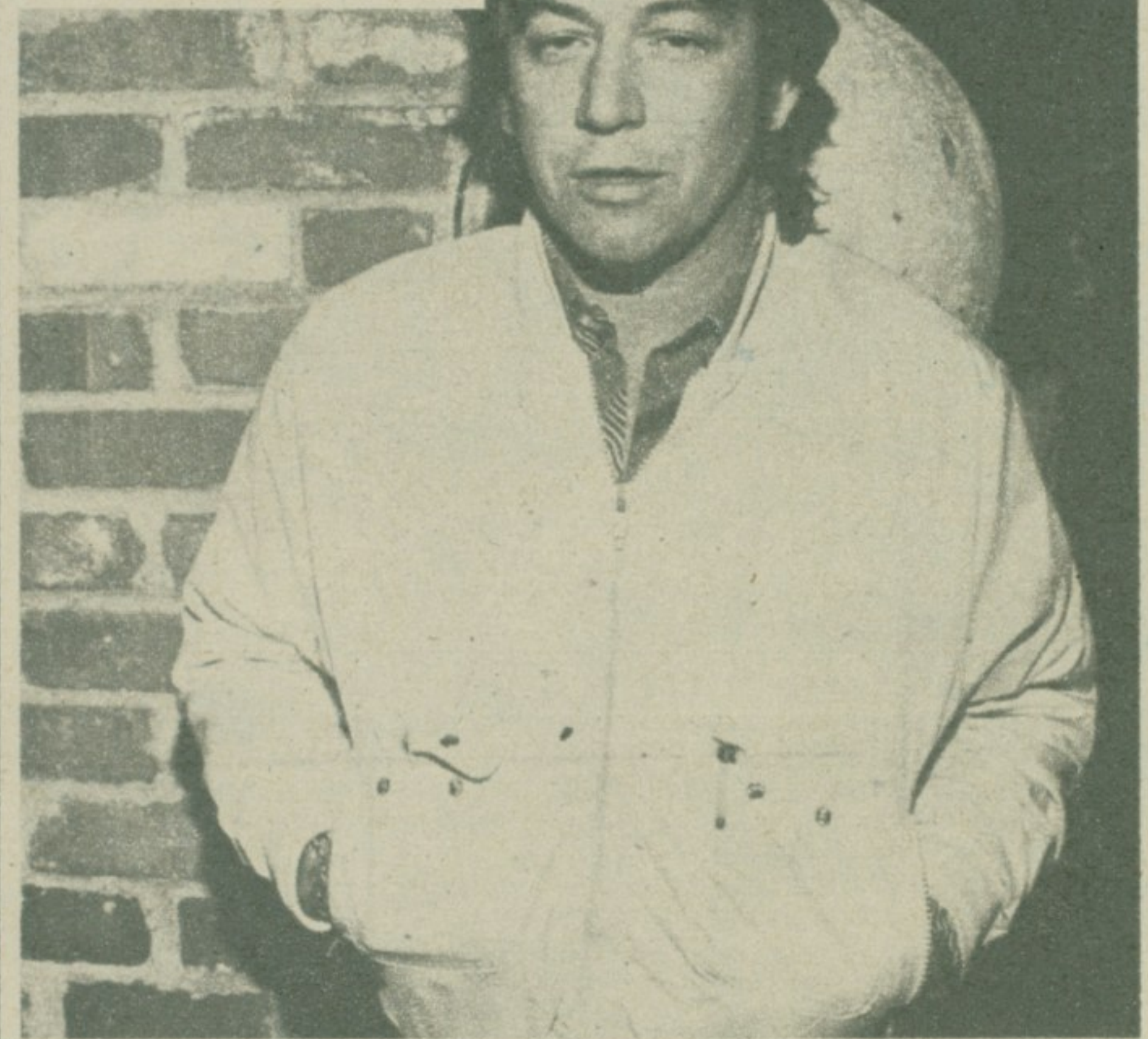
U slučaju spora nadležan je Okružni sud u Beogradu.

Mesto i datum

Potpis

МУЗИЧКИ ВРЕМЕНАОВ

ВИС ЕНИМАЛС (the ANIMALS)

Почетком шездесетих година у Енглеској је нагло порасло интересовање за поп музику тако да је сваки омањи град имао своје представнике. Наравно, главни центри су били Лондон и Ливерпул и мало ко би очекивао да се на северу земље у рударском граду и луци Њукасл може појавити нека група или неко лице које би могло конкурисати већ прослављеним именима Томи Стилу, Сили Блек а да не говоримо о Битлсима. Али, у радничкој средини Њукасла расли су дечаци који су на велико чуђење својих родитеља показивали незајажљиву радозналост за музику. Док су се родитељи бринули како да исхране породицу, синови су певали и свирали!

Почетком шездесетих година је стасала једна генерација рођена 1941/42. (у Енглеској се пуналетство стиче у 21. години) и један од врло предузимљивих младих по имену Алан Прајс, по занимању порезник, основао је мали оркестар који је назвао Алан Прајс комбо. Свим члановима овог оркестра добро је дошло да у слободним часовима зараде коју пару кад им већ главни посао није доносио много. А чланови те прве поставе која се формирала 1958. године били су: гитариста Хилтон

Валентајн, басиста Чес Чендлер, бубњар Џон Стил и певач Ерик Бардон. Тај Ерик је био чудна личност. Док су сви остали нешто радили, он је желео да студира дизајн. Али, како у Енглеској није постојала таква школа, он се уписао на одсек графике и фотографије сматрајући да ће тако најлакше допрети до комерцијалне телевизије или филма. Но убрзо се уверио да се врата ових институција за њега никада неће отворити и могао је да буде срећан што је повремено радио као цртач, рачуновођа или поштар. Ни остали другови из ансамбла нису били боље среће. Често су остајали без посла, па им је свирање у оркестру некако постало једино стално занимање. Осим тога, већина их је била из разорених породица, деца разведених родитеља, а нарочито тешку ситуацију имао је гитариста Хилтон Валентајн. Њега је отац напустио кад му је било 15. година, следеће године му је умрла мајка и тако је остао на улици. Срећом, родитељи његовог најбољег друга одлучише да га усвоје и тако је тек у 17. години добио неког ко је почео заиста да брине о њему.

У таквим околностима није чудо што су се ти младићи окупљени око Алана Прајса превасходно за-

интересовали за блуз. И то за ону верзију коју су средином педесетих година звали ритам и блуз. Одушевљавали су их Реј Чарлс, Бо Дидли, Чак Бери, Бил Доџет и касније Бил Хејли. Догодило се, међутим, да су они музику ових певача и композитора свирали на свој начин. Сачували су основицу блуза али су у свирање, а нарочито певање уносили неку дивљу страст која није остала незапажена публици. Око њих се у Њукаслу окупио велики број вршњака тако да су њихови концерти били увек одлично посећени. „Свирате као животиње“ говорили су им њихови највернији навијачи. „Кад је већ тако, одговорили су музичари, онда ћемо и наше име Алан Прајс комбо да променимо у „животиње“ — „The Animals“.

Била је то 1963. година! Њукасл је био освојен. Почели су да дају концерте и по околним местима. Али где год би отишли да свирају са њима је путовала и повећа група њихових навијача. То им је дало идеју да потраже неког менаџера који би се бринуо о њима. Прво су помислили на власника клуба у коме су редовно свирали. Међутим, он се само насмејао и рекао:

„Једно је забава, а друго посао. Са вама не бих могао много да зарадим“. Само годину дана касније овај несусеђени менаџер

КУЋА ИЗЛАЗЕЋЕГ СУНЦА (HOUSE OF THE RISING SUN)

Музика и текст: традиционални
Изводи: група ЕНИМАЛС

*There is a house in New Orleans
They call it «rising sun»
and it's been the ruin of many
old poor boys
Oh, God, I know I am the one.*

*My mother was a tailor
and she sewed me new blue jeans.
My father was a gambling man
down in New Orleans.*

*The only thing the gambler needs
is a suitcase and a trunk
and the only time he is satisfied
is when he is all drunk!*

*Oh, mother, tell your children
not to do what I have done
spendin' your life in sin and
misery
in the house of the rising sun.*

*I've got my step on the platform
the other foot on the train
I'm going back to New Orleans
To where's my ball and chain.*

*Well, there is a house in New Orleans
they call it rising sun
and it's been the ruin of many old
poor boys.
Oh, God I know I am the one...*

„Енималса“ се грдно кајао за највећи промашај у својој каријери.

Једне вечери је „Енималсе“ из Њукасла случајно чуо Грем Бонд, музичар из Лондона, који је одмах уочио да ови момци могу бити и те како интересантни за престоницу. Он им је омогућио да наступе у врло популарној радио емисији Би-би-си-ја „Суботом увече“ и тај датум — 27. децембар 1963. године „Енималси“ ће заувек запамтити. Похвале публике и критике биле су тако бројне да им је компанија за снимање плоча „Колумбија“ сместа понудила врло примамљив уговор. Већ други сингл са песмом „Кућа излазећег сунца“ доживео је такав успех да су „Енималси“ постали познати и ван граница Енглеске. Плоча је продата у милион примерака и донела им трофеј „златну плочу“. Почеле су успешне турнеје, концерти, снимања, ТВ серије, гостовања по Америци, а 1965. већ се водила велика расправа ко је бољи: „Енималси“ или „Битлси“?!

Али, велики успеси су истовремено донели и прве знаке неслагања. Док су били анонимни и сиромашни, сви чланови су се међусобно одлично слагали. Када су постали славни, почеле су и прве несугласице. Најспремнији музичар међу њима био је оргуљаш Алан Прајс, међутим на концертима је највише аплауза добијао певач Ерик Бардон. Штавише и штампа је све чешће писала „Ерик Бардон и његови Енималси“. Тиме је био повређен понос оснивача овог ансамбла и Алан Прајс је средином 1965. одлучио да напусти ансамбл и пође сопственим путем. Њега је заменио клавириста Дејвид Робери. За разлику од Алана, Дејвид је завршио музичку академију и био професионално беспрекоран. Али, догодило се нешто чудно: беспрекорно свирање оргуља није имало ону драж „дивљег“ свирања Алана Прајса које је било карактеристично за „Енималсе“. Плоче су се и даље добро продавале. Током 1966. и 1967. године организоване су турнеје по Европи, Америци, Далеком истоку... Рекло би се да успеху нема краја. Али, крај је дошао пре него што су се завршиле шездесете. Настале су несугласице међу осталим члановима, неки су почели да употребљавају дрогу, тако да није било другог излаза „Енималси“ су морали да се растуре. Публика је тај крај дочекала са великом тугом. Ерик Бардон се преселио у Америку, па је неко време радио у Калифорнији са црначком групом „Уор“ (WAR). И са њима је имао доста успеха, али је претегла носталгија, па је пре неколико година поново основао групу „Нови Енималси“. Алан Прајс је наставио музичку каријеру као солиста, затим у друштву Џорџа Фејма, па са сопственим оркестром „Алан Прајс Сет“. Чес Чендлер је постигао запажене резултате као музички продуцент. Али је, изгледа, у сваком од њих остала неугашена искра сентименталности према оним „дивљим животињама“ из Њукасла, па су зато одлучили да после толиких година лутања поново у студију окупе првобитну поставу старих „Енималса“ и тако се одуже многобројним обожаватељима који их нису заборавили.

једна врећица за 20 чаша освежавајућег напитка

Укус поморанџе, малине и лимуна
Тај у целом свету познати
освежавајући напитаи већ
више година производи хИ Дрога Поршорож

OKUS LIMONE
OKUS POMARANČE
OKUS MALINE

Fla-Vor-Aid
Fla-Vor-Aid
Fla-Vor-Aid

hp
BROGO

НОВО — НОВО — НОВО — НОВО — НОВО — НОВО — НОВО — НОВО — НОВО — НОВО — НОВО

svetski stilovi
world's famous styles
les styles mondiaux
bekannte Welt-Stile

Књига 70 KARATE KATA представља апсолутну новину на светском тржишту јер даје комплетну обраду седамдесет карате ката из свих светских доминантних стилова, односно све кате које су у употреби у савременом светском каратеу, а намењене су пракси од почетничког па све до највиших мајсторских звања уз комперативну анализу и преглед класичних форми и традиционалних ката.

Све кате су демонстриране фото-објашњењима за сваку поједину технику елеменат уз обимна додатна објашњења детаља извођења појединих

техника, праваца кретања, приказа техника са више страна ради потпунијег информисања...

Књига садржи паралелно са текстом на енглеском, француском и немачком комплетан текст на српскохрватском језику. Књига је штампана на преко 400 страна на висококвалитетном кунст-друк папиру, корице пун колор пластифицирано, богато илустровано и опремљено са преко 4.000 фотографија. Књига се може набавити преко ове наруџбенице у књијарској мрежи или директно код издавача...

НАРУЏБЕНИЦА К-2

ОВИМ НЕОПОЗИВО НАРУЧУЈЕМ КОМ. КЊИГЕ.

70 KARATE KATA
по цени од 750.— дин.

ИМЕ

ПРЕЗИМЕ

ПОШ. БР.

МЕСТО

УЛ.

Бр.

М.П.

ПОТПИС

У случају спора признајем надлежност суда у Београду.

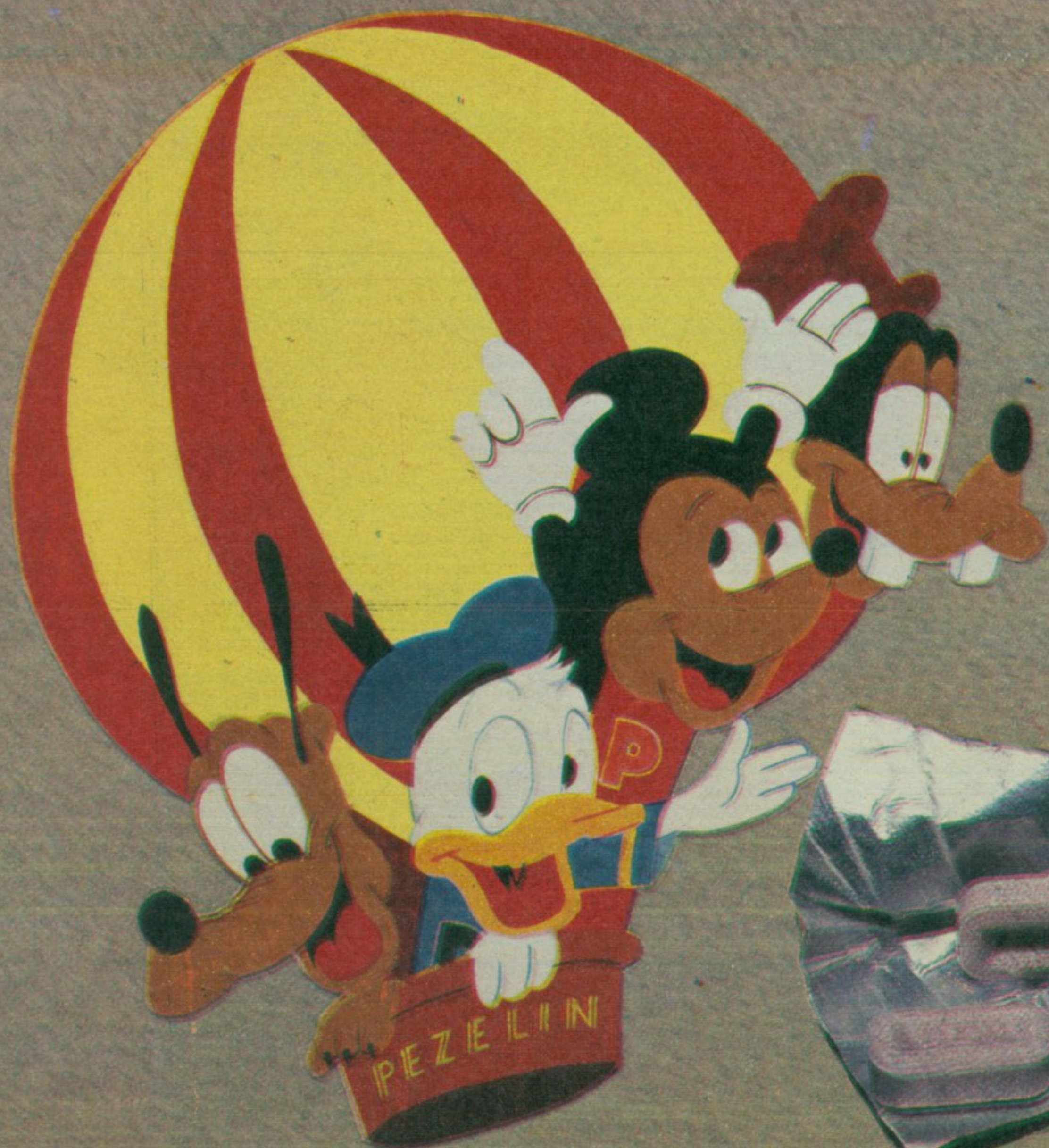
Наруџбе слати на адресу
Тражите информације

Издавачко штампарска радна организација
„ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ ВОДИЧ“

11090 БЕОГРАД,

Патријарха Димитрија 24

Тел. 011/581-755, 583-452

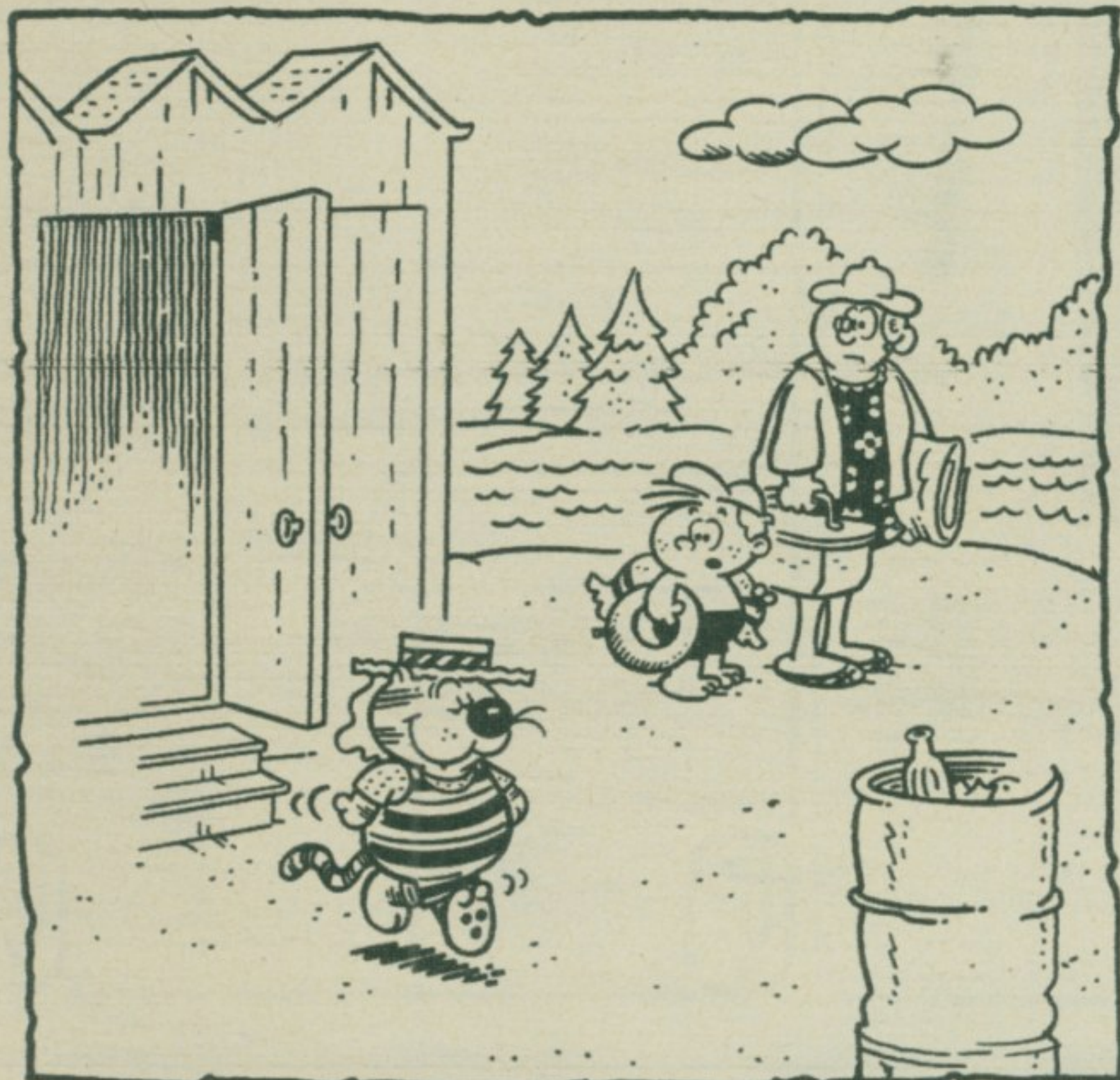

**PEZ ФИГУРИЦЕ — ПРИЈАТЕЉИ
У ИГРИ!**

Рез фигурице Мики, Пата, Паја, Шиља
и Плутон вас чекају у трговини.
Играјте се PEZ фигурама,
сладите се Рез бомбонама!

МАЧАК ХАРАЛАМПИЈЕ

— Бако, зар не мислиш да би Харалампију требало да набавимо нови костим за купање?!

Хумор

— Изволите, управо смо причали о вама!

52 — Мој супруг има свој систем препознавања особа!

ИСПРИЧАЈ МИ

БИЦ!

Жика је телефоном позвао свог доброг друга Перу:

— Перо, у великој сам невољи! Молим те, сместа дођи, и не заборави да понесеш и флашу вина!

Перо је колима одјurio до драгстора, купио литар вина и одвезао се до Жикине куће на сасвим другом крају града.

— Шта се догодило?! — питао је још с врата.

— Нестало ми је вина!

— Заиста не могу да те схватим — пита пријатељица пријатељицу — зашто си, молим те, побегла из операционе сале?

— Ево зашто: сестра је рекла — будите храбри, операција слепог црева заиста није компликована!

— Тек сада ништа не схватам.

— Али, сестра је то говорила лекару који се спремао да ме оперише!

САМО ЗА ВАС

ТРИКОВИ БИГ ПАЛЕТА!

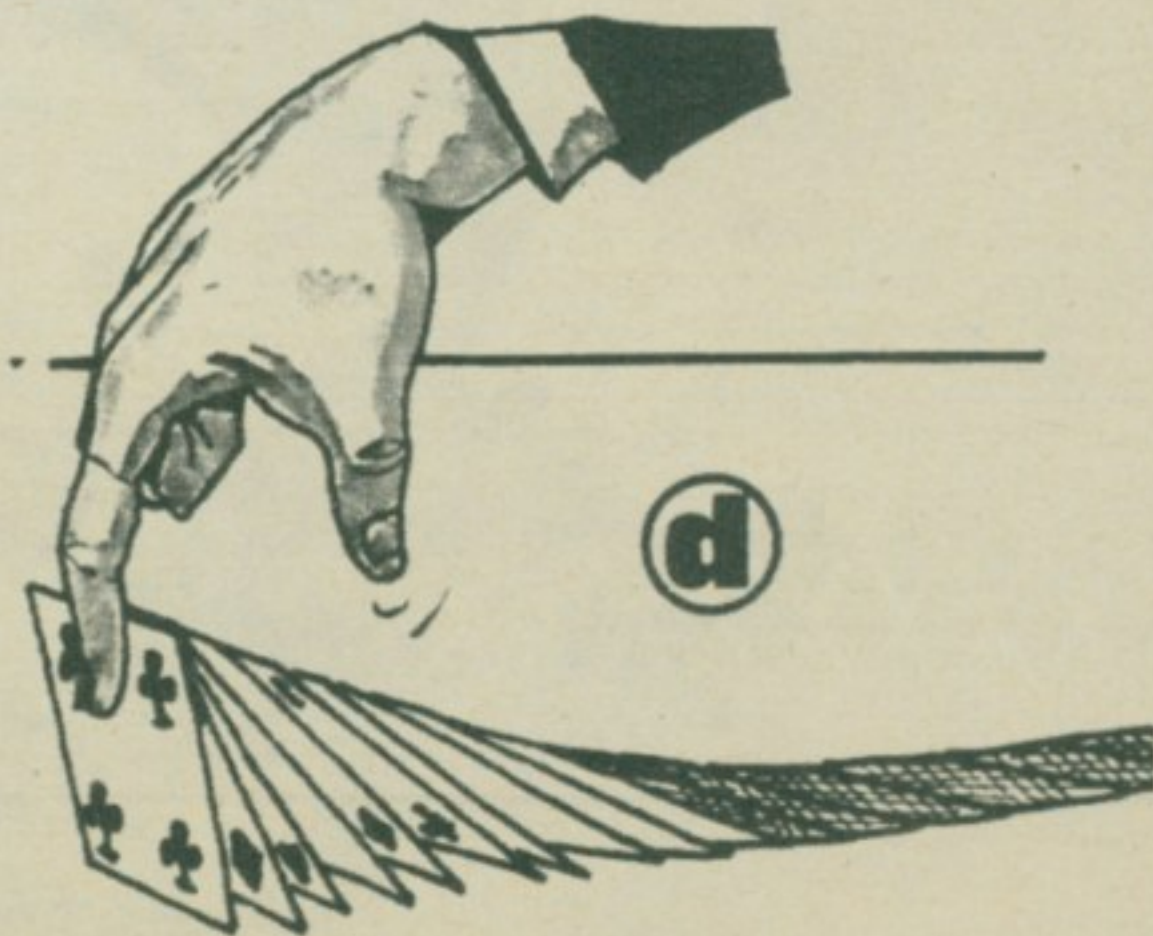
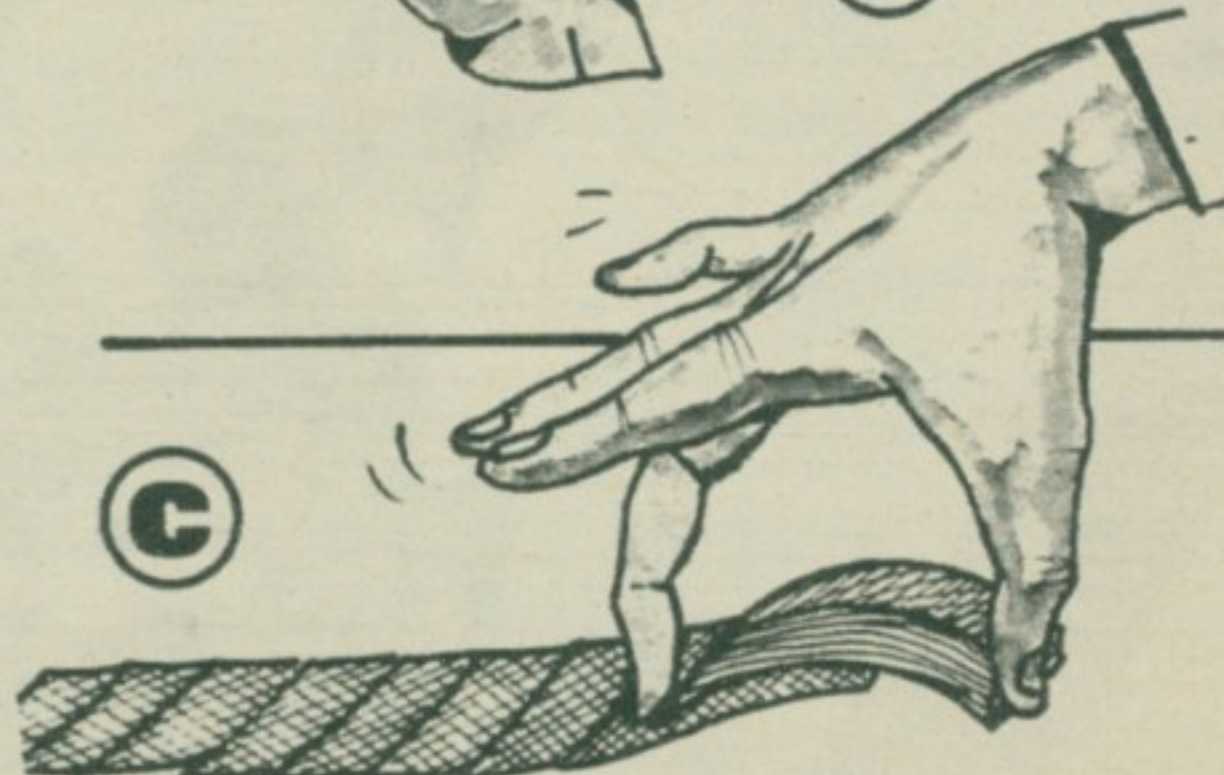
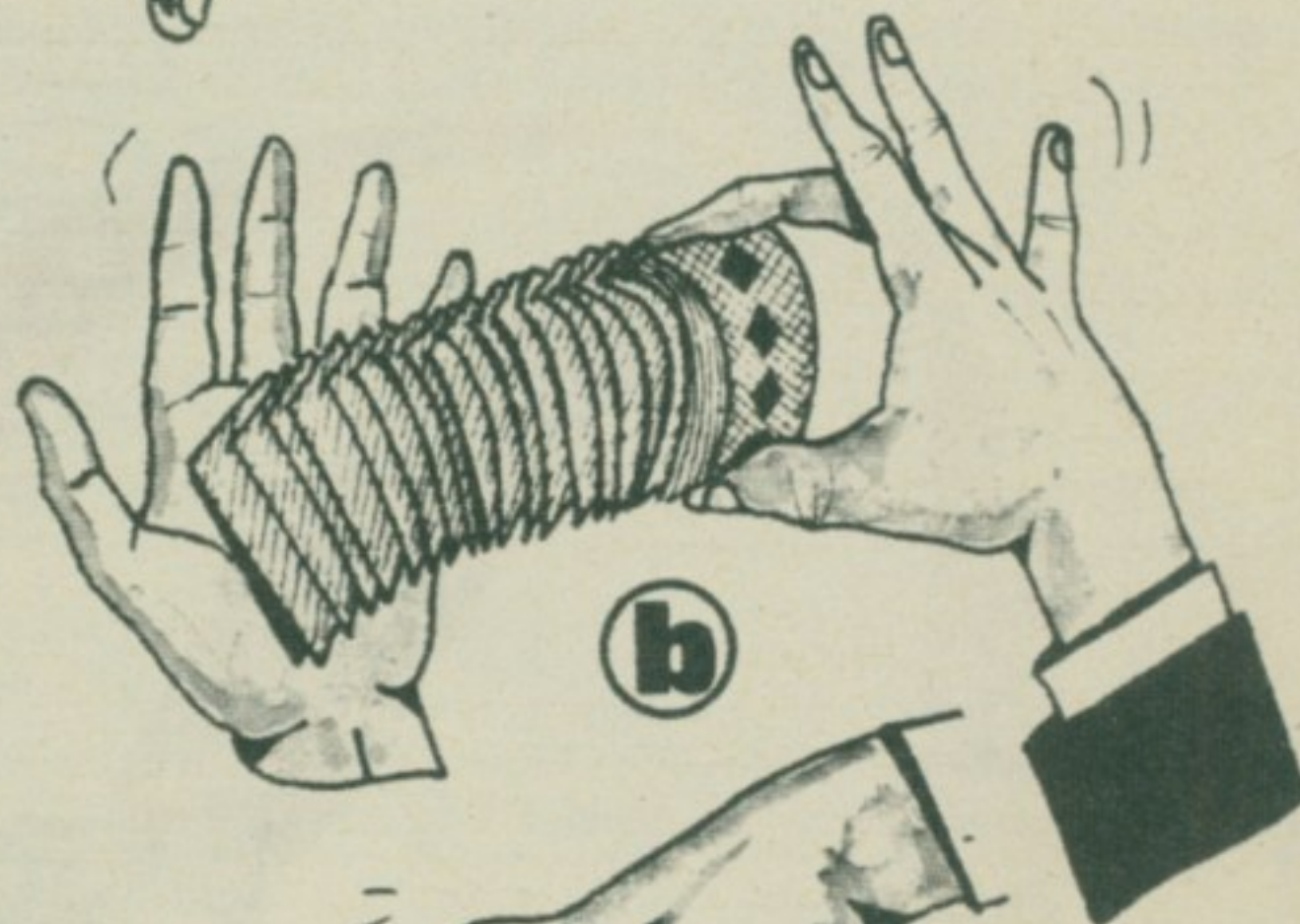
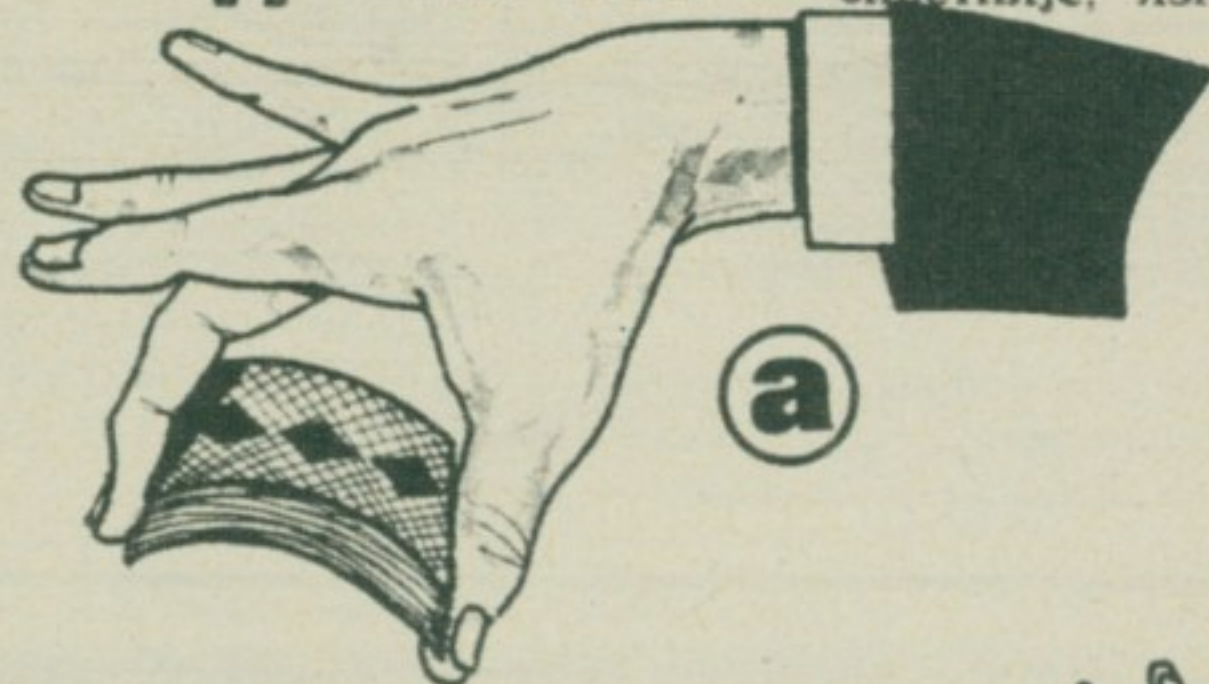

ХАРМОНИКА ОД КАРАТА

Пре него што овај трик са картама покажете својим друговима добро га извежбајте сами, да будете тако добри као Биг Лале!

Карте пресавијте напола тако да крајеве карата придржавате јагодицама палца и средњег прста (цртеж а). Затим их притисните палцем мало јаче и истовремено врло мало испружите средњи прст. При томе лева рука мора да буде отворена како би прихватила карте које стварају слику праве хармонике (цртеж б).

Овај трик можете да изводите и на столу, тако ће вам можда чак бити и лакше. Принцип држања карата исти је као и на почетку. Карте се отварају једна по једна, све до последње (цртеж с). Кажипрстом дижете прву карту и повлачите је према последњој — на овај начин стварате утисак непрекинутог низа карата које ће, уколико овај трик изводите што спретније, изгледати као талас.

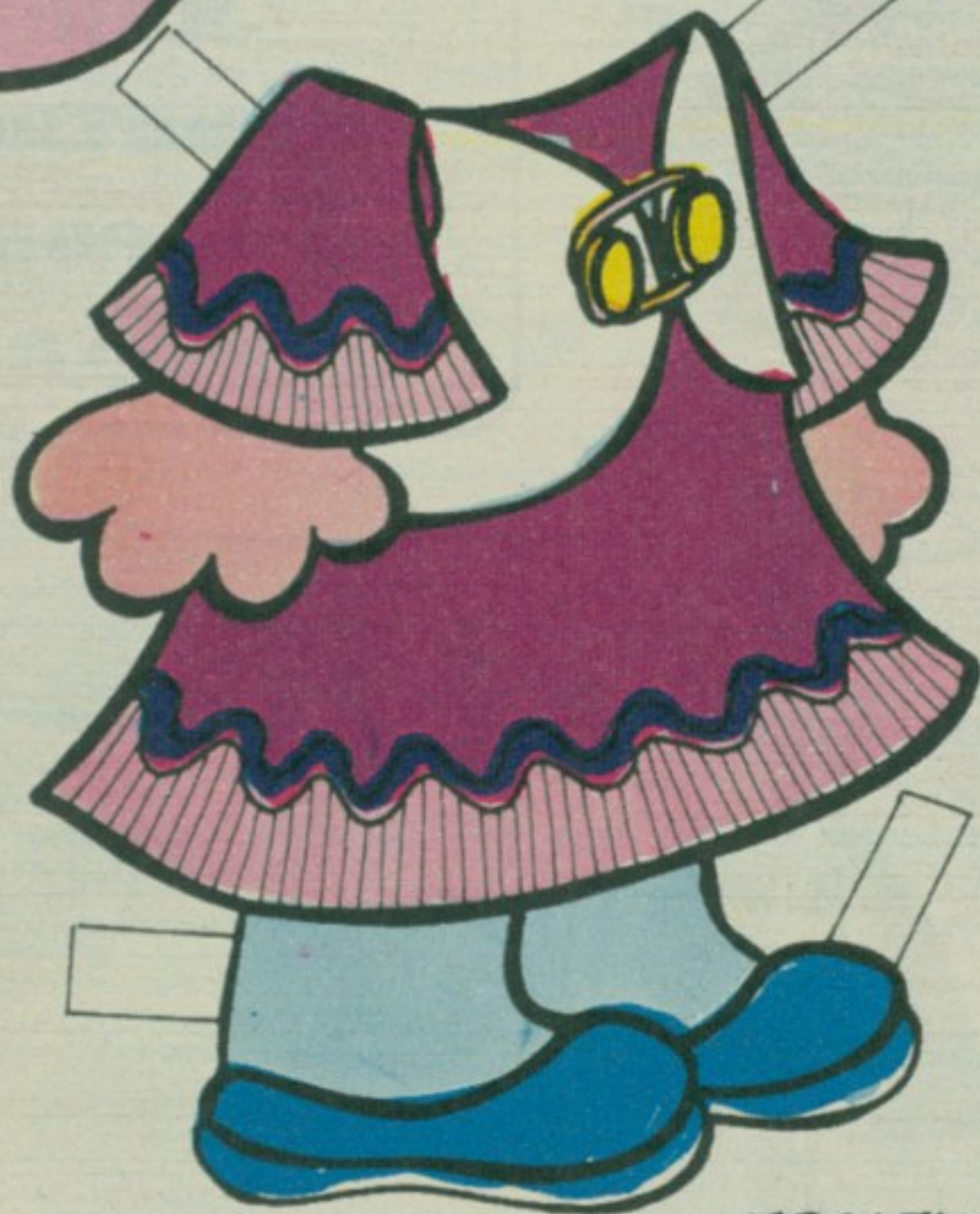
ДЕО
КИШОБРАНА
ЗАСЕЦИ ПО
ЦРТИЦАМА
И В СТАВИ
ИЗД ЛИЦА

КАБАНИЦА

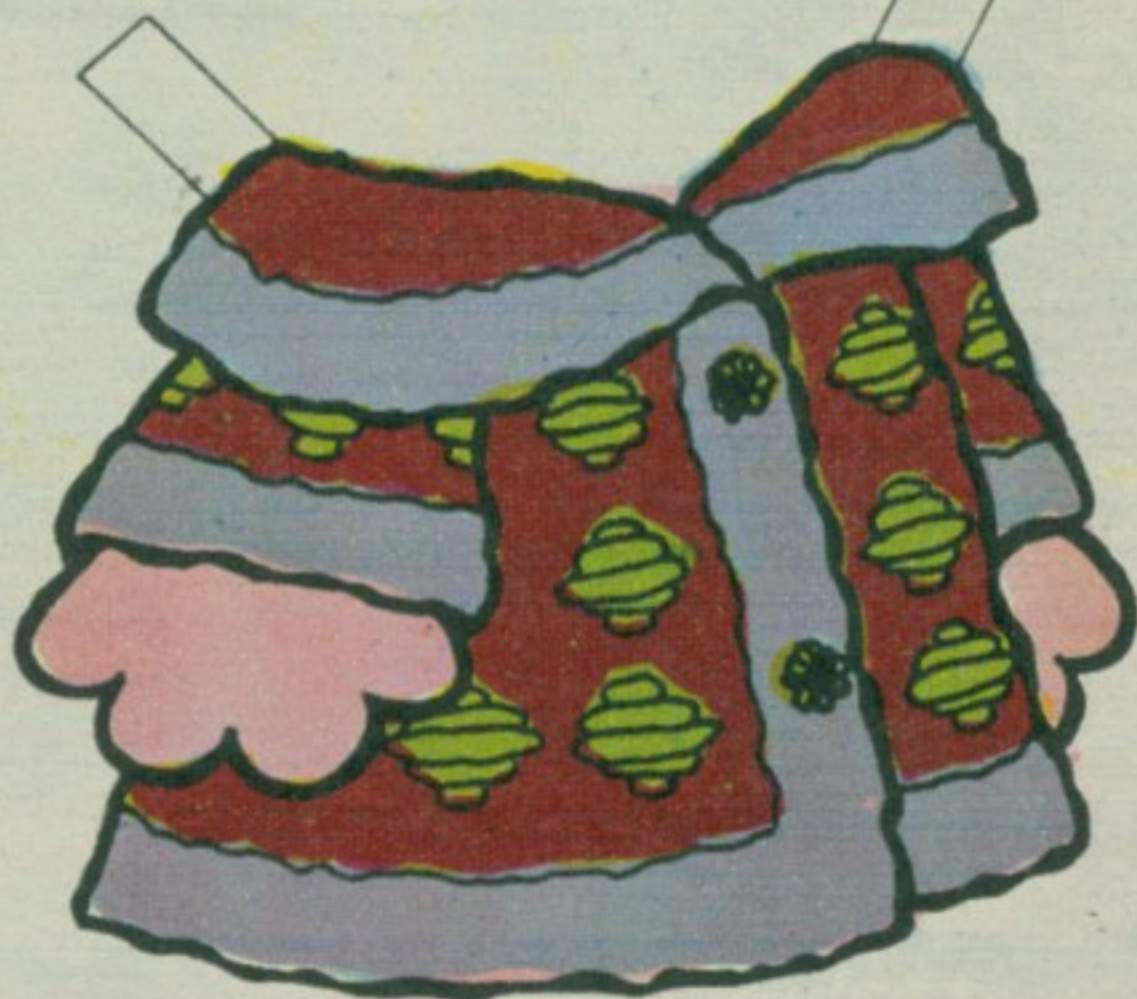

РОМАНТИЧНИ
ШЕШИР ЗАСЕЦИ
ПО ЦРТИЦАМА И
ДЕО А СТАВИ
ИЗД ЛИЦА

Маја

ПРОЛЕКНИ
КОСТИМ

ДЕБЕЛИ ЧЕМПЕР

КОМПЛЕТ ЗА
ИГРУ

Старац је провео педесет година на васионској станици Мртве Звезде као техничар. Када су га пензионисали и послали другог да га замени, остао је, иако бесправно, на нашој станици, једном зарђалом металном ратном броду чији се задатак састојао у томе да упозорава и спроводи свемирски саобраћај кроз Велику Небулу да би избегао канце Мртве Звезде. Постојао је само један могући пут прецизно одређен. Звао се Орионов Пролоз.

Гидеон је имао две љубави: свој чудни апарат који је градио деценијама и малу Тонику Ендрјус, осмогодишњу девојчицу без родитеља, нађену на залуталом васионском броду чија је цела посада помрла, а она једва преживела тешке промрзине.

Нас тринаесторо живели смо на станици чувајући пролазнике од Мртве Звезде коју нико досад није дозвољено посетио, а ниједна залутала несрећна ракета није успела да се отме њеној стравичној гравитационој снази. Ценило се да би људско тело на њој тежило преко стотона што би значило да би кости попуцале, а месо отпало. Непријатна помисао. Наша станица, опремљена снажним електронским моторима, одолевала је сили гравитације мртвог сунца.

Најзад, дуго очекивани „Белатрикс“, нов брод огромне тонаже који нам је доводио новог команданта станице, као и неке делове за Гидеонову машинерију, допловио је величанствен и бео. Наш техничар Венс отишао је да га обиђе и вратио се задивљен модерним техничким инсталацијама на Белатриксу. Испричао нам је да је срео једног путника инвалида који му је казао да брод носи скупocen терет, уранијум, који би био привлачан за Скала Дуна, познатог интерстеларног гусара чије је знање Велике Небуле превазилазило чак и оно највећих научника и пружало му могућност да деценијама не буде ухваћен.

Мала Тонија такође се укрцала на „Белатрикс“ да би се вратила на Земљу у дом за сирочад. Растанак са старцем био је више него тужан.

— Гиди, ако будеш имао пара, обећаваш да ћеш ме усвојити? — питала је сузних очију и носа црвеног од плача.

— Моја машина ће ми донети да добијем дозволу да те усвојим. Нишпишта не брини — муцао је несигурно старац.

„Белатрикс“ је отишао, а Гидеон једва добио дозволу од новог капетана да остане док се брод не врати.

— Молимми вас, молим — муцао је — морам да завршим свој апарат... И само једном да га испробам... 50 година рада...

— Ви сте бесправно на овом броду. Не схватам како се такав пропуст догодио. Морате отићи првом приликом заједно са вашом машином за...

— То је... то је оклоп против гравитационе вуче, господине. Али, ја... ја не могу сам да расклопим... ја сам стар. Како ћу је пренети на Земљу? Молим...

— Добро — одврати млади капетан. — Иако је против правила, дозвољавам да је испробате али само у трајању од пет минута. То ће нам одузети много расположиве енергије на броду! Био је, у ствари, бесан што попушта.

— Хвала, хвала, господине!

Свега сат касније на екрану контролне кабине Ванс угледа лик једног од „Белатрикс“ официра, без капе, окрвављеног. Викао је из безумљено:

— Убили су капетана! Дођите! Помозите нам! — Али, тада га прекиде прво један глас, а затим се појави и лик, Вансу помало познат.

— Ја сам Скал Дун — рече пошто прострели јонском иглом младог официра који се сруши на под мртав. — Видите шта се дешава се онима који покушају да ме пређу.

Па да, помисли Ванс, то је био инвалид у колицима с којим је разговарао на „Белатриксу“. Ванс притисну дугме за узбуну. Капетан и цела посада дотрчаше.

— Морамо их напасти — рече капетан смирено. — Белатрикс је путнички и теретни брод, а не ратни: има само један торпедо.

— Морам спасти Тонику! — повика Гидеон.

— Поред те мале, још је сто путника и посаде у питању — одврати капетан оштро га погледавши па му нареди: — И молим вас, изађите одавде!

Дун је први започео паљбу. Прве три ракете смо избегли, али четврта нас погоди. Драгоцени

ваздух цурио је напоље. Наша олупина се накривила, па и кад смо зачепили главну пукотину никако се није враћала у нормалан положај. Механичари су напустили генераторе да помогну око хитне поправке. Капетан је урлао са контролног моста.

— Дајте ми енергије! Укључите генераторе!

Најзад, енергија је дошла. Ванс се зачуди јер је видео када је главни инжењер погинуо, а механичари се још нису вратили. Касније смо дознали да је Гидеон преузео дужност.

Најзад, наша ракета погоди „Белатрикс“ једини торпедни топ. Међутим, Дун се није предавао. „Белатрикс“ нагло промени правац. Капетан узвикну: — Па они иду право према Мртвој Звезди!

— Не, неће се он бацити у самоубилачки пад — рекох. — Он планира да крене ОКО звезде јер „Белатрикс“ је на параболичној орбити, попут комете. Полетеће према Звезди, заокренути близу ње и одлетети поново, или, боље речено, одлетео би да ми нисмо овде да га спречимо.

— Идемо за њим — рече капетан. — Везаћемо станицу за брод магнетским сидрима. Пошто немају више оружја, не могу нам

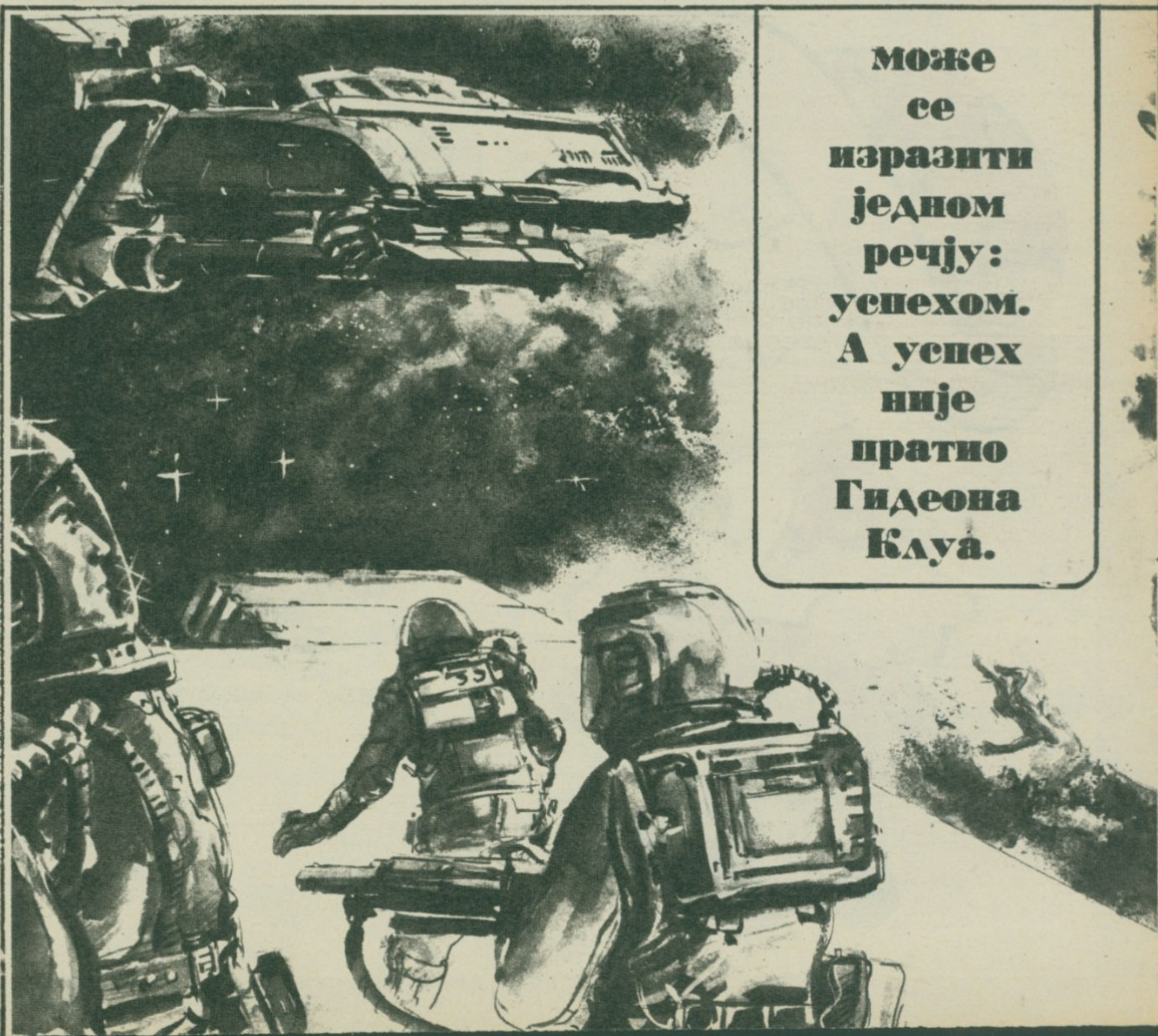
нашкодити. — Погледао је на барометре. — А и нама једино преостаје да покушамо да пређемо на „Белатрикс“... Ваздух нам цури и ускоро ћемо остати без честице кисеоника.

Успели смо да их стигнемо. Закачили смо се за њих. Бродови су се приближавали један другом. Испустили смо тубу према улазу „Белатрикса“, навукли васионска одећа и спремали се да изађемо када смо угледали ужасан приказ: неколико особа су избачене са излаза „Белатрикса“, али БЕЗ униформи! Остали су да лебде као авеџињске прилике у свемиру! Помислили смо да је Дун избацио недужне путнике у страшну смрт. На уласку у брод нисмо наишли на отпор што нас је запањило. На

Разлика између будале и генија

МОЖЕ МРТВЕ ЗВЕЗДЕ

● ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА ●

Може се изразити једном речју: успехом. А успех није пратио Гидеона Клуа.

командном мосту угледали смо самог Дуна.

Драги капетане, не брините, ни-су оно били путници нити офици-ри, овог брода. Већ моји људи. Да објасним: открили сте мој план и чим сте кренули за мном схватио сам да сам изгубио игру. Зато сам се морао побринути за неки други излаз.

— Како?

— Једноставно. Нешто пре ва-шег усидрења променио сам курс „Белатрикса“, а да бих вас оне-могућио да га вратите на стари. покварио сам инструменте.

— Али, али... — чак се и сми-рени капетан збунио — а ваш бег?

— Већ сте видели моје људе. Ја их следим. Моја дела, ипак, жи-веће после мене.

Нешто је прогутао па додао: — До виђења, капетане. Сретан пут до Мртве Звезде.

Пао је после неколико секунди.

Проверили смо истинитост ње-гових речи. На жалост, показале су се тачне. Оправке би трајале најмање три дана, а нама је оста-ло свега пет сати. Пустили смо путнике из сале у којој их је заклучао. Капетан је мирним гласом саопштио стање и полако почео да их спрема за смрт. Говорио

је тихо, охрабрујуће о подацима космоса, његовим правилима, о-пасностима, величини и лепоти. Отворио је све засторе свих екран-а: фантастична лепота љубичасте Велике Небуле буктала је засењу-јућим маглинама пред очима згр-чених људи.

Тонија је седела у Гидеон-вом крилу, озбиљна и мир-на.

— Добро је што ћемо за-једно умрети, Гиди — рекла му је са смешком. Старац се одједном тргну, скочи, па неубичајено гласно рече:

— Ти нећеш умрети! — И поче да навлачи свемирско одело.

— Где ћете? — упита тихо ка-петан.

— Иддем на станицу... да укључим мој апарат... Морам.

— Али тамо нема више ни трунке кисеоника!

— Знам, али ћу имати довољно времена да стигнем до своје каби-не и пустим га у погон, а после... није важно.

— А да се вратите? И, питање је да ли ће функционисати... да ли је остало довољно енергије на станици.

— Вреди покушати. За Тонију... за све вас.

— Хвала — рече капетан и пр-ви пут на лицу му се указа то-плина и осећајност.

— Збогом, Тонија. Идем на ста-ницу... Нешто сам заборавио.

— Брзо се врати... Ми летимо све брже... да будемо заједно.

— Одмах се враћам. — И старац несташе у цеви.

Убрзање се повећавало. Имали смо још два сата до удара.

— Па да, заштитник од грави-тације — рече Ванс. — Није ни чудо што је стари радио на томе толике године пиљећи у овај па-као од звезде!

Прошло је пола сата. Тонија се узнемирила и питала свакога када ће се дела вратити. Сви смо ћута-ли или неодређено одговарали.

Погледала је напоље на звезду која је сада већ заклањала цео видик: — Као лице са црвеним очима које једва чекају да нас прогутају — и онда се заплакала. — Где је мој леда? Где је? Ја идем преко да га тражим. Морам га наћи. Идем... Тада је врисну-ла:

— Погледајте! Зелена светлост, испред нас... шта је то? Тамо!

Флуоресцентна светлост цурила је из станице према „Белатриксу“ и ускоро га потпуно обавила. Зво-но на гравископу зазвони. Игла се прво укопа у месту, а затим пола-ко врати на нулу.

— Старац је успео! — узвикну капетан. — Јонски застор... ре-флектује радијацију теже... зе-лена светлост је његов заштитни застор! А ја, ја сам мислио да је стара будала. А Гидеон Клу жр-твовао живот да нас спаси!

— То значи да ћемо пролетети поред Мртве Звезде. Имаћемо времена да поправимо брод и СПАСЕНИ СМО! — повика Венс.

— Где је мој леда? — плакала је Тонија.

Тада се на улазу у „Белатрику“ указа Гидеон. Запрепашћено смо га посматрали. У руци је држао малу боцу:

— Нашао је... На самом ула-зу у станицу... кисеоник. Чудни су ти стари бродови. Кад је овај пројектован, још су се уграђивале оввакве примитивне боце са кисеоником. Она Експлозија је ваљда избацила из неког лежи-шта... Чудно...

Тонија му се баци у наручје

КОНГРЕСИ САВЕЗА КОМУНИСТА ЈУГОСЛАВИЈЕ

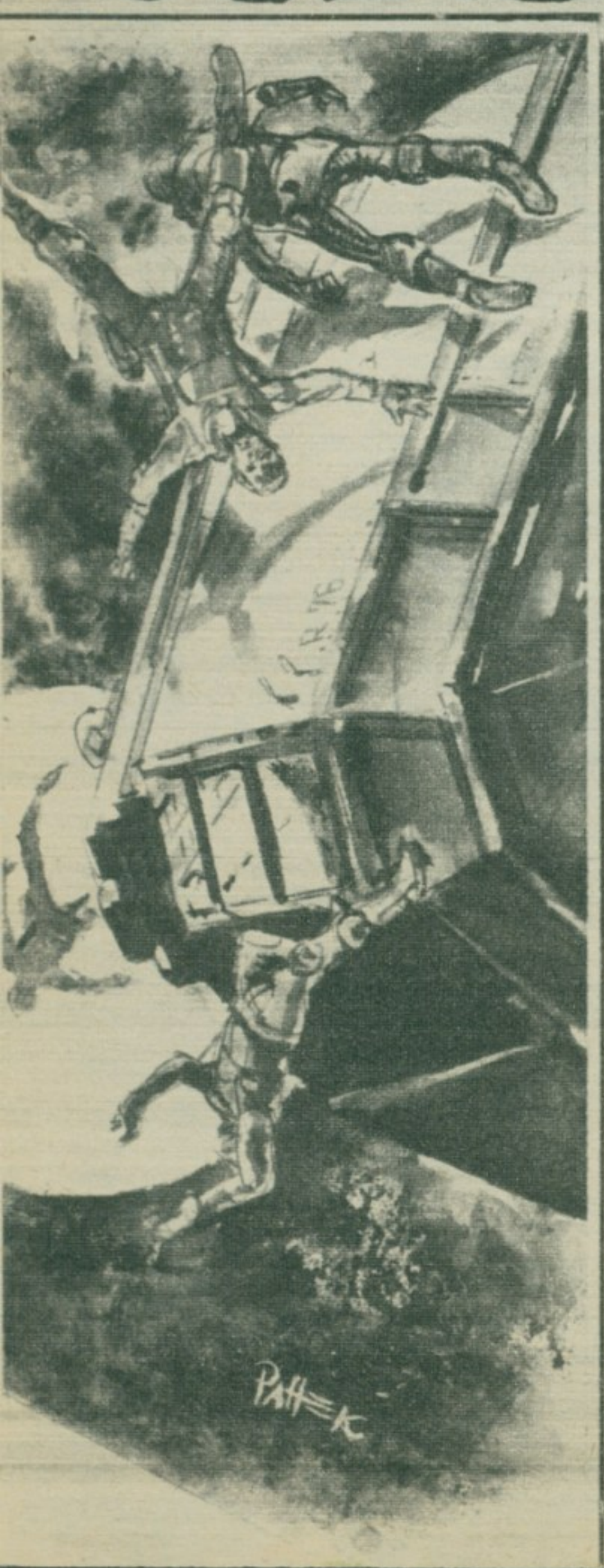
Претходне укрштенице смо, као што знате, посветили предат-ним конгресима, односно местима у којима су одржани. Надамо се да није било тешко јер су пре другог светског рата одржана само четири конгреса. После рата је, разумљиво, конгресна актив-ност кудикамо била живља и одржано је седам конгреса, а пред нама је осми, односно Дванаести од оснивања КПЈ (СКЈ). Задатак који је пред вама захтева да у под за то одређене бројеве упи-шете места где су одржани послератни конгреси СКЈ. Није тешко јер су само три града били домаћини.

АУТОР ВЕ- ПЛАК	1	ПОМОГ. ДОПРИ- НОС	БРА- НИ- ТИ	МАЛА КУ- НА УЗВИКИ- ВАТИ КО- ЊУ ТОЗ	КАЛИТУП ИПЕ ПЛИВАНА КЛАРКА	САС- ВИП УЖАРИ- ТИ	ЗНАК ЗА КАПЦИ- ЈУМ	СО СИР. КЕТНЕ КИСЕ- ЛИНЕ
МАЛА ТРИШ- ТУРА, ЉУШНИ- НА								
ВРСТА РАКА, СТОМА- ТОПОД								
МАЛА УДАЉЕ- НОСТ							ДОНЕТИ НА СВЕТ ЈАРЕ	
ЉУТ, ТВРД КА- МЕН					ПОЉСКИ ИСТОРИ- ЧАР СТА- НИСЛАВ ПУТАР			
АГИТО- ВА- ЊЕ								
					ДРЖАВА (ФР.) АРМЕНС- КА ССР			
БИТИ УПОЗ- НАТ	2			СТАРА ДР- ЖАВА У ПЕСОПО- ТАЛИЈИ УБРАС ОД УБЕРА				АМЕРИЧ- КА ПЛУ- МНА, УБЕЖ
"ПОЛИ- ТИКИН ЗАВАБ- НИК"	3	ФИЛМ К. ГЛАВРАСА	БАШТА ДОТЕ- РА- ТИ			И. Ф. СКИДА- ЊЕ ОДЕ- ЊЕ (МН.)		
КОЈЕ ЈЕ ОБЛИ- КА БА- ДЕПА								
НЕМАЧ- КИ КНИ- ЖЕВНИК КИШ								
ДЕО ОРГА- НИЗ- МА					ЛИТАР ИПЕ ПЛУМНА БРИНЕ- РА		"ДИНАР" НЕИСТИ- НИ- ТО	
РОД ЗЕ- ЉАС- ТИХ БИЉАКА БОЛТ								
				ПРЕТХОД- НОГ ДА- НА ВРСТА ДЕПА				ВРСТА БИЉАКЕ, ТРАТО- РАК
ВРСТА, ДРЕВЕТА, РАСТЕ УЗ ВО- ДУ		ОДЕБА, ХАЉИНЕ ОТВОР У ЗЕМ- ЉИ						
РЕКА У АП- БА- НИЈИ					РЕКА У ЕТИ- ОПИ- ЈИ	МАГАРЕ- КИ ГЛАЗ РЕДАН МЕСЕЦ		
СВАКИ ПЕТАК ИЗ ДЕТАК	УРАН "ПРАД "ЧАРОВ- ЊАКА"		СПИРТНА КАЗНА СПАЉИВА ЊЕП Р.С.					
СПРЕ- МА							"НОМЕН КЕЈСИ" (НЕПОЗ- НАТА ОСОБА)	
ПРЕ- КИД У РА- ДУ							ОПИВЕР ТВИСТ	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Боравиште, елегантан, одбојкаши, гравер, ТС, рибарити, ан-т. Ману, д. Вилијам, ДУ, Ена, е. Кирк, На, ит. Лео, сцена, извикивач, ода-ијати, Нера, ар. п. Н. НБ, ала, со, скепса, сироче, фо, алов, Прес, маковниште.

ХЈУБЕРТ ЛИМБЕЛ ●
ВЕЗДЕ

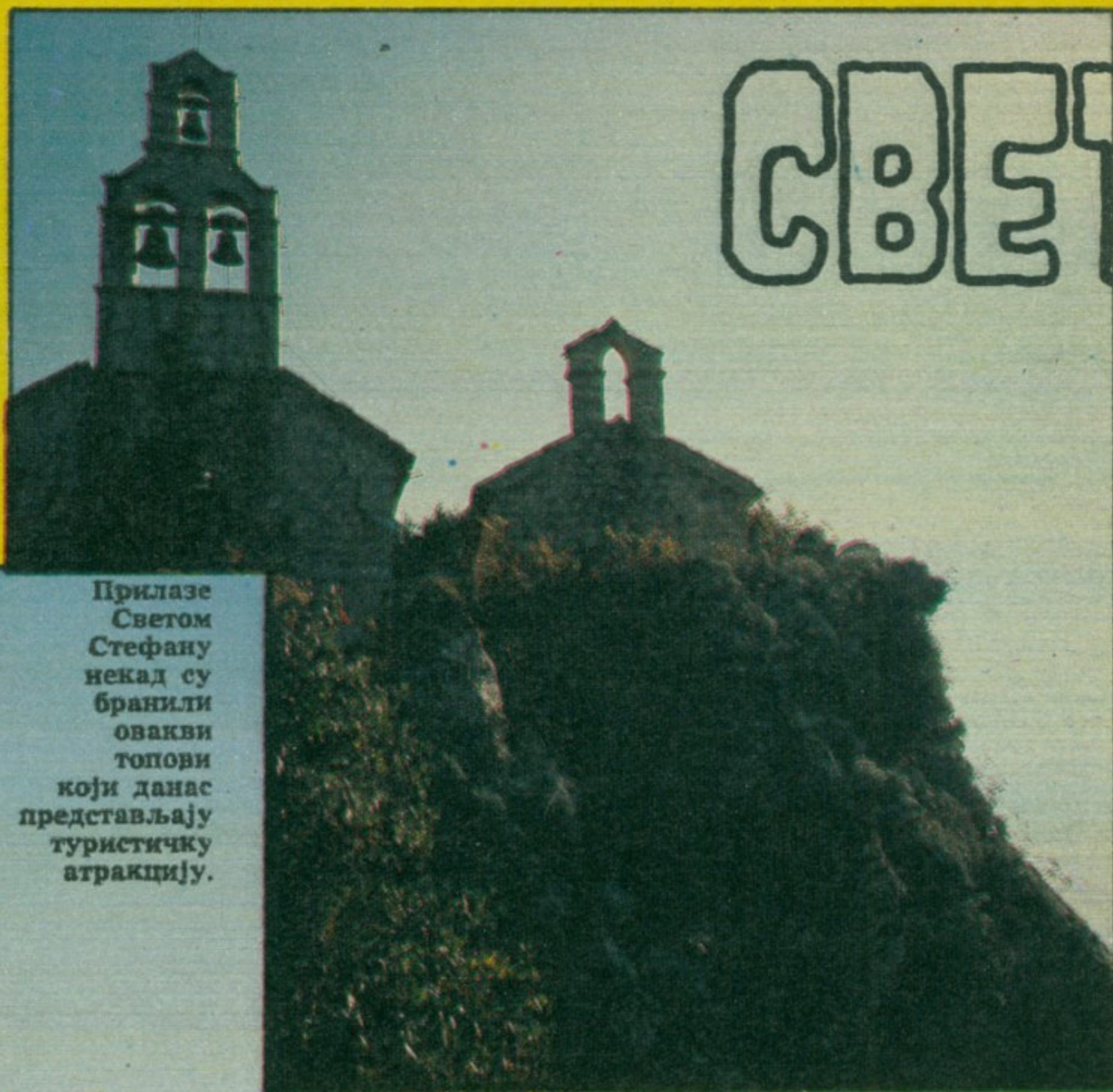
ПРИЧЕ О НАШИМ ГРАДОВИМА

СВЕТИ СТЕФАН

ВРЛО КОРИСТАН

СВЕТАЦ

Прилазе
Светом
Стефану
некад су
бранили
овакви
топови
који данас
представљају
туристичку
атракцију.

По цркви
десно
острвце
између
Будве
и Петровца
добило је
име,
лево је
црква
Александра
Невског.
На жалост,
катастрофални
земљотрес
који је
пре три
лета
потресао
Црногорско
приморје
оставио је
трага
и на
њима.

Кривудава
уске улице
са малим
трговима
(на слици)
главна су
особеност
архитектуре
Светог
Стефана,
некад су
Паштровићи
овде
склађали
нејач пред
најездом
непријатеља.

Прошле године је ова наша планета за тренутак заборавила на свакидашње бриге и заплвила у свет који је, изгледало је, одавно нестао — у свет бајке. Енглески принц престолонаследник Чарлс коначно је нашао изабраницу свог срца. А она је, да би бајка била потпунија, била, замислите, дечја неговатељица, скромна, тиха и лепа. Припреме за „венчање столећа“ и сам чин надмашили су све свадбе у историји, а и коштала је баснословно — тако рећи колико годишњи буџет једне средње развијене земље. Али, свеједно, свет је желео и добио бајку.

Део те бајке је, у први мах изненада, припао и нама, односно граду-хотелу Свети Стефан. Вест

је у даху облетела планету: „Принц и принцеза ће медени месец провести у Светом Стефану!“ Где је то? Шта је то? Насловне странице многих светских листова испуниле су фотографије, мапе, подаци. За пар из бајке, писали су новинари који су стигли на лице места, припрема се за дочек као у бајци, и прибор за јело од жеженог злата извађен је из трезора...

После свечаног „да“ брачни пар се укрцао на краљевску јахту „Британија“ и заплвио... И није стигао у Свети Стефан. Можда и због оног што је писао лондонски „Дејли митор“ „Зар није иронија да један тако угледан пар западног света проведе медени месец у једној комунистичкој земљи? Али, зар није још

већа иронија да западни свет британском принцу не може гарантовати апсолутни мир и безбедност као једна комунистичка земља?“

Легенда и данас прати град-хотел Свети Стефан: у избору њујоршког „Лајфа 1969. увршћен је у десет најбољих хотела света. А народно казивање, старо пет столећа, прича о настанку града на острвцу између Будве и Петровца. Предање је забраву отргао Степан Митров Љубиша у својим причама о Паштровићима.

Било је то почетком 15. века. Силна турска флота пристала је у увалу Јаз, недалеко од Будве, с намером да изненади и с копно нападне которске утврде. Изненађење није успело јер је један Кото-

ранин на време приметио турску војску и одмах обавестио своје сутрађане. Међутим, Которани су брзо схватили да ће тешко одолети нападима бројне турске војске и, шта ће — куд ће, за помоћ су се обратили Паштровићима. Преко хиљаду ратника из краја југоисточно од Боке которске похитали су у помоћ Которанима и заједно с њима одбили Турке.

Враћајући се из битке Паштровићи су у Јазу спазили велику турску флоту коју је обезбеђивала само стража. Није дуго потрајало а флота је била у њиховим рукама.

Лађе су, пошто нису знали шта ће с њима, потопили а силно благо понели са собом. Дуго су главари већали шта да учине с толиким благом и на крају одлучише да на острвцу између Будве и Петровца подигну град. По црквици коју су направили на једној хриди назвали га Свети Стефан. Дванаест је племена тада било у Паштровићима и тим заједничким благом направише у почетку дванаест кућа, за свако племе по једну. Брзо су никле и утврде те су Паштровићи у време рата острво користили као склониште за нејач,

— ОВО МЕСТО ЈЕ ТОЛИКО ЛЕПО ДА У ЧОВЕКУ ИЗАЗИВА ЖЕЉУ ДА МУ СЕ СТАЛНО ВРАЋА! — ЗАБЕЛЕЖЕНО ЈЕ У „ЗЛАТНОЈ КЊИЗИ“ ПОСЕТИЛАЦА ГРАДА-ХОТЕЛА. ИСПОД ТОГА — ПОТПИС КАНЦЕЛАРА СР НЕМАЧКЕ ХЕЛМУТА ШМИТА.

у миру, пак, ту су се налазили магацини за уље и вино и друге производе које су продавали у Венецији...

Први писани траг о граду-острву потиче из 1442, из времена најезде великог босанског војводе Стевана Вукчића. Отад је многе најезде доживео и преживео и дуго био главно место независне папштровске кнежије. А на попличаној тераси званој „Пјаца“, испред улазних врата, одржавани су скупови и сва важнија заседања. Ту је доносио одлуке и чувени папштровски суд „Банкада“, те се у старим записима ово место често назива и „мјесто од правде“... У своје златно доба Свети Стефан је имао око четири стотине становника и стотинак стамбених зграда!

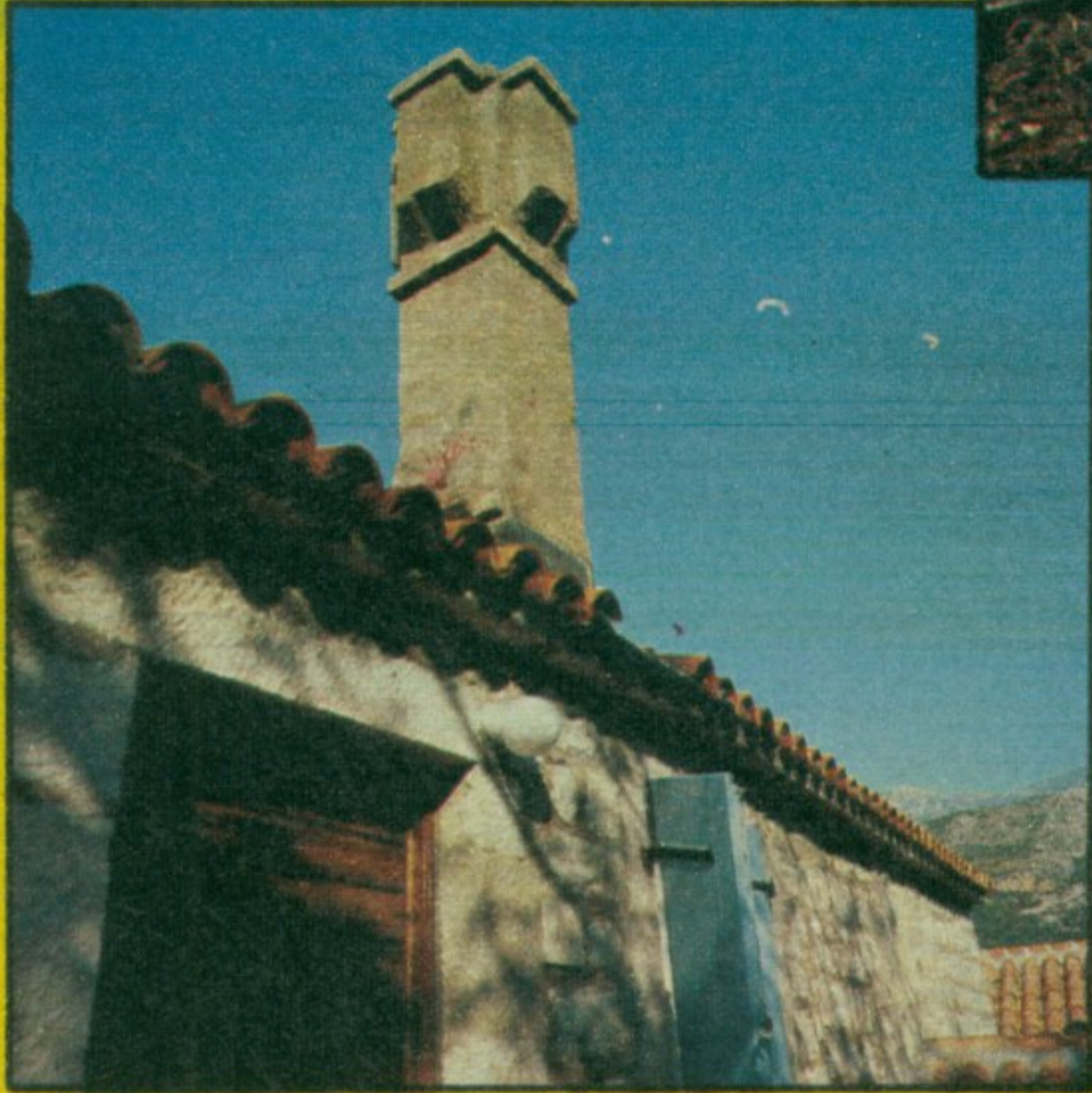
Време је, пак, учинило своје, немаштина је многе натерала у печалбу, град је остао празан. Године 1954. његовим уским каменим улицама ходало је тек двадесетак становника. Свети Стефан је изгледао као аветињски град. И тада почиње нова прича. Наши познати сликари Петар Лубарда и Мило Милуновић предложили су Едварду Кардељу да би градић треба-

ло претворити у специфично туристичко насеље, али да приликом израде његовог пројекта основно буде да се по сваку цену задржи амбијент а да се у кућама направе апартмани који ће по свему одговарати хотелу највише категорије.

Речено-учињено. Тринаестог јула 1960. тешка улазна капија се отворила. А кроз њу су, да поменемо само најпознатија

Куле стражаре вековима су служиле својој намени, данас служе туристима дубоког цеча.

Пројектанти овог јединственог града-хотела потрудили су се да све остане као што је било, с тим што је унутрашњост вила претворена у апартмане највише категорије.

страна имена, до данас прошли: председник Гвинеје Бисао Луис Кабрал, председник НР Монголије Јумжагин Педенбал, канцелар СР Немачке Хелмут Шмит, тадашњи премијер Шри Ланке Сиримаво Бандаранаике, председник КП Шпаније легендарна Долорес Ибарури, генерални секретар КП Француске Жорж Марше, енглеска принцеза Маргарета и њена холандска колегиница и имењациња, јапански престолонаследник Акихито, те Јуриј Гагарин, Андре Малро и Алберто Моравија, затим Миџис Теодоракис, Роберт Макнамара. Ни филмске звезде нису одолеле чарима овог острва: Софија Лорен, Кирк Даглас, Ричард Бартон, Елизабет Тејлор, Моника Вити, Силва Кошћина, Марина Влади...

А зашто, одговор није тешко наћи. Један можемо пронаћи и у запису познатог француског песника и издавача Пјера Сегерса: „Било је то моје најлепше лето, а пре тога боравио сам у најлепшим крајевима целог света од Азурне обале, Шпаније, Италије, Грчке и Африке до Азије и Америке. Свети Стефан је створен само за оне који свуда траже — лепоту“. Други, не мање значајан разлог свакако је и услуга у овом граду-хотелу коме је 1972. додељена „Златна јабука“, највише светско признање које Међународна федерација туристичких новинара и пи-

саца додељује, а 1980. и награда АВНОЈ-а.

У Светом Стефану за госта једноставно мора да буде и од птице млека. Као илустрација може да посведочи и једна истинита згода од пре неколико година. Гост је пожелео да једе пуњене птице којих код нас има само у Војводини. Конобар се дискретно удаљио уз обећање да ће гост бити услужен у току дана. Убрзо затим набављач је одјурио на тиватски аеродром и поподне се са птицама вратио из Новог Сада. Гост је имао за вечеру шта је пожелео. И платио, дабоме.

И не само он. Свако ко пожели да се одмори у Светом Стефану мора дубоко да завуче руку у џеп. Прошлог лета се, рецимо, полупансион за једну особу кретао од 60 до 800 долара (прерачунавање у динаре остављамо радозналим читаоцима). Најскупља је чувена вила „118“, она нема фиксiranу цену него се иде системом ко понуди више. Са 226 лежајева у 36 вила то је и те како значајна сума у нашој борби за девизе. Не чуди онда што је, пре неколико година, на свој карактеристичан начин, друг Тито рекао: „То је изгледа светац од којег имамо највише користи!“.

Петар Милатовић

Снимио: Љубомир Патрновић

Историја чувене vile „118“ почела је оног дана кад се један богати банкар пожалио да је у Светом Стефану страшно јефтино. Домаћини су одмах реаговали и понудили му ову вилу за три пута већу цену. Касније су у њој боравили сви познатији гости и реклама је створена — то је само за оне који новац не броје.

Краљица злочина

Нас три волимо да читамо криминалне романи а најомиљенији писац нам је Агата Кристи. Зато те молимо да напишеш нешто више о њој, када је и где рођена, која су јој најпознатија дела?

Нена, Маца и Зока
Крушевац

Агата Кристи рођена је 1891. године у енглеском купалишту Торквеј у Девону. Кажу да је још као дете била склона измишљању мистерија, међутим, ко зна да ли би јој икад пало на памет да их стави на папир да није било изазивања њене старије сестре Маргарет. Она је наине тврдила да Агата није у стању да напише чак ни детективску причу. Показало се да је грешила. Агата је у 56 година списатељске каријере написала 85 књига и 17 драма што јој је донело титулу „краљице злочина“. И све то штампано је у тиражу од 350 милиона примерака, на 103 језика. Ако је веровати статистици, а немамо разлога да не верујемо, Агата Кристи је била више превођена и на више језика од, рецимо, Шекспира.

Први роман, „Мистериозну аферу Стајлса“, ова много читана енглеска књижевница написала је 1920. године али је тек осми издавач којем се обратила пристао да га штампа. Светску славу стекла је тек седмом књигом, „Убиство Роџера Акројда“ која је објављена 1926. године. Од тада, па све до смрти 1976. године, није престала да прима писма обожаваљца међу којима се поред ђака, студената, научника, правника, домаћица и продаваца, помињу и по неки бискуп и премијер.

О свом раду Агата Кристи је једном приликом рекла да га сматра безначајним и да јој је једини циљ да забави читаоца. Сматрала је да слабо запажа, много ложије од оног што би морао добар писац детективских романа — упркос томе, сматрају је, уз Жоржа Сименона, класиком овог књижевног рода. Што се тиче пиштоља, тврдила је да је обична незналица и да је управо због тога одлучила да личности у својим романима убија тупим предметима или отровом.

У стварању нових заплета Агати Кристи су помагале — јабуке: једући их, говорила је да добија

идеје. То је заправо и био најтежи део посла. Све остало, тј. преносење на папир, било је лако. Доминантне фигуре у романима Агате Кристи су чувени детектив Херкул Поаро, старомодни господин с повећим брцима и стара госпођица Марпл која и најзамршенија убиства решава спокојно штрикајући у свом салону.

Најпознатија дела изишла из пера маштовите Енглескиње која се окушала, под псеудонимом, и у писању љубавних романа, су „Леш

у саркофагу“, „Убиство у Оријент-експресу“, „Десет малих црнаца“, „Вашар злочина“, „Карибијска загонетка“, „Никотин“, „Тајна замка Чимниз“, „Тајна седам бројчаника“, „Отворених карата“, „Убиство у Месопотамији“. Најуспешнија драма јој је свакако „Мишоловка“ која се у лондонском позоришту „Свети Мартин“ приказивала без прекида више од две деценије. На крају, додаћемо и да је 15 њених дела екранизовано: једно од њих, „Смрт на Нилу“ видели смо недавно и на нашим ТВ-екранима.

Глина, не гипс

Пишем ти први пут и надам се да ме нећеш изневерити. Молила бих те да ме обавестиш где могу да купим гипс са којим раде вајари?

Данијела Анђелковић,
Београд

Вајарску глину, не гипс, потражи у продавници „Уметник“ у Вациној број 5.

До доктор писмом

Молим вас да ми што пре одговорите где могу да наручим књигу „Доктор Живаго“ Бориса Пастернака. Наине, пре неколико недеља гледала сам филм снимљен по овој књизи и пошто ми се веома допао, хтела бих да свакако набавим тај роман. Надам се да ћете ми помоћи.

Ангелина Максимовић,
Крум Златанов 24
Димитровград

Књигу „Доктор Живаго“, кошта 320.— динара, можеш наручити поузећем од „Југословенске књиге“, Кнез Михаилова 2, Београд.

Како се поздравља?

Молим те да пресудиш у једном, можда мало необичном спору. Пре две године вратио сам се из армије и у разговору с оцем поменуо сам да војник поздрављајући старешине држи опуштено и приљубљено уз тело леву руку док десном, такође са испруженом шаком, салутира. Мој отац тврди да је приликом поздрава десна шака стиснута у песницу. Ко је у праву?

Душан Глушчевић,
Земун

Војник поздравља на начин који си ти описао. Твој отац је вероватно служио армију непосредно после рата када је у употреби био такозвани партизански поздрав, односно десна шака стиснута у песницу.

Ујорно и гујо

Када сам последњи пут била на систематском прегледу, лекар ми је рекао да имам криву кичму и препоручио ми неке вежбе. Ја сам их радила неко време, а онда сам престала. Да ли сам погрешила, да ли је можда требало и даље да вежбам?

Јелена Бошковић,
Зрењанин

У телесном развоју детета јављају се, из разних разлога, различити деформитети. Да би се уклонили или бар зауставили, прибегава се одређеним вежбама. Којим и у којој мери, одлучиће лекар. Ипак, желели бисмо да нагласимо: те вежбе се раде упорно и у дужем временском периоду, а то може да значи и месецима. Зато ти саветујемо да одеш на контролни преглед и затражиш мишљење лекара да ли још и колико дуго, треба да радиш вежбе које ти је препоручио.

Две гимнастике

Интересује ме са колико година могу да почнем да вежбам гимнастику? Молим вас да ми одговорите и где у Београду постоји неки гимнастички клуб?

Јасмина Степановић,
Орфелинова 17
Београд

Са гимнастиком треба почети од рођења. „Стручну“ помоћ, пружиће нам, наравно, родитељи. За разлику од обичне гимнастике потребне за правилан развој сваког детета, спортска је само за најталентованије. Ако желиш да се њоме бавиш, мораш најпре да се одлучиш између женске спортске и ритмичко-спортске гимнастике. Уколико се определиш за прву, обрати се Гимнастичком друштву „Палилула“ које се налази у Улици митрополита Петра 8, а за другу, Гимнастичком клубу „Сењак“ у Улици Виктора Игоа 4.

Да ли га се убрегим?

Недавно ми је другарица, иначе добра, у препирци рекла да сам прави мастодонт. Ја сам за ту реч први пут чула тада па ме страшно интересује шта значи?

Љубица Јовић,
Суботица

Мастодонт је врста изумрлог сурлаша из породице слонова са кљовама у горњој и доњој вилици. Ова реч иначе води порекло од грчког мастос, одус — зуб.

„СУПЕР СИСТЕМ РАЗВОЈА ТЕЛА“

„Супер систем развоја тела“ је брошура аутора Ненада Бркића (на слици) првака Југославије у BODY BUILDINGU, који вам препоручује: „Ако желите да развијете и обликујете тело, да

добијете атлетску фигуру, ова брошура ће вам помоћи у томе. Она садржи основне тајне тренинга и исхране шампиона, које гарантују успех у развоју тела.“ Цена брошуре је 10 динара. Наручите, плаћате поузећем, на адресу: „BODY BUILDING“ Р. Р. 118, 54000 ОСИЈЕК

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Снежана Тодоровић, 26000 Панчево, Буре Салаја 6 — 13 година, сакупља значке и салвете, тренира рукомет

Две другарице из Солина (58210), из исте зграде, Солинске омладине 18, Јасмина Кљаковић и Асја Бралић — желе да се дописују са вршњацима од 12 до 15 година, воле путовања, спорт и музику

Љиља Ђукић, 74317 Босанско Петрово Село — 14 година, тренира кошарку и сакупља значке

Емина Соколов, 26000 Панчево, Буре Салаја 6 — 13 година, сакупља марке, марамице и лутке

Наташа Дражић, 11080 Земун, Јакшићева 15 — 12 година, сакупља марке, разгледнице и стрипове, одговара на свако писмо

Лука Панић, 74317 Босанско Петрово Село — 15 година, воли спорт и музику

Пиће из филма

Често сам у страним филмовима, најчешће америчким, имала прилике да чујем за рамос-физ. Интересује ме како је то пиће и како се прави?

Читатељка из Карловца

Физови су, од енглеске речи fizz што значи пенушати се, пенушава пића пореклом из Енглеске. Сви се припремају слично, с тим што им је „основа“ различита. Да би физ био физ, неопходно је да се у њему, као један од обавезних састојака, нађе нешто пенушаво — одговарајуће вино, сода или минерална вода. Пре служења, а служи се у високим чашама ваљкастог облика, треба га добро расхладити.

Да би направила рамос-физ потребан ти је шейкер или, како он није баш обавезан део инвентара просечног домаћинства, пластична боца широког грлића од око 250 ml, затим 40 ml водке, 1 кашичица свеже улупаног беланцета, 4 коцке леда и 10 ml лимуновог сока. Све се то у шейкару или оној боци добро измеша па се сипа у чашу од 250 ml и допуни по жељи, и могућностима, пенушавим вином, содом или минералном водом. На крају се дода кап ангустуре или масличка у коју се забоду чачкалица. Као друга „резерва“, уместо ангустуре, може да послужи и

трешња из компота. Наравно, и она набодена на чачкалицу.

Ако желиш да своје госте згодном приликом оставиш „без текста“, предложимо ти да ивице чаша у којима ћеш служити рамос-физ умочиш у сок од лимуна а одмах затим у кристал-шећер. Са том „бордуром“ изгледаће врло лепо. У сваку чашу додаћеш по сламку.

Варшавски уговор

Можеш ли да ми одговориш када је потписан Варшавски уговор и које су земље-потписнице?

Владета Мичић, Крушевац

Варшавски уговор створен је 14. маја 1955. године а потписали су га Совјетски Савез, Источна Немачка, Пољска, Чехословачка, Мађарска, Румунија, Бугарска и Албанија.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Борисав Мирковић је заиста извршио провалу и то, као први професионалац, у рукавицама. Али у тренутку кад је чуо кораке на степеницама а затим и да неко покушава да уђе у собу, пожurio је да побегне. Док је прескакао преко прозора да би се докопао мердевина, откопчала му се десна рукавица па је на дасци оставио отисак длана величине петпарца што је било довољно да се пронађе прави кривац — јер се у картотеци која се води о криминалцима чувају отисци целе шаке!

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија
3. Мелодије 130 динара.
Плаћате поштару
Виши курс — 100 динара
Васиљевић Милун
пост рестант
11001 Београд

Дијетија може бити ојасна

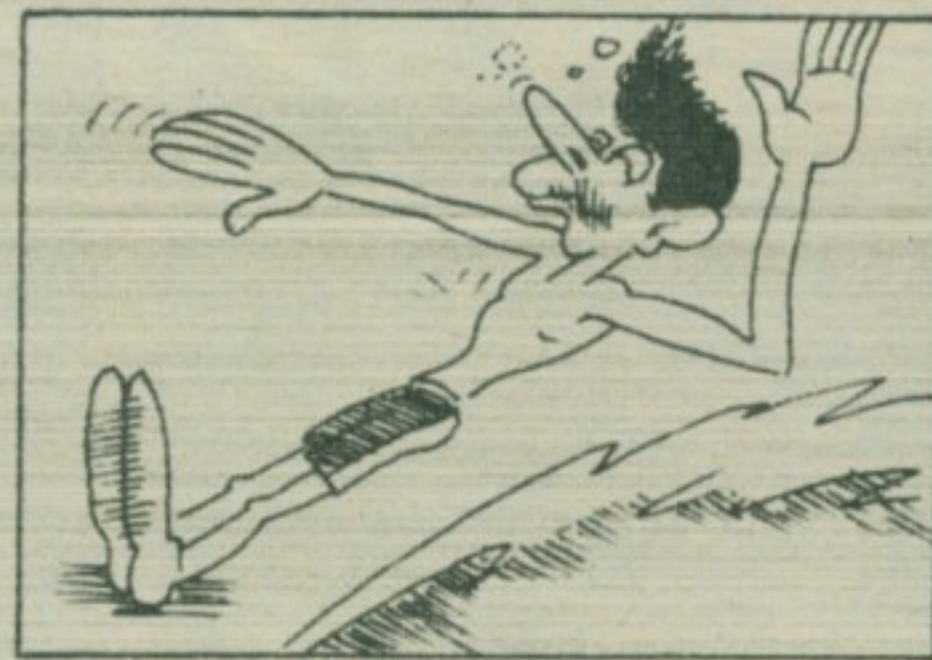
У једној од емисија „У здравом телу здрав дух“ говорило се како се треба држати да се кичма не би искривила. Међутим, како ми, ђаци, да се држимо право кад у ризи држимо торбу препуну књига и свесака која нас стално вуче на једну страну? Шта да радимо? Молила бих још да ми одговорите где могу у Београду да се учланам у неки карате клуб? У емисијама Школског програма имали смо прилику да видимо вежбе за развој костију, покретљивост, итд. Интересује ме и да ли постоје неке вежбе за мршављење дванаестогодишњих девојчица? Или ми можда препоручујете неку посебну дијету?

Јасмина Омеровић,
Стевана Опачића 2/34
Београд

Једини начин да не кривите кичму вукући тешку торбу је — да је носите на леђима. На жалост, многа деца нерадо прихватају овај начин ношења торбе.

Ако желиш да постанеш каратиста, обрати се Карате клубу „Чукарица“ у Ђешкој 9.

С обзиром да се налазиш у узрасту када се тело још формира, не препоручујемо ти никакву дијету без консултације са лекаром. Тим пре, што је наш раст и физички изглед условљен наследним факторима. Уколико спадаш у „дебелуце“, вежбање ти неће помоћи да сасвим омршавиш, али ће зато утицати на правилан развој твог организма. Неопходно је да будеш што више на ваздуху и да водиш рачуна о исхрани.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В.д. директора НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубица Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Теран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Барагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Милић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Чедељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну наизнак НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 65.—
СР НЕМАЧКА	DM 115.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr. 107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr. 267.—
ШВЕДСКА	Škr. 271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

